

దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక
ల్యాండ్

DECCAN LAND, HYDERABAD

VOL 12 వ వసంతంలో
135 ISSUES నూటఁ ముపై
పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ ల్యాండ్

- ❖ భూమికి అధిపతులం కాదు.. అతిథులం వూత్రమే!
- ❖ నానో టెక్నాలజీ: క్వాంటం డాట్స్
- ❖ తెలంగాణ ప్రజల అస్థిత్వ దర్శణం : దక్కన్ ల్యాండ్
- ❖ జ్ఞాపిక : పెంబర్ మెమెంటోలు

VOL 12 వ పసంతంలో 135 ఈ నూట ముప్పై ఐదవ సంచిక పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ ల్యాండ్

వన్నెండు వనంతాల ప్రస్తావం...

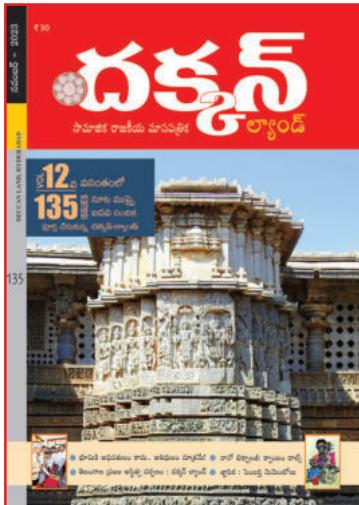
తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన ‘దక్కన్ల్యాండ్’ మాసపత్రిక 2023 నవంబర్ సంచికతో 135 నెలలు ఫూర్తి చేసుకుంది. ఈ కాల వ్యవధిలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తి చేసి, పునర్నిర్మాణ అవసరాన్ని చాటి చెప్పేందుకు ‘దక్కన్ల్యాండ్’ ఇష్టటి వరకు వెలువడిన సంచికలను (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022) సంకలనాలుగా (12 నెలలకు ఒక సంకలనంగా) రూపొందించి పొరకుల కోరిక మేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో కూడా వచ్చే సంచికలను సంకలనాలుగా తీసుకు వస్తామని తెలియ జేస్తున్నాం. ఆనక్కి కలవారు ఒక్కో సంకలనాన్ని రూ.400/-లకు పొందవచ్చు (పొర్చుల్ ఛాక్షులు అదనం).

సంకలనాలు పొందేందుకు మా చిరునాశ్రా:

ఎద్దింగ్, దక్కన్ ర్యాండ్
3-6-712/2, స్టీల్ నెం. 12,
బొమ్మాయిత్తనగ్రామి,
హైదరాబాదు-500029, తెలంగాణ
ఫోన్: 9030626288
Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com

ఆన్తర్జాల చెల్లింపుకోనం:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAK MAHINDRA BANK
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0000555
BANK CODE : 000555
MICR CODE : 500485007

పెశాయసల

UNESCO చే గుర్తింపు

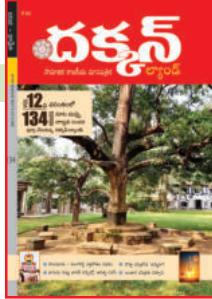
ప్రపంచ వారసత్వ కట్టడాల జాబితాలోకి భారత్ లోని మరొ చారిత్రక కట్టడం కూడా చేరింది. కర్రాటుకలోని బేలూర్, హాజీబీగ్, సాహిమునాథ్ పురాలోని 'పెశాయసల' దేవాలయాలను ప్రపంచ వారసత్వ కట్టడాల జాబితా లోకి చేయినట్లు యునెస్కో(UNESCO) ప్రకటించింది. సాంధి అరేబియాలో లోని లియాద్ లో జిగిన 45వ పర్స్ పెరిషేజ్ కమిటీలో ఈ నిర్మయం తీసుకున్నారు. బీసికంటే ముందుగానే ప్రశ్నమిచెంగాల్ లోని 'శాంతి నికేతన్'ని వారసత్వ సంపదగా యునెస్కో గుర్తించింది. బీంతో భారత్ నుంచి ఈ జాబితాలో వారసత్వ గుర్తింపు వాంచిన ప్రదేశాల సంఖ్య 42కి చేరింది.

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

పాలమూరు - రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకం

1956లో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పడినప్పటి సుంది ఎక్కువగా నష్టపోయిన జిల్లా పాలమూరు జిల్లా. అలాంటి వలసల జిల్లాకు ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత ముఖ్యమంత్రి కల్వకుంటల్ చంద్రబేంబర్ రావు అధికారం చేపట్టిన వెంటనే చేసిన మొదటి పని.. 1.8.2014న 5.71 కోట్ల రూపాయిలను మంజూరు చేస్తూ జీఎస్ నంబరు 69ని జారీ చేయడం. ముఖ్యమంత్రి స్థాయిలో ప్రభుత్వ సలహాదారు దివంగత శ్రీ ఆర్ విద్యాసాగర్ రావు, సాగునీటి శాఖ సీనియర్ ఇంజనీర్లు, రిటైర్డ్ ఇంజనీర్లు, ఎస్క్యూ ఇంజనీర్లతో కూలంకషణంగా సమీక్ష జరిపి ప్రాజెక్టు తొలి ప్రతిపాదనలు తెలిపారు. మూడు పంచ హాజర్లో 145 మె.పా. భారీ సామర్థ్యం కలిగిన 34 పంపులను ఏర్పాటు చేయడం ప్రపంచంలో ఇదే ప్రథమం. నాగర్ కర్నూల్, మహబూబ్ నగర్, నారాయణపేట, రంగారెడ్డి, వికారాబాద్, నల్గొండ జిల్లాలు నస్యశామలం అవసున్నాయి. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో అనుభవించిన 60 ఏండ్రు నీటి గోసుకు సెప్పెంబర్ 16న ముఖ్యమంత్రి కేసిఆర్ చేతుల మీదుగా ప్రారంభమైన పాలమూరు ప్రాజెక్టు తప్పకుండా దక్కిణ తెలంగాణ వరదాయనిగా పరిష్కారం చూపుతుంది. రచయిత శ్రీధర్ రావ్ దేశపాండే ప్రాజెక్టు వివరాలను గణాంకాలతో సహా చాలా చక్కగా వివరించినందుకు ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు.

- శ్రీ. మథు, వనపర్తి

తెలంగాణ హృదయం బతుకమ్మ

తెలంగాణ అంటేనే జాతర, వండుగలు, బహుజన దేవతారాధన. ఇక్కడి చెట్టు, పుట్టు, చేను, చెలక, పిట్ట, పుష్ప అన్నింటికీ ఒక చరిత్ర ఉంటుంది. వండుగ జరిపే నాటికి వర్రరుతువు ముగింపులో ఉంటుంది. చెరువులు, కుంటలు నీలి బంగారంతో నిండి ఉంటాయి. ఎటు చూసినా ఆకుపచ్చ రంగు ఉంటుంది. రకరకాల పుష్పాలు విరబాసి నేలపై సింగిడి ఏర్పడుతుంది.

పరిశోధకులకు సుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) అమోదం పాంచినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, జీత్తాపిక, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాభూతక, విష్ణేఘణాభూతక రచనలను ప్రచురింపజేసి వినియోగించుకొపడం డ్యూరా ప్రాచుర్యం చేసుకొపడానికి ఈ సదవకాశాన్ని సంఖ్యానీయాగపరుచుకోవాలని కోరుతున్నాం.

మానవాలి మనుగడకు ప్రకృతి చాలా ముఖ్యమని ప్రత్యేకంగా, పరోక్షంగా చెపుతూ, సమైక్యతను కూడా చాటి చెపుతుంది బతుకమ్మ. ప్రకృతికి నిర్వచనంగా పంచభూతాల సాక్షిగా, బంధు మిత్ర సపరివారంగా పల్లె, పట్టణ ప్రజలందరూ కలిసి జరుపుకునే ఒక గొప్ప వండుగ బతుకమ్మ. వండుగ విశిష్టతను తెలియజేసిన దక్కన్ల్యాండ్ యూజమాన్యానికి అభినందనలు.

- ఘణిహర్, ప్రైదరాబాద్

మట్టిని.. మనిషినీ కాపాడుకోవాలి!

భూమిని కాపాడుకొనే మార్గాలు, ఆహారభద్రత, సుస్థిర భవిష్యత్తు. ఈ మూడు పర్యావరణ సమతల్యత సాధన ద్వారా మాత్రమే సాధ్యమవుతాయి అని 'మట్టిని కాపాడుకుండాం... మనిషినీ కాపాడుకుండాం!' వ్యాసంలో రచయిత ఆర్. నీతారామారావు చక్కగా వివరించారు. వృషపాయ మంత్రి నిరంజన్రెడ్డి ముఖ్య అతిథిగా చేసిన ప్రసంగంలో ప్రస్తావించిన విషయాలు, వందనా శివ ఆలోచనలు నేల విషయంగా జగ్గిపాసుదేవ్ నినాద సారాంశం ఒక్కటే. మన జీవితాల్లో అత్యంత కీలకమైనది, అందుకు తగ్గ గుర్తింపులేని అంశం ఏదైనా ఉంది అంటే... అది మన పాదాల కింది మట్టేని చెప్పిన నిరంజన్రెడ్డి, మట్టిని కాపాడుకోవటం డ్యూరా మనిషిని కాపాడుకుండాం అన్నది వారి ఆకాంక్ష భూగోళాన్ని రక్కించుకుండాం అనే వారి పిలుపు దిశగా అదుగేద్దాం. ఆరోగ్య తెలంగాణతో పాటు ప్రపంచానికి మార్గదర్శనం చూపుదాం.

- ఎ. ప్రవలిక, సంగారెడ్డి

ఫీలే మెచ్చిన పుట్టబాల్ క్రీడాకారుడు హాబీబ్

ప్రముఖ పుట్టబాలర్ మహామ్యద్ హాబీబ్ ఇక లేరంటే సములేకపోతున్నాం. 70వ దశకంలో వారి విన్యాసాలకు క్రీడాభిమానులు ఊగిపోయారు. పుట్టింది పెరిగింది ప్రైదరాబాద్లో అయినా బెంగాల్కు దత్తపుత్రుడిగా మారపోయిన హాబీబ్ బెంగాల్ జట్టుకు ప్రాతినిధ్యం వహించి నాలుగు సంతోష ట్రోఫీలు అందించాడు. 74 ఏళ్ల హాబీబ్ అనారోగ్యంతో కన్నుమూయడం పుట్టబాల్ క్రీడాభిమానులను శోకసముద్రంలో ముంచింది.

- జాకీర్ హుస్సెన్, ప్రైదరాబాద్

దక్కన్ ల్యాండ్కు ISSN అమోదం

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :

“చంద్రిం” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029 Telangana.

సంప్రదించవనిపీ అఫీస్ ఫోన్ : 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com

website: www.deccanland.com - లడిటర్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 12 సంఖిక: 3 పేజీలు: 60

నవంబర్ - 2023

సంపాదకులు
మణికొండ వేదకుమార్

9848044713
edit.deccan@gmail.com

సహకియ సంపాదకులు

కట్టూ ప్రభాకర్

సర్ఫ్‌లైప్‌స్ట్

హాచ్. మోహన్‌లాల్

వాణిజ్య ప్రీక్షలు

సయ్యద్ ఖెజర్ భావ

9030626288

పాటలోగ్రాఫర్

టి.ఎస్.ప్రా

కథావేజీ

పొయిసల

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

ఆజామాబాద్, హైదరాబాద్ - 500 020.

కార్యాలయ దీరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayathnagar, Hyderabad - 500 029

TELANGANA

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com
website : www.deccanland.com

కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు

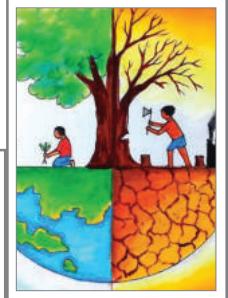
సలహాలు, సూచనలు అందించిన

వివిధ రంగాల నిపుణులకు మా కృతజ్ఞతలు.

లోపలి పేజీల్లో...

భూమికి
అధిపతులం కాదు.
అతిధులం మాత్రమే

బృహత్పుంపిాతలో
భూగర్భజలాల
ఉనికి

భాగ్యరెడ్డి పర్చు	డా॥ సంగీరెట్టీ శ్రీనివాస్	6
ప్రజాస్మామ్య చుట్టూను కాపాడేబి మన చీటేి .. (ఎడిటరీలియల్) వేదకుమార్. యం	7	
ఉమ్మడి ప్రాదరభాద్రీ, రంగారెడ్డి జల్లాల తీలా, ఖనిజ సంపంద ... కమతం మహాందరెడ్డి	9	
నానో టిక్కులుజీ రంగంలో సంచలనం.. క్వాంటం డాట్స్..... పుట్టు పెద్దజిబులేసు	11	
జానే కపటి గయె కిటిన్	పరివు లోకీస్ట్	15
అశేష తెలంగాణ ప్రజల అస్తిత్వ దర్శణం : దక్కన్ ల్యాండ్	యస్. జీవన్ కుమార్	17
భూమికి అధిపతులం కాదు.. అతిధులం మాత్రమే.!	డా॥ అర్. సీతారామారావు	19
అది ఎఱుకవరం కిథిల తిపాలయం	ఈచుని తిపాలిసెర్డి	21
మార్పు కోసం సంగీతం	దక్కన్ స్టూస్	22
భాగోళిక వైభవాన్ని సంరక్షించండి - భూమిని కాపాడండి	కట్టూ ప్రభాకర్	23
పొయిసల పెశాయలకు యునెస్కో గుర్తిపు	సువేగ	25
దేశం గుర్తించార్డిన ఇంజనీర్ కె. పెంటారెడ్డి	శ్రీధర్ రావ్ దేశపాండె	29
బృహత్పుంపిాతలో భూగర్భజలాల ఉనికి	చకిలం పేసుగోవాలీరావు	33
పెంబ్రూ మెమెంటోలు	వెంకట్	37
తెలంగాణ సంస్కృతి ద్వారా దక్కన్ ల్యాండ్	సుతారపు వెంకటరమణ	40
రాఘవపట్టుం రాఘవసింహ కవి అత్యకథ!	వేముల ప్రభాకర్	41
ప్రాచీన గుహాచిత్రాల స్థావరం - పాండవుల గుట్టలు	శ్రీరామోజు హరగోపాల్	43
తెలంగాణ దక్కనీ కాకారుల పటం కథలు	డా॥ పాండుల సాయలు	45
మాకు ప్రాణసంకటం! మీకు చెలగాటం!!	డా॥ లచ్చయ్యగాండ్	47
పాత చెట్లకు పింఫన్	దక్కన్ స్టూస్	50
రంగాలెడ్డి జిల్లా గ్రామ నామాలు - ఒక పరిశీలన	డా॥ మండల స్టోమి	51
మహబూబ్‌శింగర్ జల్లా బడిపిల్లల కథలు	దుగ్గిగాయత్రి	53
సిటి ఇండ్యూపు - దైతు బంధువు	సముద్రాల విజయ్ కుమార్	55
అమ్మ మాట (కథ)	కెన్నగంచి అససూయ	57
కాలుపోనికి తెర (కథ)	వలివే రావ్ చేతన్	58

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అన్వయితున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నించితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను పర్యావరణ, వారసత్వ సంపద, సంస్కృతి, జీవవైవిధ్య అభిప్రాయ వేదికగా, రాజకీయార్థిక, సామాజిక విశ్లేషణావేదికగా తీర్మానించాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణులకు మా కృతజ్ఞతలు.

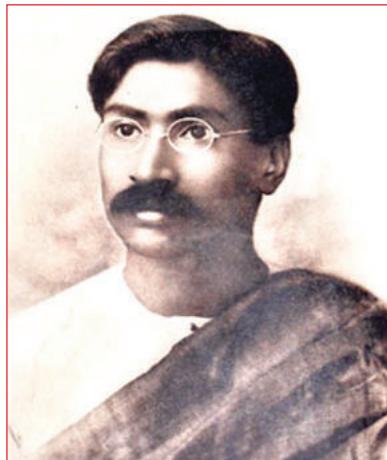
భాగ్యరెడ్డి వర్మ

అంబేద్కర్ 125వ జయంత్యుత్సవాలు దేశ, విశేషాల్లో ఘనంగా జరుపుకొంటున్నాం. ఆయన రచనలన్నీ ఇప్పుడు వివిధ భాషల్లో ఉచితంగా అందరికి అందుబాటులోకి వచ్చాయి. తెలుగు యూనివర్సిటీ ప్రచరించిన తెలుగు సంపటాలు కూడా ఆన్‌లైన్‌లో అందుబాటులో ఉన్నాయి. అంబేద్కర్ ని భిన్న పొర్చుల్లో దర్శించడానికి ఆయన రచనలు దారి చూపిస్తున్నాయి.

అఱుతే అంబేద్కర్ కన్నా ముందే దేశవ్యాప్తంగా ‘ఆదిహిందువు’ల, నిమ్జుఛతుల (హరిజన అనే పదాన్ని భాగ్యరెడ్డి వర్మ నిర్మించంగా వ్యతిరేకించిందు) వారి నాయకుడిగా గుర్తింపు పొందినవాడు భాగ్యరెడ్డి వర్మ. కాళీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు మొదలు ఎం.సి. రాజా వరకు ఎందరో మన్మసునలు అందుకున్న ఆయన 128వ జయంతి మే 22న జరుపుకున్నాం. తెలంగాణ ఉద్యమం పుణ్యమా అని భాగ్యరెడ్డి వర్మ గురించి కొంత సమాచారం వెలుగులోకి వచ్చింది. భాగ్యరెడ్డి వర్మ కుమారుడు 1952లోనే ప్రైదరాబాద్ అసెంబ్లీకి ఎన్నికెన గౌతమ్ ‘భాగ్యోదయం’ పేరిట ఇంగ్లీషులో చిన్న పుస్తకాన్ని వెలువరించాడు. ఈ పుస్తకానికి మాతృక అంతకముందు 1921లోనే వర్షకొండ నరసింహరావు రాసిన రచన. ఈ పుస్తకం ఇప్పుడు తెలుగు పాఠకులకు కూడా అందుబాటులోకి వచ్చింది. సంతోషం.

అఱుతే భాగ్యరెడ్డి వర్మ రచనలు, ఉవ్వన్యాసాలు, సంపాదకీయాలు, స్వభావుక రచనలు ఇంతవరకూ పుస్తక రూపంలో రాలేదు. వాటి గురించి చాలా తక్కువ మండికి తెలుసు. గతంలో ఒకరిద్దరు భాగ్యరెడ్డి వర్మ రచనల్ని ఈ వ్యాసకర్త నుంచి తీసుకొని ముద్రించడానికి ప్రయత్నం చేసినారు కానీ అది ముందుకు సాగలేదు. ఆ రచనల్ని ఆంగ్లంలోకి కూడా తర్వామా చేసి ఆయన గొప్పతనాన్ని జాతికి చాటి చెప్పాలి.

నిజానికి ఈ దేశ మూలవాసులు దళితులేనని బోధిస్తూ, వారి పట్ల సమాజం చూపిస్తున్న వివక్షా వైఖరిని ఖండిస్తూ ప్రజల్ని చైతన్యపంతుల్ని చేసే ఉద్దేశంతో 1906లోనే ‘జగన్నిత్తమండలి’ అనే సంస్థను నెలకొల్పి దాని ద్వారా కృషి చేసిందు. 50 సంవత్సరాల జీవితంలో 32 యేండ్లు ప్రజాక్రేయస్సుకోసం వినియోగించిన భాగ్యరెడ్డి వర్మ చేసిన సేవలు చిరస్మరణీయమైనవి. నిజాం ప్రభుత్వంతో పోరాడి దళితుల కోసం ప్రత్యేక పాఠశాలలు,

బ్రిహ్మసమాజ్, ఆర్యసమాజ్, సంఘసంస్కర నాటక మండలి, దేవదాసీ నిర్మాలనోద్యమం, ఆదిహిందువుల పక్షపత, రాజకీయ వాటా కోసం, దళితుల ఆర్థిక, సామాజిక ప్రగతి కోసం ఆయన చేసిన కృషి ఇప్పటికీ గుర్తింపుకు నోచుకోలేదు.

ఇక అసలు విషయానికాస్తే నేను ఎంతో శ్రమకోర్చి సేకరించిన / కాపాడిన భాగ్యరెడ్డి వర్మ రచనలు త్వరలో వుస్తక రూపం దాల్చినున్నాయి. నిజానికి ఇప్పటి వరకు భాగ్యరెడ్డి వర్మ ఒక దళితోద్యమ నాయకుడిగానే అందరికి తెలుసు. అఱుతే ఈయన భాగ్యనగర్, ఆదిహిందూ ప్రతికల్చి నదిపించడమే గాకుండా దళితుల హక్కుల కోసం పోరాటం చేసిన తొలి నాయకుల్లో ప్రథముడు, హక్కులు కాపాడడంలో భాగంగానే 1938లోనే ఆదిహిందూ ప్రతికలో “ప్రాధమిక హక్కులు” అనే సంపాదకీయం రాశిందు.

ఆ కాలంలో తెలంగాణాలో మొత్తం చదువుకున్న తెలుగువారి జనాభా ఐదారు శాతానికి మించదు. ఇందులో దళితుల ఆక్రమాస్యతా శాతం మరీ అధ్యాస్తుం అయితే నిమ్జుఛతుల వారి గోడు అగ్రహులాల వారికి కూడా తెలియాలి. ముందు వారు సమస్యను సానుకూలంగా ఆర్థం చేసుకునేందుకు ప్రతికారచన ఉపయోగపడుతుందని నవ్వి దాన్ని నిర్వహించిన వినయ సంపాదకుడు భాగ్యరెడ్డి వర్మం. ప్రతికల్చే రాజరామ్ మోహన్ నర్సరాయ్, బుద్ధ జయంతి సందర్భంగా రాశిన సంపాదకీయాలు ఆనాటి అనేక విషయాల్లి కళకు కళ్లినట్లు చూపిస్తాయి.

“గ్రామ హిందువులు, ఆది హిందువుల బాలురను సూక్ష్మకు పంపిచించందున వారి బావులలో గాజునూనెను పోసి పారదోలిరి. మరొకచోట నూనెతో భక్తుములు చేసుకొనినందున అతనిని చావతన్ని అన్న ఆహారములకు మన్మహిషిరి. ఇంకొకచోట సర్మార్గవారితో ఆజ్ఞను పొంది గోధుమ రొట్టెలు చేసుకొని విందారగించు సమయమున హిందువులు తండ్రోపతండాలుగా వచ్చి ఆహారమునంతయు మట్టిలో కలిపి దుష్టకప్రలతో చావమోదిరి.

మరొకచోట కూరలలో నెఱ్యాని వాడినందులకు, ఊరేగింపులో గుర్రమెక్కుసందులకు, సైకిళ్లపైనెక్కు దారిన పోవుచుండ ఆవులను చూచి దిగిదండుము పెట్టునందులకు, మొన్న నర్సాపురం

(తరువాయి రివ్ వేజెల్స్)

ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థను కాపాడేది మన 'బో'

ఓటు ఎంత వ్యక్తిగతమో అంత సామాజికమైనది. మనం బ్రతక వలసిన సమాజపు రూపరేఖల్ని నిర్దారించి విధానాలను రూపొందించే నిర్మాణశక్తి 'బో'. ప్రపంచ దేశాల ముందు మనల్ని గౌరవంగానో, అగౌరవంగానో నిలబెట్టేది మన బోటు ద్వారా నిర్మితమైన వ్యవస్థ. ప్రపంచంలోనే ఆతి పెద్ద ప్రజాస్వామిక దేశంగా మన దేశానికి గుర్తింపు, విలువా ఉన్నాయి. దీనికి కారణం మన వారసత్వపు ప్రజాస్వామిక దృక్షఫ్తం.

దేశానికి స్వాతంత్యం వస్తే ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ కుప్పకూలిపోతుందనీ, అంతర్గత ఘర్షణలతో దేశం అల్లకల్లోలం అయిపోతుందనీ పాశ్చాత్య దేశాలు ప్రచారం చేశాయి. కానీ దానికి భిన్నంగా గత 75 సంవత్సరాలుగా ఎన్ని అవరోధాలున్నపుటికీ, ఎన్ని తప్పాపులున్నపుటికీ పాశ్చమెంటరీ వ్యవస్థ ద్వారా మన దేశం ప్రజాస్వామిక దేశంగా తన సత్తాను చాటుకుంటూనే వుంది. వివిధ జాతులు, మతాలు, కులాలు, ప్రాంతాలు, భాషలు, సంస్కృతులు, భోగోళిక స్థితులతో ఎంతో వైవిధ్య భరితమయిన ఈ సువిశాల దేశంలో ఇంత సుదీర్ఘకాలం పాటు ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ కొనసాగటం ఒక చారిత్రక విజయం. ఈ స్థితిని ప్రపంచంలో మరక్కడా ఊహించలేము.

ఇప్పటికీ కొన్ని దేశాలలో ప్రజలందరికి ఓటు హక్కులేదు. ఒకప్పుడు మనదేశంలోను విద్యావంతులకు, ధనవంతులకు మాత్రమే ఓటు హక్కు వుండేది. అనేక పరిశామాల తర్వాత ధనిక, పేద, ఆడ, మగ, తృతీయ జెండర్, ప్రాంతాలు, కుల మత వివక్ష లేకుండా 18 సంగా నిండిన వారందరికి ఓటు హక్కు లభించింది. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఓటు హక్కు వినియోగించటంలోను చాలా పరిమితులు కనిపిస్తున్నాయి. మన దేశంతో పోలిస్తే ఇతర ఆభివృద్ధి చెందిన దేశాల్లో సహాతం ఓటెంగ్ సరిగ్గి భిన్నంగా వుంది. ఆయా దేశాల్లో ఉన్నత వర్గాలు, ధనవంతులు మినహా సామాన్య ప్రజలు ఓటుహక్కు వినియోగించుకోవటం లేదు. కానీ మన దేశంలో ఉన్నత, మధ్య తరగతి వర్గాల కంటే అట్టడుగు ప్రజలు ఎస్సి, ఎష్టి, బీసి, మైనారిటీ, పేద ప్రజలు ఓటెంగ్లో ఎక్కువ సంబుల్భీ పాల్గొంటున్నారు. ఓటు మనిషికి గుర్తింపు అని భావిస్తున్నారు. ఓటు హక్కుని వినియోగించుకోవటం దేశభక్తిలో భాగమని కూడా మన ప్రజల గాధ విశ్వాసం. పంచాయితీ నుండి లోక సభ దాకా ప్రతి ఎన్నికలలో ప్రజలందరూ భాగస్వాములవుతున్నారు.

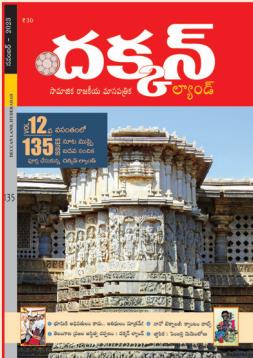
ఎన్నికల సమయంలో అన్ని రాజకీయ పార్టీలు తమతమ మేనిఫెస్టోలతో ప్రజల ముందుకు వస్తాయి. సాధ్య, అసాధ్యాలతో నిమిత్తం లేకుండా అనేక వాగ్దానాలు, వరాలు ప్రకటిస్తాయి. అనేక ప్రలోభాలతో, ప్రభావాలతో ప్రజలను చుట్టుముడతాయి. ప్రజలు ఆగం కావద్దు. గత అసుభవాల గుణపాతాలు బేరీజు వేసుకోవాలి. ఆలోచించుకుని, చర్చించుకుని ఓటు వేయాల్సిన విజ్ఞత ప్రజలదే.

ఎన్నికలు నిర్వహించటానికి కేంద్ర ఎన్నికల కమీషన్ నుండి రాష్ట్రస్తాయి, నియోజకవర్గాల స్థాయి, పంచాయితీ స్థాయి వరకు వివిధ పొందాలలో ఎన్నికల ఆధికారులు ఉంటారు. ఎలాంటి ప్రలోభాలు లేకుండా సత్కమంగా, క్రమబద్ధంగా అవకతవకలు లేని విధంగా ఎన్నికలు జరిపించటం వీరివిధి. వారికి అన్ని విధాల సహకరించటం పారీల్, ప్రజల అప్రమత్తత మరియు బాధ్యత.

ప్రజలందరూ ఓటు హక్కు వినియోగించుకోవాలి. మన భవిష్యత్తునే కాదు, మన ప్రజాస్వామ్యమిక వ్యవస్థను కాపాడేది మన బో.

వైమానికం.ఎమ్

(మణికొండ వేదకుమార్) ఎడిటర్

తాలూక తూర్పుతాళ్ళ శివారు శిరంశెట్టిల యింట్లో జరిగిన అదిమాంధ్రుల వివాహ సందర్భమున పెండ్లి వారు ఫీటలపై కూర్చొని యుండగా, గడ్డిబుట్టలతో పోవు కాపులను కండ్లు కనబుటలేదాయని” దుర్మాఘాతు ఊరుకాపులందరు యేకమై వచ్చి తలుపులు విరగగొట్టి దాగుకొనిన వారందరినీ చావమోదిరి. అనేకులకు గాయమునలొర్చిరి. కొల్లాబత్తుల వెంకన్న తల పగులగొట్టిరి. కుండలమధ్య దాగుకొనిన 80 సంాల ముసలమ్మ నడుము విరగగొట్టిరి. చేతులు జోడించి మొక్కలోయినవారికి చేతులు విరగగొట్టిరి. స్నేలను, వృధ్ఘలను, పిల్లలను వారి ఇష్టము వచ్చినట్లు కొట్టగా గాయములు పొందినవాడు అనుపత్రిలో చికిత్స బిడయుచున్నట్లు స్థలాంతరమున ప్రకటించిన వార్తావలన తెలియుచున్నది” అని ఆంధ్ర ప్రాంతంలో జరిగిన దాడులను ఏకరువు పెడుతూనే, అలాంటివి తెలంగాణలో జరుగుండా నిజాం ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రాధమిక హక్కులు పేరిట రాసిన సంపాదకీయంలో అభిప్రాయపడ్డారు.

దీనితో పాటుగా ఆదిహిందూ వార్లిక సభల సందర్భంగా చేసిన సుదీర్ఘ ఉపన్యాసాలు ఇది వరకే కొన్ని చిన్న చిన్న బుక్‌లెట్స్‌గా ప్రచురింపబడ్డాయి. వాటిలో పోలీను, సైనిక విభాగాల్లో ఆదిహిందువులను చేర్చుకోవడంలో చూపిస్తున్న విపక్ష, వెట్టి చాకిరీలను విమర్శిస్తూ చేసిన ఉపన్యాసాలు తర్వాతి కాలంలో వ్యాసాలు పత్రికలో అచ్చయ్యాయి.

అలాగే ఆంధ్రమహాసభ వాళ్ళు ప్రతి యేటా 1930 నుంచి నిర్వహించిన సభలకు భాగ్యరేడ్డి వర్ష తప్పనిసరిగా హోజరయ్యేవారు. అయి సభల్లో ఆయన చేసిన ప్రసంగాలు కూడా ఆ కాలంలో పత్రికల్లో అచ్చయ్యాయి. ఖమ్మం సభకు తాను వెళ్లేక పోయినప్పటికీ తన ఉపన్యాసాన్ని రాసి పంచించడంతో అక్కడ చదవడం జరిగింది. ఇవేగాకుండా సందర్భానుసారంగా వివిధ

విషయాలపై భాగ్యరేడ్డి వర్ష దాదాపు 1911 నాటి నుంచి వివిధ పత్రికలకు వ్యాసాలు రాసేవారు. అలా ఆయన రాసిన మొదటి వ్యాసం ఆంధ్రపత్రిక ఉగాది సంచికలో 1911లో అచ్చయింది.

పీటితో పాటుగా మొత్తం తెలుగులోనే మొట్టమొదటిసారిగా కథలు రాసిన రళితుడు భాగ్యరేడ్డి వర్ష మాదిగల వెట్టి చాకిరి జీవితాల పట్ల చలించి ‘అజ్ఞాతవాసి’ అనే పేరిట 1931లోనే ‘వెట్టి మాదిగ’ అనే కథను భాగ్యరేడ్డి వర్ష రాసిందు. పీటితో పాటుగా గణపతి తత్త్వం అనే సెట్రికిల్ నాటికను కూడా ఈయన రాసిందు.

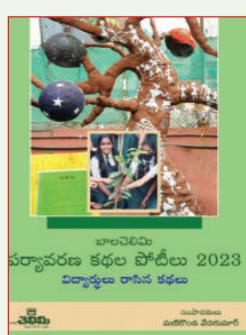
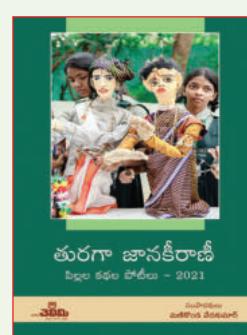
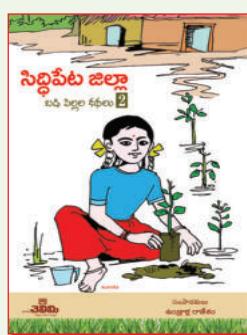
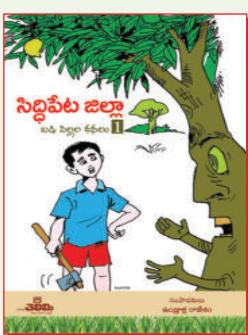
నిజానికి భాగ్యరేడ్డి వర్ష రచనలు చాలా వరకు అలభ్యంగా ఉన్నాయి. భాగ్యరేడ్డి వర్ష తన పేరు, ప్రైదరాబాద్ పేరూ రెండూ వచ్చే విధంగా వీర్యాటు చేసిన ‘భాగ్యనగర్’ పత్రిక ప్రతులు నాలుగైదు సంచికలు మించి ఇప్పుడు అందుబాటులో లేవు. నిజానికి ఈ భాగ్యనగర్ ప్రతులన్నింటినీ ఆంధ్ర ప్రాంతానికి చెందిన కునుమ ధర్మస్వకు ఇచ్చినట్లు ఈ వ్యాసకర్తతో గతంలో గౌతమ గారు చెప్పారు. అయితే ఆ ప్రతులన్నీ అగ్ని ప్రమాదంలో కాలిపోయి ఉండవచ్చనే అనుమానాన్ని కూడా ఆయన వ్యక్తం జేసిందు. భాగ్యనగర్, ఆదిహిందూ పత్రికా ప్రతులు దొరికినట్లయితే భాగ్యరేడ్డి వర్ష రచనలపై మరింత లోతుగా పరిశేలన చేయడానికి వీలవుతుంది.

ఇప్పటికే ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాలయం నుంచి భాగ్యరేడ్డి వర్ష మీద ఒక ఎంఫిల్ పరిశోధన జరిగింది. నిజానికి నాలుగైదు పిచౌవ్చీలు చేయగలిగినంత సమాచారం, ఉన్నతి ఉన్న వ్యక్తి భాగ్యరేడ్డి వర్ష

(తెలంగాణ ప్రభుత్వం భాషా సాంస్కృతిక శాఖ ప్రచురించిన ‘తెలంగాణ తేజీమూర్తులు’ నుంచి)

-ధా॥ సంగిశ్ఛేషి శ్రీనివాస్

m : 9849220321

చిల్పన్న ఎద్దుకేషనల్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో బాలచెలి ప్రపులించిన సిద్ధిపేట జిల్లా బడిపిల్లల కథలు-1,’ సిద్ధిపేట జిల్లా బడిపిల్లల కథలు-2’, ‘తురగా జానకీరాణి - పిల్లల కథలు’, ‘పూర్వావారణ కథల పోటీలు-2023’ అనే నాలుగు కథల పుస్తకాలు వెలుపడినందుకు సంతోషం వ్యక్తం చేస్తున్నాము.

ప్రతులు కావలిసు వారు ఈ క్రింబి చిరునామా నుండి పొందవచ్చును.

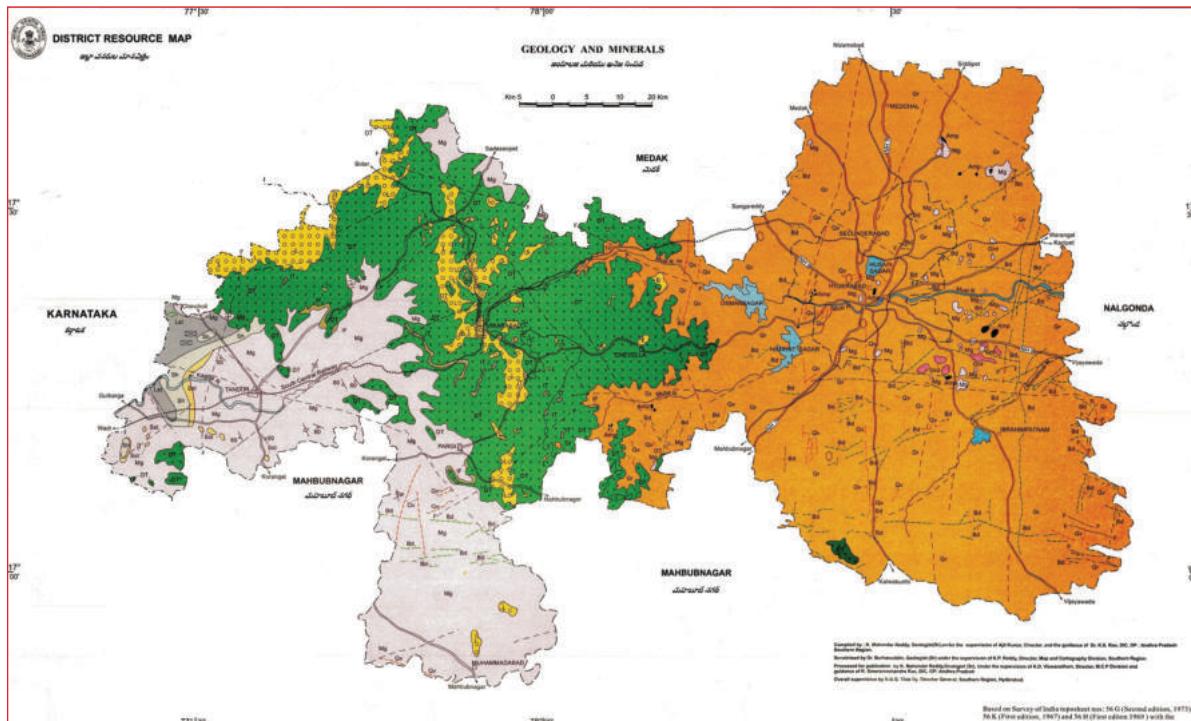
విడి ప్రతి లేట: రూ.50/-

'Bhoopathi Sadan' 3-6-716, Street No.12, Himayathnagar, Hyderabad-500029, Telangana. Mob: 9030626288

మరియు

శాఖలు: Nava Telangana మాంచి పుస్తకాలింగం

శాఖలు: Nava Chetana నోవోడా బుక్సు

ఉమ్మడి పైదరాబాద్, రంగారెడ్డి జిల్లాల శిలా మరియు ఖనిజసంపద

ఈ జిల్లాలోని ప్రాంతం 7,760 చదరపు కిలోమీటర్లలో విస్తరించి యున్నది. హైదరాబాద్ తెలంగాణ రాష్ట్ర రాజధాని మరియు దేశంలోని మహానగరాల్లో ఒకటి కావడం విశేషం. ఈ జిల్లాలకు ఉత్తరాన మెడక్, దక్కిణాన మహబూబ్‌నగర్, తూర్పులో నల్గొండ, పశ్చిమ దిశలో కర్కాటక రాష్ట్రం కలదు.

రంగారెడ్డి జిల్లాలోని తూర్పు ప్రాంతం మరియు పైదరాబాద్ జిల్లా రగడ్ పేరేన్ కావడం వాటిలో గ్రానెట్ శిలులు గుట్టలు, కొండలుగా వుండడం విశేషం. ఈ గుట్టలు 613 మీటర్ల ఎత్తు వరకు కలవు. వీటితో పాటు దొల్రెట్ మరియు క్వార్క్ శిలల రిడ్జ్లు కొన్ని కిలోమీటర్ల పొడవు వరకు ఉన్నవి. ఈ జిల్లాలోని పశ్చిమ ప్రాంతం ఒక ప్లాటూగా ఉండటం వీటిలో వెట్లరూపంలో టోపోగ్రఫి ని చూడగలం. ఈ జిల్లాలలోని ముఖ్య నది మూసి. ఇది పైదరాబాద్ నగరం గుండా పారుతుంది. ఉన్సౌన్ సాగర్, హిమయాత్ సాగర్ చెరువులు పైదరాబాద్ పశ్చిమ ప్రాంతంలో కలవు. ఇంతకు ముందు ఈ చెరువులే నగరానికి తాగునీటికి

కౌర

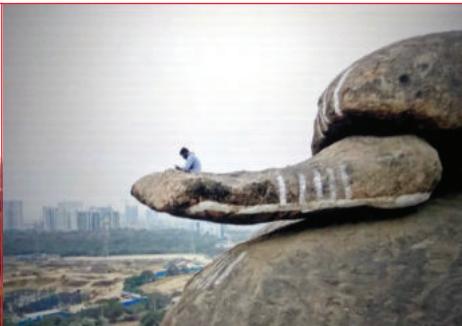
ఆధారంగా ఉండవే. కానీ ఇప్పుడు కృష్ణ జలాలు మరియు గోదావరి జలాలని లిష్ట్ ఇరిగేషన్ ద్వారా తీసుకురావడం జరిగినది. హుసేన్సాగర్ చెరువు పైఅధరాబాద్, సికింద్రాబాద్కు మధ్యలో ఉండడం దాని చుట్టూ విగ్రహాలు గార్డెన్లు డెవలప్ చేయడం నుండి ఉనికి స్థాపించ వఱగా వ్యాగిని

ఈ జిల్లాలో చాలా వరకు రెడ్ సాండ్ సాయిల్ వికారాబాద్, పరిగి, మన్సెగూడా ప్రాంతాలలో బ్లక్ కాటన్ సాయిల్ మరియు లేటరైట్ సాయిల్ కలదు. భూగర్భ జలాలు గ్రావైట్ ప్రెర్నెన్లో ప్రాక్ష్మ్ ద్వారా కంప్రైట్ అవుతుంది. డెక్కన్ ట్రావ్ ఏరియా అనగా వికారాబాద్, మన్సెగూడా పరిగి ప్రాంతాలలో రెండు బస్టార్ ఫోల్ కాంటాక్ట్ వద్ద దొరుకుతంంది. సీఎస్ఎప్రెక్సిటీనిక్ స్టడీ ప్రకారం ఈ జిల్లాలు మొత్తంగా జోన్ - ||గా నిరారించబడినది.

ఈ జిల్లాలో చాలా వరకు గ్రానెట్ శిలలతో కూడి అక్కడక్కడా సైన్సెన్స్ చూడగలం. ఈ గ్రానెట్లు గై, పింక్ రంగులలో ఉన్నవి. మీదియం నుండి కోర్సు గైన్గా, కొన్ని సారు పారిపిల్చిక్కగా మాసిల్గా ఉన్నవి. చాలా వరకు ఇవి ఇన్ననెల్

గ్రానెట్ కొండ హోలాలిల్

భాజా గూడ గ్రానెట్

బాక్ట (గ్రానెట్)
(బొలరైట్)

బగ్గులగా, దోషులేవేప్ లోగుట్లు, బోల్డర్ బోల్డర్క్రాప్సగా చూడవచ్చును. ఈ గ్రానెట్ శిలలను జియె కెమికల్ క్లాసిఫికేషన్ ప్రకారం గ్రానెట్ - గ్రానోడైయురైట్-మాన్జి గ్రానెట్ కోవకు చెందినవిగా నిర్ధారించబడినవి. ఈ జిల్లాలోని నైసెన్సు టోనలైట్-గ్రానోడయురైట్ కోవకు చెందినదిగా నిర్ధారించబడినది. కాల్క్ ఆల్కైలైన్, మెటా అలుమినస్, టైప్ మరియు సిన్ కొల్విశన్ లేట్ బిర్బోజెనిక్ శిలలుగా నిర్ధారించబడినవి. ఈ గ్రానెట్-నైస్ కాంప్లెక్స్‌లో డొలరైటైడ్క్ 7-50 మీటర్ల వెడల్పుతో కొన్ని వందల మీటర్ల పొదువు గలవు. ఇవి నార్ట్ వెస్ట్ - సాత్ కణ్ణ్, నార్ట్ - సాత్, నార్ట్ నార్ట్ కణ్ణ్ - సాత్ సాత్ వెస్ట్ దిశలలో విస్తరించి వున్నవి. పశీమ ప్రాంతంలో కర్కాటక బార్డర్లో భీమా గ్రూప్కు చెందిన నియో ప్రాతిరోజోయిక్ పీరియడ్కు చెందిన సెడిమెంట్లో శిలలు గ్రానెట్-నైస్ల పైన అన్కనఫర్మ బలగా ఉన్నది. ముఖ్యంగా లైమ్స్టోన్ సీక్వెన్స్ లోశల్, సాండ్ స్టోన్ పొరలు ఉండటం విశేషం. డెక్కన్ ట్రావ్ యొక్క బసాల్కిక్ లావాన్ వికారాబాద్, తాండూర్, పరిగి ప్రాంతాలలో గ్రానెట్ - నైస్ మరియు భీమా గ్రూప్ శిలలను పైన కవర్గా కనిపిస్తాయి. డెక్కన్ బసాల్కిలు మీడియం నుండి ఫైన్ గ్రెన్ నడగా ఉండటం మరియు వీటి వెసికట్లో సెకండరీ - భానిజాలు అనగా చాలిసీడౌన్స్, జియోరైట్, కాలసైట్, క్యార్బోన్ నిండి యుండును. ఇందులో ఆషార్ క్రిపేషియన్సుకు చెందిన ఇన్ఫ్రాట్రాపియన్ బెట్టు అనగా కంగామరేట్, గ్రిట్, సాండస్టోన్, మార్క్ల్, చెర్క్ కలవు. వీటిలో పొణిల్చు ఉండటం విశేషం. బసాల్కిలు వెదరింగ్ వల్ల లాటరైట ఫార్మా అవడం జరిగినది. ఈ జిల్లాలో పలు లీనియమెంట్లు, పాల్ట్లను గుర్తించడం జరిగినది. ఇవి చాలా వరకు నార్ట్ వెస్ట్ - సాత్ కణ్ణ్, నార్ట్ నార్ట్ కణ్ణ్-సాత్ సాత్ వెస్ట్, వెస్ట్ నార్ట్ వెస్ట్ - కణ్ణ్ సాత్ కణ్ణ్ ప్రెండెలతో కలవు.

భాజి సంపద :

ఘామెన్టన్ స్టోన్ : గ్రానెట్ శిలలు పలు రంగులలో ఈ జిల్లాలో దొరుకును పింక్, గ్రే, పార్పిరిట్, వెరైటీలు, డొలరైట్ (బ్లాక్) గ్రానెటలు కన్స్ట్రక్షన్ పరిక్రమలలో డెకరేటివ్ స్టోన్గా ఉపయోగిస్తారు. పింక్ గ్రానెట్ తుక్కాపురం, కొమ్మరవల్లి, దేవతల గుట్ట, తపనపల్లి పరిసరాలలో దొరుకును. బ్లాక్ గ్రానెట్ పోంపపల్లి, మల్కాపురం వద్ద ఉన్నవి. పలు ప్రాంతాలలో స్టోన్ క్రష్ణర్ మరియు

రోడ్ మెటల్కు వాడుతున్నారు. డెక్కన్ బసాల్కి గుడిమల్కాపురా, గాజలగూడెం వద్ద క్వారీ చేస్తున్నారు. రోడ్ మెటల్ కొరకు. మల్కాపురా, సింగిరపేట వద్ద శాబద లైమ్స్టోన్ క్వారీ చేస్తున్నారు. వీటిని ఫ్లోరింగ్ మెలీరియల్గా వాడుతున్నారు. గట్టి లాటరైట్ని భూక్షాగా కట్ చేసి కన్స్ట్రక్షన్ ఇండస్ట్రీలో వాడుతున్నారు.

క్వార్ట్జ్ : ఈ భాజిం యొక్క వీఎస్ రీప్జు చాలా ప్రాంతాలలో దొరుకును కానీ కొన్ని ప్రముఖమైనవి కూకటపల్లి బహుదూర్పల్లి, లింగంపల్లి, శంఘాద్, కొత్తార్, పరిగి, బొల్లారం పరిసరాలలో దొరుకును. ఈ భాజిం ముఖ్యంగా గ్లాన్ మరియు సిరామిక్ పరిక్రమలలో ఉపయోగిస్తారు. వీటిలో 98.2% SI0² కలదు.

వైట్ క్లే (కెయిలిన్) : ఇది ఫెల్సోపాల్ వెదరింగ్ వల్ల ఏర్పడుతుంది. చాలా వరకు గ్రానెట్ మరియు బసాల్కిల నుండి ఉధృతిస్తుంది. ఈ క్లే నిక్సేపాలు ప్రైంగాపురా (18 Mt), రుద్రవరం (3.25 Mt), తిమ్మసానిపల్లి (10 Mt) అలిపుర్ (11.5 Mt). వీటికి మినహ వికారాబాద్ గేల్కొండ వద్ద కూడా కలదు.

పుల్లర్ ఎర్ : ఇది ఇన్ఫ్రాట్రాపియన్ సెడిమెంట్లో సన్నతీ పొరల రూపంలో దొరుకును. వీటి నిక్సేపాలు రుద్రారం, తిమ్మసానిపల్లి, పెద్దేముల్, మారేపల్లి మరియు అలీపుర్ వద్ద ఉన్నవి. దీనిని ముఖ్యంగా కాటన్ సీడ్ అంబుల వనస్పతి, పెత్రోలియంని దీ కలర్ చేయడానికి మరియు డ్రైలీంగ్ మడ్గా ఉపయోగిస్తారు.

రెడ్ మరియు ఎల్సో టికర్ : ఇది చాలా వరకు వికారాబాద్ ప్లాటూ స్టోర్లో లాటరైట్ క్రీంది భాగంలో దొరుకును. ఈ ప్రాంతంలో చిన్న పాకెట్ జిప్స్ మ్యూక్ కూడా దొరుకుతుంది.

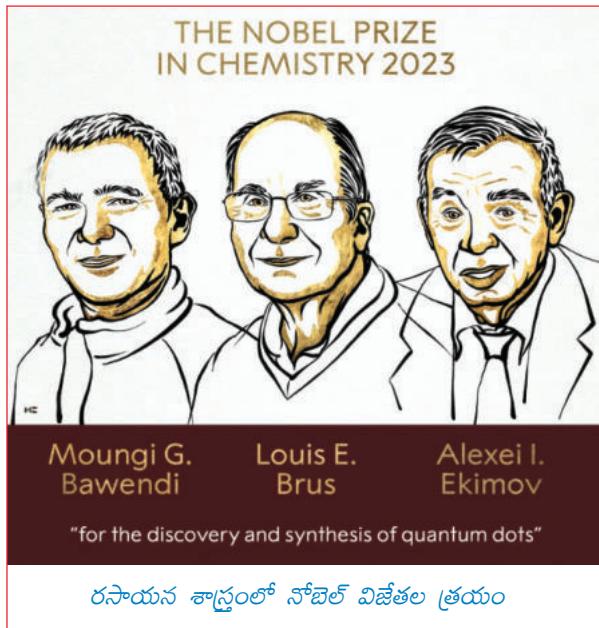
లైమ్ స్టోన్ : భీమా గ్రూప్కు చెందిన షాబాద్ ఫార్మాషన్లో లైమ్స్టోన్ 70 మీటర్ల తీక్కనే ఉంటుంది. ఇది క్రీంది భాగం ప్లోగిగా, మధ్య మరియు పై భాగం మాసివ్గా ఉంటుంది. దీని యొక్క చాలా శాతం సిమెంట్ గ్రేడ్ లైమ్స్టోన్. ఈ ఫార్మాషన్ ని విష్వతంగా క్వారీ చేస్తున్నారు. సిమెంట్ ప్లాంట్లకు సమై చేస్తున్నారు. దీనికి మినహ ఫ్లోరింగ్ స్లాష్ పాలిపింగ్ చేసి వాడుతున్నారు.

- **కమతం మహాందర్ రెడ్డి,** m : +91 90320 12955
e: mahikam.reddy0@gmail.com

నానో టెక్నాలజీ రంగంలో సంచలనం...!!

@ క్వాంటం డాట్స్

(క్వాంటం డాట్స్ పరిశోధనకు గానూ రసాయన శాస్త్రంలో
2023వ సంవత్సరానికి నోబెల్ బహుమతి వచ్చిన సందర్భంగా)

సాధారణంగా రసాయనశాస్త్రంలో ప్రతిమూలకం కూడా దాని అఱవులలోని ఎలక్ట్రోన్స్, ఆ మూలకం కేంద్రకం చుట్టా రఖ ఎలక్ట్రోన్స్ పంపిణీ ఆధారంగా కొన్ని నిర్దిష్ట లక్షణాలను ప్రదర్శిస్తుంది. స్వచ్ఛమైన మూలకాన్ని కొన్ని భాగాలుగా విభజించినట్లయితే ప్రతిభాగం కూడా దాని పరిమాణంతో సంబంధం లేకుండా సరిగ్గా అదే లక్షణాలను ప్రదర్శిస్తుంది. ఉదాహరించి ఒక స్వచ్ఛమైన బంగారం ముక్కను తీసుకొని దానిని వెండి ముక్కతో గానీ లేదా మరే ఇతర మూలకంతో సైనా పోలిష్ చాలా భిన్నమైన లక్షణాలను కలిగి ఉంటుంది. కానీ బంగారం ముక్క మాత్రం అది పరిమాణంలో 100 గ్రామలు ఉన్నా లేక 10 గ్రామలు ఉన్నా ఖచ్చితంగా ఒకే రకమైన లక్షణాలను ప్రదర్శిస్తుంది. రసాయనిక శాస్త్రం యొక్క ప్రాథమిక భావనలలో ఇదాక మూలభావనగా చెప్పవచ్చు.

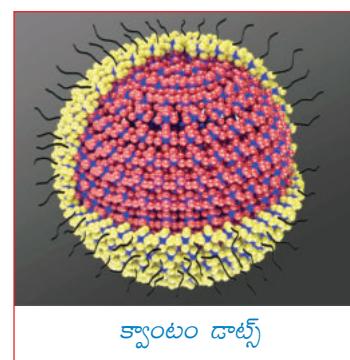
కానీ 40 సంాల క్రితం శాస్త్రవేత్తలు కణాల మధ్య ఒక

ముఖ్యమైన తేడాను గమనించారు. నానో స్క్రోల్ పరిధిలో చాలా చిన్న కణాలు, అదే మూలకం యొక్క పెద్ద కణాలతో పోలిస్తే కౌద్దిగా భిన్నంగా ప్రవర్తిస్తున్నట్టు కనుగొన్నారు. నానో ప్రార్థికల్ (సూక్ష్మ పరిమాణం), (నానో ప్రార్థికల్ అనగా ఒక మీటరులో 1-100 బిలియన్ వంతు) పరిమాణంలో ఉన్న బంగారం, బంగారం యొక్క పెద్దకణాల నుండి కొన్ని అంశాలలో భిన్నమైన లక్షణాలను ప్రదర్శించడం శాస్త్రవేత్తలు గుర్తించారు. సూక్ష్మస్థాయి కణాల యొక్క ఈ విపరీత ప్రవర్తనే, తదనంతర కాలంలో క్వాంటం డాట్స్ అన్న విస్తార కణాల అవిష్కరణకు దారితీసింది. 2023 సంానికి గానూ రసాయన శాస్త్రవిభాగంలో క్వాంటం డాట్స్ పై పరిశోధనకు గానూ, అల్కిన్ ఎకిమోవ్, లాయిన్ బ్రెన్ మరియు వోంగి బావెండి అను ముగ్గురు శాస్త్రవేత్తలు నోబెల్ బహుమతిని గెలుచున్న నేపథ్యంలో, మనం కూడా క్వాంటం డాట్స్ అంటే ఏమిటి, వాటి వల్ల మనకు లభించే ప్రయోజనాల గురించి తెలుసుకుండా.

క్వాంటం డాట్స్ అంటే...!

మానవ నిర్మిత్త, కృతిమ, సెమీకండకర్ నానోస్క్రోల్ స్ఫూటికాలను క్వాంటం డాట్స్ అంటారు. ఇవి ఎలక్ట్రోన్స్ ను రవాణా చేయగల సామర్థ్యం మరియు UV (అల్జ్యూ వయ్యాలెట్) కాంతికి గురైనవ్వడు వివిధ రంగుల కాంతిని విడుదల చేసే సామర్థ్యంతో సహ ప్రత్యేకమైన ఆప్టికల్ మరియు ఎలక్ట్రోనిక్ లక్షణాలను ప్రదర్శిస్తాయి. క్వాంటం డాట్స్లు వాటి లక్షణాల స్వభావం ఆధారంగా మార్పుని ప్రదర్శిస్తాయి.

వివరంగా చెప్పాలంటే.. ఏదైనా పదార్థంలోని రేణువులను (కణాలను) నానోసైజ్ స్థాయికి కుదిస్తే అవి క్వాంటం ప్రభావాలను ప్రదర్శిస్తాయి. దీనికి ప్రధాన కారణం ఆ పదార్థం యొక్క సైజ్

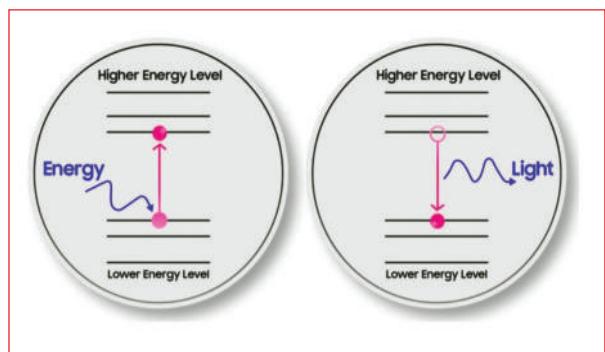
తగ్గిపోవడం వల్ల ఆ పదార్థంలోని ఎలక్ట్రోన్సు కొద్ది ప్రాంతానికి పరిమితమాతాయి. సాధారణంగా ఎలక్ట్రోన్సు అఱుకేంద్రకం వెలువల విశాలమైన ప్రాంతంలో కదులుతూ ఉంటాయి. కానీ రేఖపుల సైజును గణనీయంగా తగ్గించినపుడు అఱువుల్లోని ఎలక్ట్రోన్సు బాగా నొక్కుకు పోయి విచిత్రమైన క్వాంటం ప్రభావాలు మొదలుతాయి. ఈ ర్ధుగ్నిపం ఆధారంగానే భిన్నంగా ప్రవర్తించే నానో సైజు రేఖపులను ప్రయోగశాలలో సృష్టించ గలిగారు, వీటినే క్వాంటం దాట్స్ అంటారు.

క్వాంటం ధియరీ : మనకు ఏదైనా బాగా తెలిసిన వస్తువుతో, అత్యంత సూక్ష్మ కణాలను పోల్చినట్లుయే, సూక్ష్మకణాల కదలిక మరియు ప్రవర్తన పూర్తి భిన్నంగా మరియు వింతగా ఉంటుంది.

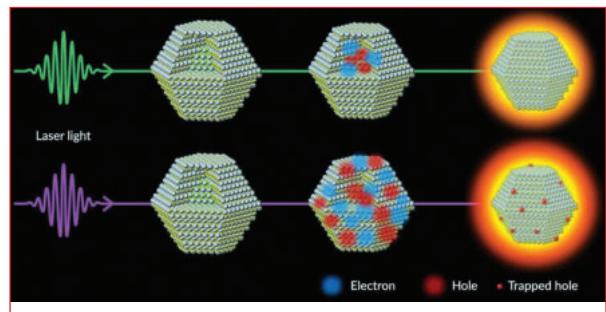
ఉప-అఱణస్థాయి (Sub-atomic level)లో సూక్ష్మకణాల యొక్క వింత ప్రవర్తనను గురించి వివరించే సిద్ధాంతాన్ని క్వాంటం ధియరీ అంటారు.

నానో పార్టికల్స్ : పరమాణువులతో పోల్చిన్న ఇది చాలా పెద్దగా ఉంటాయి. కణాల పరిమాణాన్ని నానో స్క్రో స్థాయికి తగ్గించినప్పుడు, అది క్వాంటం ప్రభావాలకు దారి తీస్తుందని 1930వ సంవత్సరంలో సిద్ధాంతికరించబడింది.

క్వాంటం డాట్ల ధర్మాలు :

- క్వాంటం డాట్లు పరమాణువులు (Atomic) మరియు సమ్మేళనాలు (BULK) అనే రెండు రకాల పదార్థాలను కలిగి ఉంటాయి.
- క్వాంటం డాట్లలోని పరమాణువులు మరియు అఱువుల యొక్క కలయికను సూచిస్తుంది.
- పరమాణువులు, సమ్మేళనాల ధర్మాలకు విరుద్ధమైన లక్షణాలను క్వాంటం డాట్స్ కలిగి ఉంటాయి.
- క్వాంటం డాట్స్ యొక్క పరిమాణం ఆధారంగా వాటి లక్షణాలు మారతాయి.
- క్వాంటం డాట్స్ యొక్క పరిమాణాన్ని సర్పుబాటు చేయడం ద్వారా శాస్త్రవేత్తలు వాటి ద్రవీభవన స్థానాన్ని మరియు రసాయనిక చర్యల్లో అవి పాల్గొనే వేగాన్ని మార్చుతారు.
- క్వాంటం డాట్లు వాటిపై పడిన కాంతిని శోషించుకొని, విభిన్న పొనుపుణ్యాల వద్ద ఆ కాంతిని తిరిగి ఉధారిస్తాయి.

క్వాంటం డాట్లో కాంతి ప్రసారం

క్వాంటం డాట్లపై కాంతి ప్రభావం :

చిన్న కణాలు (Smaller dots) :

పరిమాణంలో చిన్నగా ఉన్న క్వాంటం డాట్స్ నీలిరంగు కాంతి (Bluer light)ని ఉధారిస్తాయి.

పెద్ద కణాలు (Larger dots): పరిమాణంలో పెద్దగా ఉన్న క్వాంటం డాట్స్ ఎరువు రంగు కాంతి (Redder light)ని ఉధారిస్తాయి.

ఇలా సంభవించడానికి కారణం క్వాంటం డాట్లపై పడే కాంతి, వాటిలోని ఎలక్ట్రోన్సుకు తక్కువ శక్తి స్థాయి నుండి, అధిక శక్తి స్థాయిలోకి దూకడానికి కావలసిన శక్తిని ఇస్తుంది. ఈ మార్పు ఎలక్ట్రోన్సు వెనక్కి దూకి, విభిన్న పొనుపుణ్యాల వద్ద శక్తిని విడుదల చేయడానికన్నా ముందే జరుగుతుంది.

క్వాంటం డాట్ల అనువర్తనాలు

అప్రో ఎలక్ట్రోనిక్స్ మరియు డిస్ప్లేలు :

కంప్యూటర్లు, ల్యాప్‌టాప్లు మరియు పెలివిజన్ డిస్ప్లేలో క్వాంటం డాట్స్ ను వాడతారు. డిస్ప్లేలో క్వాంటం డాట్స్ ను వాడడం ద్వారా లైటీంగ్ మరింత ప్రకాశవంతంగా వెలిగేటట్లు చేయవచ్చు. లైటీంగ్తో విభిన్న రంగుల యొక్క ఖచ్చితత్వాన్ని మెరుగుపరచవచ్చు. శక్తి సామర్థ్యాన్ని (Energy efficiency)ని పెంపాందించవచ్చు. ఉదా: క్వాంట్ డాట్ (Q LED - Quantum dot light Emitting diode) సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ద్వారా పెలివిజన్ మరియు కంప్యూటర్ మానిటర్ డిస్ప్లేలో అత్యున్త నాణ్యతను, స్ఫ్రెతను అందుబాటులోకి తీసుకు రావవచ్చు.

బయోలాజికల్ ఇమేజింగ్ :

వైద్య మరియు జీవశాస్త్ర విభాగాలలో స్ఫ్రెతనే చిత్రాలను తీయడంలో (imaging) క్వాంటం డాట్స్ కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. జీవి స్థిరమైన కాంతిని ప్రకాశవంతంగా అందివ్వడం ద్వారా సజీవుల కణాలను, జీవాణువులను (Bio molecules) ఖచ్చితత్వంతో గుర్తించడమే కాకుండా, వాటి గమనాన్ని నిరంతరం ట్ర్యాక్ చేయవచ్చు.

సారఘుటాలు (solar cells) :

సారఘుటాల సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి మరియు

దక్కన్ ల్యాండ్

- విశ్వతస్థాయిలో కాంతి శోషణ వర్షపటం (spectrum)** ద్వారా కాంతిని శోషించుకునేలా క్యాంటం డాట్స్ ను వినియోగించుకునేందుకు అధ్యయనాలు జరుగుతున్నాయి.
- 4. క్యాంటం డాట్ లేజర్ :**
నరిచేయదగిన ఉద్యారాలు (Tunable emissions) మరియు తక్కువ పరిధి కరంట్ (Low threshold current) కలిగిన లేజర్లను అభివృద్ధి పరచడానికి క్యాంటం డాట్లను వినియోగిస్తున్నారు. తద్వారా ఇలాంటి లేజర్లను తేలీ కమ్యూనికేషన్స్ మరియు దృశ్య మాధ్యమ సూచికల (Optical signal processing) ప్రక్రియలో వినియోగిస్తారు.
- 5. క్యాంటం డాట్ కంప్యూటింగ్ :**
క్యాంటం కంప్యూటింగ్ లో క్యాంటం డాట్లను క్యాబిట్స్ (పీటినే క్యాంటం బిట్స్ అని కూడా అంటారు)గా వినియోగించడం ద్వారా మెరుగైన, బలవైన, సమర్థవంతవైన క్యాంటం కంప్యూటర్లను తయారు చేయవచ్చు.
- 6. సెస్పర్సు మరియు డిపెక్టన్ :**
క్యాంటం డాట్లల యొక్క సున్నితత్వం మరియు మార్పు కోదగిన లక్షణాల కారణంగా వాటిని ఏవైనా పదార్థాలను గుర్తించడానికి సెస్పర్సులోను మరియు పర్యావరణ పర్యవేక్షణకు వాడతారు.
- 7. టెలీ కమ్యూనికేషన్స్ :**
తేలీ కమ్యూనికేషన్స్ రంగంలో దృశ్య సంకేతాలను (Optical Signals) సమర్థవంతంగా విస్తరించడానికి, ప్రసారం చేయడానికి క్యాంటం డాట్లను వినియోగిస్తారు.
- 8. మెటీరియల్ సైన్స్ :**
అత్యంత సూక్ష్మ స్థాయిలో క్యాంటం ప్రభావాలు మరియు పదార్థాల ప్రవర్తన (Material Behaviour), సరికాత్తగా అవిష్కరించబడిన పదార్థాలు మరియు సాంకేతిక పరిజ్ఞానాలో సంభవించే వినాత్త కదలికలపై క్యాంటం డాట్స్ మనకు లోతైన అవగాహనను కలిగిస్తాయి.
- 9. శక్తి నిల్వ (Energy storage) :**
క్యాంటం డాట్ల యొక్క ప్రశ్నేం లక్షణాల కారణంగా అవి శక్తి నిల్వ సామర్థ్యాన్ని గణించాలి పెంచుతాయి. అందుకే వీటిని బ్యాటురీలు మరియు సూపర్ కెపాసిటీల వంటి శక్తి నిల్వ వరికరాలలో విరివిగా వినియోగించేందుకు అధ్యయనాలు కొనసాగుతున్నాయి.

రసాయన శాస్త్రంలో నోబెల్ విజేతలను ప్రకటించే మందు, రాయల్ స్టేడీష్ అకాడమీ క్యాంటం డాట్ విభిన్న రంగులను ఎలా ప్రదర్శిస్తాయా ఇలా ప్రయోగశాలలో వివరించి చూపింది

- 10. జెషధ సరఫరా (Drug delivery) :**
క్యాంటం డాట్స్ వైద్య రంగంలో జెషధ సరఫరా వాహకాలుగా సమర్థవంతంగా పనిచేస్తాయి. అంతేకండా జెషధాన్ని అవసరమైనంత మేరకు నియంత్రిత విధానంలో, ఖచ్చితవైన వరిమాణంలో విడుదల చేసేందుకు తోడ్పడతాయి. ఉదాః క్యాస్సర్ చికిత్సలు.
- 11. పర్యావరణ సమస్యల పరిష్కారం :**
క్యాంటం డాట్స్ కాంతి ఉత్పత్తిరక ప్రక్రియ (Photo catalysis) ద్వారా నేల మరియు సీటిలోని కాలుప్ప కారకారలను తొలగించి సుస్థిర పర్యావరణ మనుగడకు తోడ్పడుతాయి.
- 12. భద్రత మరియు ప్రామాణీకరణ (Security and Authentication) :**
క్యాంటం డాట్స్ యొక్క మార్పులో దగిన దృశ్యాధారాల కారణంగా పత్రాలు (Documents) మరియు ఏవైనా ఉత్పత్తులలో నకిలీ మరియు కల్తి విధానాలను నియంత్రించవచ్చు.
- క్యాంటం డాట్స్ - పరిమితులు :**
- 1. ఖర్చు (Cost) :**
క్యాంటం డాట్ టెక్నాలజీ అమలు పరచడం అధిక ఖర్చుతో కూడా కొన్నిదిగా చెప్పవచ్చు. ప్రారంభంలో ఈ సాంకేతిక పరిజ్ఞానానికి సంబంధించిన ఉత్పత్తులు అధిక ధరలను కలిగి ఉంటాయి.
 - 2. సంక్లిష్టమైన తయారీ విధానం (Complex Manufacturing):**
క్యాంటం డాట్ ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో ఒక నిర్దిష్టమైన తయారీ విధానాన్ని అనుసరించాలి ఉంటుంది. లేనట్లుతే మనం అనుకున్న విధంగా ఉత్పత్తులు రావు.
 - 3. విషపూరిత పదార్థాలు (Toxic Materials) :**
కొన్ని క్యాంటం డాట్లలలో కాడ్యూయం అనే అత్యంత విషపూరిత పదార్థం ఉంటుంది. దీనిని సరిగా నిర్వహించక పోయినా, వాటి వ్యర్థాలను పారవేయడంలో తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోక పోయినా పర్యావరణ కాలుప్పం పెరిగే ప్రమాదం ఉంది.
 - 4. అరోగ్య విషపూరిత పదార్థాల తల్లితే ప్రమాదం (Risk of Health Hazards) :**
కాడ్యూయం వంటి విషపూరిత పదార్థాలు కలిగిన క్యాంటం డాట్స్ ఉత్పత్తి చేసేటప్పుడు, వాటిని పారవేసే సందర్భాలలో కార్బికులు నేరుగా వాటి ప్రభావానికి గుర్తి వారికి ఆరోగ్య సమస్యలు తలెత్తవచ్చు.

5. పరిమిత పరిశోధన (Limited Research) :

క్వాంటం డాట్ టెక్నాలజీ సాపేక్షంగా కొత్తది, ప్రస్తుతం ఇంకా అభివృద్ధి దశలో ఉంది. ఈ టెక్నాలజీలో తలత్తే సమస్యలను వరిష్టరించడానికి మరియు దాని అనువర్తనాల విస్తరించడానికి మరిన్ని పరిశోధనలు అవసరం.

6. పోటీ సాంకేతికతలు (Competing Technologies) :

క్వాంటండాట్ టెక్నాలజీ ఓవల్ టాఫ్ (OLED)ని మరియు మైక్రో ఎల్ టాఫ్ (Micro LED) వంటి ఇతర డిస్ట్రైబ్యూట్ టెక్నాలజీల నుండి గట్టిపోటీని ఎదుర్కొంటోంది. క్వాంటం డాట్ టెక్నాలజీకి ఈ టెక్నాలజీలు ప్రత్యామ్మాయంగా నిలిచే అవకాశం ఉంది.

క్వాంటం డాట్స్ ను మెరుగు పరచడంలో ముగ్గురు శాస్త్రవేత్తల కృషి ఏమిటి...!!

క్వాంటం డాట్స్ పై పరిశోధనలకు గానూ 2023వ సంఖారానికి గానూ, రసాయన శాస్త్ర విభాగంలో అల్టెక్స్ ఎకిమోవ్, లూయిస్ బ్రిస్, మౌంగి బవెండిలకు సంయుక్తంగా నోబెల్ బహుమతి లభించింది. అల్టెక్స్ ఎకిమోవ్ (78) ఒకప్పటి సోవియట్ యూనియన్లో జన్మించి, 1999 నుండి అమెరికాకు మకాం మార్గారు. అమెరికాలో నానో క్రిస్టల్ టెక్నాలజీ కంపెనీతో ప్రథాన శాస్త్రవేత్తగా పనిచేశారు. లూయిస్ బ్రిస్ (80) అమెరికాకు చెందినవారే. న్యూయార్క్లోని కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయంలో విధులు నిర్వహిస్తున్నారు. మౌంగి బవెండి (62) ప్రాస్టలో జన్మించారు. ప్రస్తుతం అమెరికాలోని మసాచుసెట్స్ జిస్సిస్టిట్యూట్ అఫ్ టెక్నాలజీలో విధులు నిర్వహిస్తున్నారు. నానో టెక్నాలజీకి సంబంధించిన క్వాంటం డాట్స్ పై తొలితరం పరిశోధకులుగా ఎకిమోవ్, బ్రిస్లను చెప్పవచ్చు. బంఎండి పరిశోధనలతో క్వాంటం డాట్స్ ఉత్పత్తిలో విఫ్లవత్తుక మార్పులు చేటు చేసుకున్నాయి. క్వాంటం డాట్స్ పై ముగ్గురు శాస్త్రవేత్తల కృషి క్రింది విధంగా ఉంది.

అల్టెక్స్ ఎకిమోవ్ :

నానో ప్లారికల్స్ (అత్యంత సూక్ష్మకణాలు) కాంతితో సంకర్ణణ చెందినప్పుడు కొన్ని ప్రత్యేకమైన ధర్మాలను ప్రదర్శిస్తాయి. ఏదైనా పదార్థం యొక్క రంగు ఆ పదార్థం గ్రహించిన లేదా పరావర్తనం చెందించే కాంతి యొక్క శోషణ వర్ష పటం (spectrum) తరంగ దైర్ఘ్యాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఎకిమోవ్ కాపర్ క్లోర్డ్ పూసిన కలర్ గ్లాస్ పై పరిశోధన చేస్తూ ఒక ప్రత్యేక లక్షణాన్ని గమనించాడు. అతను కాపర్ క్లోర్డ్ గ్లాస్ ను అత్యధిక ఉప్పొగ్రతల వరకు వేడిచేసి, అది కరిగే విధంగా చేశాడు. తరువాత దానిని చల్లబలిచి గట్టిపడే

విధంగా చేశాడు. కలర్ గ్లాస్లో పెద్ద పరిమాణంలో కాపర్ క్లోర్డ్ స్టెంకాలు ఉన్న ప్రాంతంతో పోలిస్తే తక్కువ పరిమాణంలో కాపర్ క్లోర్డ్ స్టెంకాలు ఉన్న ప్రాంతం భిన్నమైన రంగులను ప్రదర్శించడాన్ని ఎకిమోవ్ గ్రహించాడు. దీనిని బట్టి ఒకే పదార్థమైన కాపర్ క్లోర్డ్తో నిర్మితమైన స్టెంకాలు, వాటి పరిమాణాన్ని బట్టి కాంతి యొక్క విభిన్న తరంగ దైర్ఘ్యాలను గ్రహిస్తాయిని ఎకిమోవ్ బుఱువు చేశాడు.

లూయిస్ బ్రిస్ :

బ్రిస్ కూడా ఎకిమోవ్ గ్రహించిన దృగ్విషయాన్నే గమనించాడు. అయితే ఎకిమోవ్ క్లాపర్ క్లోర్డ్ స్టెంకాలను ఏ పరిమాణంలో ఉపయోగించాడో, అదే పరిమాణంలో కాఢుయం సట్టెడ్ స్టెంకాలను గాజులో కాకుండా, ద్రవ ద్రావణంలో వినియోగించాడు. ఇది పరిశోధకులకు మరింత మెరుగైన రీసిలో స్టెంకాలను అధ్యయనం చేయడానికి తోడ్చింది.

మౌంగి బవెండి :

ఎకిమోవ్, బ్రిస్లు అత్యంత సూక్ష్మ కణాలైన క్వాంటం డాట్స్ ను తయారు చేశారు. అయితే వీరు అనుసరించిన విధానంలో వీటి తయారీకి, సాధారణ పరిస్థితులు కాకుండా కొన్ని ప్రత్యేక నియంత్రిత పరిస్థితులు కావలసి వచ్చింది. అయినా వారు ఉత్పత్తి చేసిన క్వాంటం డాట్స్ నాణ్యత తక్కువగా ఉంది. ఇలాంటి పరిస్థితులల్లో బవెండి తన పరిశోధనల ద్వారా అత్యంత ఖచ్చితత్వం, కావలసిన లక్షణాలు గల క్వాంటం డాట్స్ ను ఉత్పత్తి చేసే మెరుగైన పద్ధతులను రూపొందించారు.

చివరిగా :

కొత్తగా ఏదైనా సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందుబాటులోకి వచ్చినప్పుడు దానిని అనుసరించి అనుకూలతలు, ప్రతికూలతలు

రెండూ ఉంటాయి. ప్రతికూలతలను తగ్గిస్తా... అనుకూలతలను పెంచే ప్రయత్నం చేయాలి. క్వాంటం డాట్ టెక్నాలజీ పరంగా కూడా ఖర్చు, పర్యావరణంపై చూపే ప్రతికూల ప్రభావాలను గణియంగా తగ్గించినట్లుయైతే ఈ సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మానవాళికి ఇతోధికంగా మేలుచేయగలదనడంలో ఎలాంటి సందేశం లేదు.

-పుట్టు పెద్ద టిఱులేసు,

స్టూల్ అసిస్టెంట్, జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాల

రావులకొలను, సింహాద్రిపురం, కడప

m : 9550290047

e : obu.jmd@gmail.com

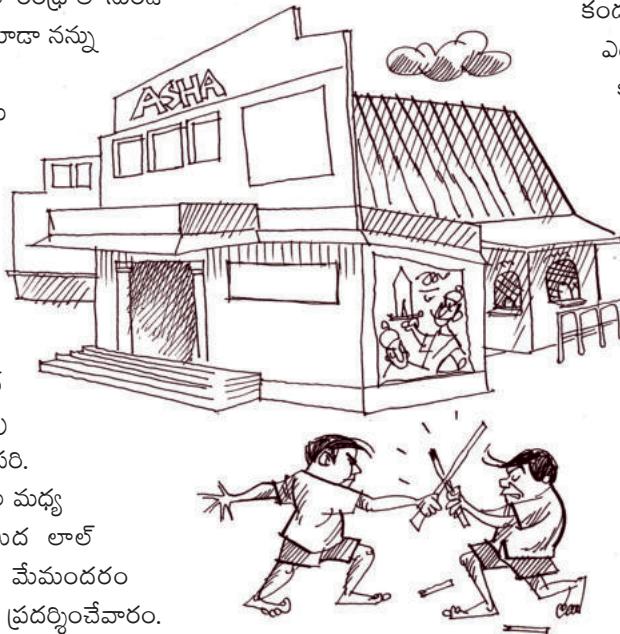
యోక్కసు గండ్ చుట్టు

(గత సంచిక తరువాయి)

అ దినాలల్ల అన్ని టాక్సీసులలో మార్చింగు పోలకు తక్కువ ధర ఉండేది. కారణం అవి పాత సీన్యాలు. మిగతా మూడు ఆటలకు ధర ఎక్కువ. ఎందుకంటే అవి కొత్త సీన్యాలు. పైగా రంగుల సీన్యాలు. మా 'ఆపో'ల మార్చింగులన్నీ పాత తెలుగు సీన్యాలు. మిగతా మూడు ఆటలు కొత్త హిందీ సీన్యాలు. మా అమ్మ వెంబడి తోక లాగ తెలుగు సీన్యాలకు పోయేవాళ్లం. దేవదాసు సీన్యా చూసి మా అమ్మ వారం దినాలపాటు ఒకవే ఏడుపు తన స్వంత తమ్ముడో అన్ననో తాగి తాగి చచ్చిపోయినట్లు! నేనైతే సీన్యా చూస్తూ చూస్తూ మధ్యమధ్యల తలకాయ వెనకకు తిప్పి ప్రాజెక్ట్ వైపు చూసేవాడ్ని. చీకటి హలులో ఆ రంధ్రాల నుండి వచ్చే తెల్లటి పొగలాంతి కాంతి కూడా నన్ను ఆకర్షించి ఆశ్చర్యపరిచేది.

సినిమాలే కాదు అనలు సినిమాల కంటే ముందు వేసే యాడ్ సీన్యాలు, దాక్కు మెంటరీలు కూడా మాకు తెగ నచ్చేవి. తెల్లని లక్ష్మి సబ్బులు యాడ్లు, తలనొప్పి తగ్గించే అనాసిన్ బిళ్లల యాడ్లు కూడా మాకు వినోదమే. ఇక ఇందియన్ ఫిల్మ్ డివిజన్ వారి నలుపు తెలుపుల డాక్కుమెంటరీలు నరేసరి. అప్పుడు భారత పాకిస్తాన్ దేశాల మధ్య యుద్ధ కాలం కావున తెరమీద లార్ బహదూర్ శాహ్ కనబడగానే మేమందరం చప్పట్లు చరిచి మా దేశభక్తిని ప్రదర్శించేవారం. కాని సీన్యా ముగిసి జనగంమన పాట, జాతీయపతాకం రెపరెలు శురూ కాంగనే ఓపిక లేని మేం కలుగుల్లోని ఎలక్ట్రాగ చీకట్ల నుండి వెలుగులకు ఇవతల వదేవాళ్లం. బిలవంతవు దేశభక్తిని రుద్దటం ఆ రోజులలో ఇంకా ప్రారంభం కాలేదు.

అప్పుడు మార్చింగ్ పో సీన్యా ధర ధర్ల్ క్లాస్ టిక్కెట్లుకై నలభై పైనలు. పైనలకు కట కట ఉండే ఆ దినాలల్ల మేం గాంధీగారి క్లాసునే ఆశ్రయించేవాళ్లం. గంట, గంటస్వర ముందే వెళ్లి క్యాలో పడిగాపులు కాసేవాళ్లం. కాని క్యా ఫాయిదా? తీరా టిక్కెట్ల కిట్టి తెరిచే సమయానికి బిలవంతలు (ధనవంతలు) కాదు

సుమా) వచ్చి ముందు నుండి గుసాయించి కిట్టి దగ్గరికి చేరు కొనేవాళ్లు. అప్పుడు క్యాలో పెద్ద 'ధక్కం ధక్కి' (తోపులాట) శరువయ్యేది. కొండోకచో ముష్టి ఘూతాలు, ముష్టి యుద్ధాలు కూడా! సందర్భో సదేమియా లాగా కొంతమంది 'పాకెట్ మార్కులు (జేబు దొంగలు) తమ హస్త కళా లాఘువాన్ని ప్రదర్శించేవారు. అపులాపులు కొట్టడుకుంటే మధ్యల ల్యాగదూడల కాళ్ల విరిగినట్లు ఆ బిలవంతుల బిలప్రదర్శనలో బక్కజీవులమైన మేము నానా అవస్థలు వడి చెమటలతో తడినిన అరచేతులతో టిక్కెట్లను సంపాదించి ఎగురుకుంటా గంతులేనుకుంటూ హోలులోకి ప్రవేశించేవాళ్లం. అప్పటికే సీన్యాపాటలతో హోలు పేశారెత్తి పోతుండేది. చెక్క కుర్చీలలో ఆసినులైనమేం కండ్లు చించుకుని తెరవైపు ఆత్మతగా ఎదిరి చూస్తుండే వాళ్లం. అది కొంచెం కొంచెం కదులుతా అలలు అలలుగా పైకి లేస్తుంటే ధర్లు కాస్తులోని కిష్కుంధమూకంతా సీటీలు బజాయిస్తూ కేరింతలు కొట్టేవాళ్లు. సీన్యా నడుస్తున్నప్పుడు ఏ మాత్రం రసవత్తర సన్నిఖేశం వచ్చినా లేదా చెండరాల దైలాగులు వచ్చినా లేదా హీరో విలన్ను చితగ్గాడ్చున్నపుడైనా ధర్ల్ క్లాసు ప్రేక్షక మహాశయులు తమ ఆనంద పారపయాన్ని ఆపుకోలేక కుర్చీలలో నుండి లేచి కుర్చీ రెక్ష్టీ ఉపటపా క్రిందికి మీదికి కొట్టే వారు. ఫలితంగా ధర్లు క్లాసులో సగానికి పైగా కుర్చీలు విరిగిపోయి ఉండేవి. 'జైస్ కర్మ'

పైసీ బ్రీన్ అన్నమాట.

'ఆపో' ప్రారంభమైన కొత్తలో ఒకరోజు ఏదో సాంకేతిక కారణాల వలన తెర 'పైకి' లేవలేదు. ఆలన్యం భరించలేని రనజ్జుప్రేక్షకులు ఒకటే గడ్డబడ్. సీటీలతో పాటు నక్కకూతలు, పిల్లి కూతల మిమిక్రీ శురువైయ్యాంది. హోలు పనివాళ్లు, మేనేజర్లతో సహా అందరూ పరేపాన్. చెమటలు కక్కతూ తెరను పైకి లేపటానికి క్రిందా మీదా పడి పసీనా పసీనా ఐపోయారు. ఓపిక నశించిన ప్రేక్షకులు వారి అమ్మ అక్కు పేర్లను ఉపయోగించి వారికి

అక్కింతలు చల్లసాగారు. హోలు వారు చివరికి రెండు బొంగులను తీసుకొచ్చి తమ భుజబలం ఉపయోగించి తెరను బలవంతంగా పైకి లేపి తాళతో కట్టేసారు. చాలారోజుల వరకు తెర అట్లనే ఉండిపోయింది. మళ్ళీ క్రిందికి దించే సాహసం చేయలేదు. ఆరోజులలో ప్రతి సంగతి ఒక ఉచిత విసోద ప్రదర్శనమే. అనలు సీన్యూ కంటే ఆ సంఘటననే మమ్మల్ని చాలా రోజుల వరకు నవ్వించింది.

ఆపో టూకీన్ అంటే ఒకటా రెండా? ఎన్నోన్ని జ్ఞాపకాలు, ఎన్నో సీన్యూలు, ఎంతమంది జిగ్రీ దోస్తులతో చూసిన సీన్యూలు ఎన్నని చెప్పుకుంటాం. అవన్నీ మధుర స్ఫూర్తులే కదా. కాలవాహిని అలల వాలున కొట్టుక పోయిన స్నేహితులను, తెగిపోయిన బంధులను, ఆ అనంద విషాదాలను జ్ఞాపకం చేసుకోవటం అంటే ‘తెగిన జ్ఞాపకాలను’ అతికించుకోవటమే కదా!

చివరాభరిగా మరొక చిన్న మాట. నేను కాబోయే నా శీమతితో కల్పి ‘ఆపో’ లో మొదటి సారిగా చూసిన సీన్యూ రాజేంద్రకుమార్, వైజయంతీ మాల కలిసి నటించిన ‘సూరజీ’ హింది సీన్యూ తర్వక్కానులో తెరకు ముందున్న మొదటివరున కూర్చీలలో కూచుని మేం ‘సూరజీ’ను అనందించాం. అప్పుడు నేను పద్మాలుగు అమె తొమ్మిది. గౌను వేసుకుని ఆ సీన్యూకు వచ్చింది. అదెట్లు అని మళ్ళీ అడక్కండి. ముట్టుకుంటే పట్టుకునే ముచ్చట్లు. చెప్పటం మొదలైతే మళ్ళీ అది మరొకథ అయితది.

“ఆపో టూకీను కూలగొడ్డుండంట” అని మా సుశక్క చెప్పిన రోజే నేను బాధాతప్త హృదయంతో ‘ఆప్రీ ములాఖాత్’కు బయలుదేరిని.

తీరా అక్కడికి చేరుకునే సరికి ఏమున్నది? యుద్ధ రంగంలో నేల కూలిన నల్ల ఏనుగులా అది నేల కూలి నల్లటి శకలాలుగా అంతటా పరుచుకుని గుట్టలా పడి ఉంది. ఇనుప సీకులు, సిమంటు దిమ్ములు, మళ్ళీ ముద్దలు నాకు “ఆప్రీనలాం” చేసాంగా. దాని ఎదురుగా ఉన్న మిరపకాయబజ్జె దుకాణం అరుగుమీద నేను చాలా నేపు నిల్చుని ఆ శకలాలను చాలా సేపు తదేకంగా చూసిన. “కలలు కూలుతున్న దృశ్యం” ఆ శకలాల అట్టడుగున సమాధి ఉన నా బాల్యం కలలు. నాబాల్యం తీపి గుర్తులు. మధురమైన జ్ఞాపకాలు. ఏదీ అనాటి తాటి తోపుల వనం? ‘చెట్లు కూలుతున్న దృశ్యం’. తియ్యటి కల్లు మాయ మైన దృశ్యం. చెట్లలకు పోదామని తోటలను, చెట్లను వెదుకుతూ పోయిన మా అమ్మ. కాలగర్భంలో కలిసిపోయిన మా అమ్మ. కాలవాహినిలో కరిగిపోయిన ఆశా టూకీను. ఏవి తల్లి నిరుడు కురిసిన హిమ సమూహములు?

నేను నిలుచున్న మిరపకాయ బజ్జెల దుకాణం కూడా 50 సంవత్సరాల క్రిందటిదే. ‘ఆపో’ పుట్టినపుడే అది కూడా పుట్టింది. ఆపో లేదు కాని మిరపకాయబజ్జెలు వేయించే “బట్టి” పొయ్యి మాత్రం అట్లనే ఉంది.

మాయమైన బాల్యాన్ని మళ్ళీ ఒకసారి ఆస్యాదించాలనే దుగ్ధతో రెండు బజ్జెలను కొని కొంచెం కొంచెం కొరుక్కుత్తింటూ ఆ దుకాణం సేర్టింటో మాటలు కలిపిన.

“అబ్ యహోం క్యా బన్ రా బై” అని అడిగాను.

“నహీ మాలుం సాబ్. కువ్ షాపింగ్ మాల్ బోల్ కే సునా” అన్నాడు.

మిరపకాయ బజ్జెలకు ఆనాటి రుచి లేదు. ఆ టూకీను ప్రాంగణానికి అనుకుని ఆపో ఇరానీ పోంగల్ ఇంకా అట్లనే ఉంది. లోపలికి వెళ్ళి ఇరానీ ‘చాయ్’ చప్పరిస్తూ ఆ కాలం నాటి కుర్చీలు, బల్లలను చూసిన. ఆకుర్చీలల్ల నేనూ నా దోస్తులం చాలా సార్లు కూచున్నాం. అనాటి మనుషులు లేరు కాని వస్తువులు మాత్రం అట్లనే ఉన్నాయి. వారి తీపి గుర్తులుగా!

‘చాయ్’ తాగటం పూర్తి కావటంతో ఆపో టూకీనుకు నా నివాళి, నా శ్రద్ధాంజలి ముగిసి పోయింది.

అక్కడున్నంచి బయలుదేరి వుగల్ పూర్వా, చార్లీనార్ దాటి గుల్జార్ పశాజ్ చారస్టాలోని ‘ఆగ్రా పోంగల్’ చేరుకున్న. కొంటర్లో ఒక యువకుడు కూచున్నాడు. ఆయన్ని పదం సేర్ గురించి అ డిగాను. ఆయన మా తాతగారు అన్నాడు. పోయి చాలా కాలం అయ్యిదంట. ‘ఆపో’ ఎవరి పేరు? అని ప్రశ్నించాను. పదంసేర్ పెద్ద కూతురు అని జవాబు ఇచ్చాడు.

మరికొన్ని చివరాలు అడిగాను.

“నాకు తెలియదు కాని మా పెద్దనుకు అన్ని సంగతులు తెల్పు. ఆయన లేదు. ఒక వారం రోజులకేసం ఆగ్రా వెళ్లాడు. మీరు మళ్ళీ రాండ్రి అన్నాడు.

నేను గృహముకంగా ప్రయాణమైనాను.

“కోయి లోటాదే మేరే

బితే హయే దిన్ ”.

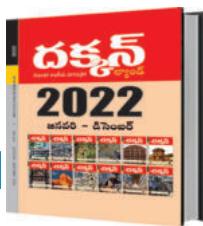
(దూర్ గగన్ కీ చాంవ్ మే సీన్యూలో కిశోర్ కుమార్ పాట)

(చార్మినార్ కథలు-పుస్తకం నుంచి)

-పరపస్తు లోకేశ్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

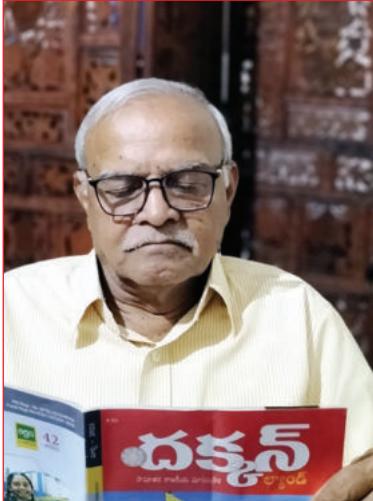

అశేష తెలంగాణ ప్రజల అస్తిత్వ దర్శణం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక

ఖిత్రుందు మణికొండ వేదకుమార్గారు, తాను సంపాదకత్వం పహిస్తున్న “దక్కన్ల్యాండ్” సామాజిక రాజకీయ పత్రిక గురించి ఒక వ్యాసం రాయుమని అడిగినప్పుడు చాలా సంతోషపడ్డాను. ఈ పత్రిక గురించి రాయుడుంటే నా తెలంగాణ రాష్ట్రం మద్యలో నా అస్తిత్వాన్ని వీక్షించుకోవడంగా నేను భావించాను. తొలిదశ ఉద్యమంలో వరంగల్లో జరిగిన ఆందోళన, నా కళ్ళముందే వరంగల్ పాలిపెక్కిక్ దగ్గర, వరంగల్ లక్ష్మీటాకీసు సమీపంలో పోలీసు కాల్యులు, అందులో మరణాలు, జైళ్ళు నిండిపోవటంతో మమ్మల్ని పోలీసులు లారీలల్లో ఎక్కించి, మామునూరు దగ్గర, హాసన్స్ పర్టీ అవతల దించివేస్తే అక్కడ నుండి హన్స్కొండకు నడిచి వచ్చిన వైసం, హంటర్ రోడ్స్లో సీమాంధ్రకు చెందిన సోమరాజు పవర్ క్రష్వర్ తగలబెట్టడానికి వేము గుంపుగా వెళ్లంటే మందంరాజు అనే పోలీసు సబ్-ఐన్స్ పెక్కర్ పొడుగాలీ లాలీతో మమ్మల్ని తరిమికొట్టి, పవర్ క్రష్వర్కు నష్టం కాకుండా కాపాడిన సంఘటనలు లాంతివి ఎన్నో గుర్తుకొచ్చాయి. తెలంగాణ ప్రజా సమితికి చెందిన భూపతి కృష్ణమూర్తి, ముచ్చెర్ల నత్యనారాయణ, కొత్తవల్లి జయశంకర్ సార్తో బాటు వరంగల్ వీధుల్లో, ఇంగ్లీస్ సాంబర్ గో బ్యాక్ అంటూ నినాదాలిన్నా జరిపిన ఊరేగింపులు గుర్తుకొచ్చాయి. తెలంగాణ తొలిదశ ఉద్యమంలో ఫుట్టాలు “దక్కన్ల్యాండ్” సంచికలు చూస్తుంటే ఒక్కటోక్కటీగా మనసులో మెదిలాయి.

దక్కన్ల్యాండ్ పత్రిక ఆవిధావం ఆకస్మాత్తూ వచ్చిన ఒక అలోచన అని నేను అనుకోవడం లేదు. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ప్రత్యేక రాష్ట్ర సాధనకు ఉద్యమం రకరకాల పద్ధతుల్లో ఉచ్చేత్తున లేచిన నేపథ్యంలో హిమాయత్ నగర్లోని చాలిత్రక ‘చంద్రం’ నివాసంలో ఒక విన్నాతనమైన కార్బూక్రమం ప్రారంభం అయింది. అదే తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ TRC - Charcha కార్బూక్రమం. 2012 జనవరిన “ప్రస్తుత తెలంగాణ ఉద్యమంలో మహిళలపాత్ర” అనే అంశంతో ప్రారంభం అయిన చర్చ రెండు వందల శనివారాల రోజుల్లో సాయంత్రాలు తెలంగాణకు సంబంధించిన వైవిధ్యమయిన

అంశాలపై చర్చ జరిగింది. ఈ ప్రక్రియను చర్చ అనే కంటే తెలంగాణ ఆత్మగౌరవం, తెలంగాణ అస్తిత్వం, తెలంగాణ వనరుల లూటీకి సంబంధించిన బ్రహ్మండమైన “మేధోమధనం” అనడం సబబుగా ఉంటుంది. తెలంగాణాలో వ్యవసాయం, కళలు, సంస్కృతి, పాటలు, నాటీ నిజాంపాలనలో ప్రజల జీవనం, ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పాటులో జరిగిన అన్యాయాలు, పవిత్రమైన తెలంగాణ నీళ్ళ లూటీ, విద్య, వైద్యం, నీటి వనరులు, విశిష్టమైన తెలంగాణ విత్తనాలు మొదలైన ఎన్నో అంశాలపై ఈ మేధోమధనం జరిగింది.

దాదాపు 700 వరకు తెలంగాణ మరియు ఆంధ్రా ప్రాంతానికి చెందిన ఆలోచనాపరులు, రాజకీయసాయకులు, కార్యకర్తలు ఇందులో వక్కలగా ఉపస్థించారు. చాలా ఆవేశంగా, ఆవేదనతో తెలంగాణకు జరిగిన అన్యాయాన్ని లెక్కలతో సహా కూలం కషంగా వివరించి చర్చకు దోహదం చేసారు. బయట జరుగుతున్న తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ఉద్యమంలో తెలంగాణ జిల్లాలో, సీమాంధ్రలో లేవనెత్తిన ప్రశ్నలకు, అనుమానాలకు ఈ ‘చర్చ’ వేదికలో సమాధానాలు లభించి, బయట వస్తున్న ‘తాండి’ వాదనలను సమర్థవంతంగా తిప్పి కొట్టగలిగాం. ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పగలిగాం. బహుశా ఈ తరుణంలోనే ‘చర్చ’ ప్రధాన సూత్రధారి వేదకుమార్గారు, ‘చర్చ’ను వేరే యితర మీడియంలో చరిత్రలో రికార్డు చేయాలి, తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటిన తరువాత కూడా ఈ చర్చ కొనిసాగించాలని సంకల్పించు కున్నట్టున్నారు. దాని ఫలితమే ‘దక్కన్ల్యాండ్’ సామాజిక మాసపత్రిక ఆవిర్మాపం.

2012 సెప్టెంబర్ మాసంలో ప్రారంభమయిన ఈ పత్రిక 134వ సంచికగా ఈ అక్షోబర్ నెలలో బయటకు వచ్చింది. నిబంధత, సమర్థత, తెలంగాణవట్ల అంచంచలమైన గౌరవం ఉన్న పత్రికారంగంలో అనుభవం ఉన్న వ్యక్తుల సహకారంతో వేదకుమార్గారు ఈ పత్రికను విన్నాతన రీతిలో తెస్తున్నారు. 2013 సెప్టెంబర్ సంచిక కాళోజీ నారాయణరావు ప్రత్యేక సంచికగా తరువాత 2015 సవంబర్, డిసెంబర్ సంచికలు ‘చర్చ’ సంచికలుగా వెలువడ్డాయి. వీటికి మాత్రమే ప్రత్యేక సంచికలుగా శీర్షికలు పెట్టారు. నిజానికి అన్ని సంచికలు విషయాల వివరణ,

వ్యాసాలలో దేనికదే ప్రత్యేకం. ఈ నూటా ముప్పె నాలుగు సంచికలలో స్థాశించనిష్టయం లేదంటే అతిశయోక్తి కాదేమా. తెలంగాణ ప్రజా ఉద్యమం తీరు-తెన్నులు, సీమాంధ్ర నాయకుల కుటులు- కుతంత్రాలు, దేశంలో సామాజిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక ఉద్యమాలు, సాహిత్య, సినిమా సమీక్షలు, రైతుల, విద్యార్థుల అత్యహాత్యలు, సంక్షోభాలు, తెలంగాణ కపుల, రచయితల పరిచయాలు, నీటి వనరుల స్థితిగతులు, గొలుసుకట్టు చెరువుల తీరునా ప్రభుత్వాల నిర్కూడం, దళిత సమాజాలు, ఆదివాసీ, సంచార జాతుల సమస్యలు పరిష్కారాలు, ప్రజా ఉద్యమాలపై ప్రభుత్వ అణచివేత, న్యాయయ్వహస్తలు చట్టల అమలు తీరు, అడవుల, చెట్ల రక్షణ నగరీకరణ, వలస కార్బుకులు, సగరంలో కాలుఘ్�యం, తెలంగాణలో ప్రజల జాతరలు, సమ్మక్క - సారాలమ్మ జాతర, పోచమ్మ, బతుకమ్మ ఇతర పండుగలు, అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు, భూసేకరణ, నిర్వాసితులు, మనరావాసం, పర్యాటకరంగం, వారనత్వ సంపద, దేవాలయాలు వాటి ప్రత్యేకతలు, చారిత్రక శిలలు, శిలాజ, వృక్ష సంపద, వాయిద్యాలు, కొండలు, కోసలు, ఆరోగ్య, విద్యా వ్యవస్థల వరిస్తి, కులాల ప్రత్యేకత, చేచివుత్తులు, నైపుణ్యాలు, హిందూ, ముస్లిం, క్రైస్తవ, పార్సీ, బొధ్ధ సంస్కృతి అంశాలు ఇట్లు వందలాది అంశాలపై వివరమైన విశ్లేషణాలతో, గణాంకాలతో వ్యాసాలు మనకు దర్శనమిస్తాయి. ఒకమాటలో చెప్పాలంటే తెలంగాణకు సంబంధించిన విజ్ఞానాన్ని చరిత్రను అంతా ఒక నిధిలా అక్షరాలలో ఈ సంచికలలో నిర్వాహకులు భద్రపరిచారు. ఈ వ్యాసాలల్ని అశామాషీగా రాసినవి కావు. రాసినవారు, విశ్లేషకులు అందరూ విషయాలపట్ల హూర్తి అవగాహన, తెలంగాణ అంశాలపట్ల నిబిద్ధత కలిగిన వ్యక్తులు. తెలంగాణ ప్రాచీన, చరిత్ర, శిలా సంపదపై వచ్చిన వ్యాసాలన్నింటిని, ఒక నిష్ఠత వ్యక్తి సంపాదకుడుగా ఒక పుస్తకంగా తెచ్చినట్టు నాకు జ్ఞాపకం ఉంది. పైనేరోస్టు ఒక్కాక్క అంశంపై ఒక్కాక్క పుస్తకం ప్రచురించవచ్చు. ఇవన్నీ కలిపితే తెలంగాణ రాష్ట్ర సమాచార భండాగరం అవపుంది అనడంలో తప్పలేదు. ఈ ప్రతికల్లో వహ్వో... క్యా బాత్ ప్రో, సంపాదకీయం, తేజో మూర్ఖులు, మూసీ ముచ్చట్లు, జ్ఞాపకం, సందేశంతో సహా అన్ని శీర్షికలు వాటిలో వివరించిన అంశాలకు సంబంధించిన ప్రేమలలో దర్శనమిస్తాయి. పత్రిక ప్రారంభ సంచికలో నిర్వాహకులు "ప్రజాభిప్రాయాన్ని విస్తృత స్థాయిలో వ్యక్తం చేసేందుకు వీలుగా, విద్యావంతులు, సామాజిక ఉద్యమ కార్యకర్తల నుండి రచనలు ఆహ్వానిస్తున్నాం. ప్రజాస్వామ్య వాదుల గొంతుక ఇది. ఉద్యమకారుల వేదిక ఇది" అని ప్రకటించారు. ఈ ప్రకటనలో అకాంక్షను హూర్తిగా ఈ ప్రతిక అమలు పరచినందుకు సంతోషంగా

ఉంది.

ఈ పత్రికకు కవర్ పేజీలు పెద్ద ప్రైలైట్. ప్రతి సంచిక కవర్ పేజీ ఫోటో జర్నలిజం లాగా ఆ సంచికలోని ప్రధాన అంశాలను సూచిస్తాయి. కవర్ పేజీలపై వాడిన పెయింగ్స్ చిత్రాలు, రేఖా చిత్రాలు, ఫోటోలు అన్ని కూడా కళాఖండాలు. 54 సంచికలపై ప్రభ్యాత చిత్రకారుల రంగుల పేయింగ్స్ మనలను అబ్బారపురుస్తాయి. 64 సంచికలపై మనను పలకరించే ఫోటోలు మనం మరపేం. 16 సంచికలపై ముద్రించిన శిలల ఫోటోలు మనల్ని తన్నయపరుస్తాయి. ఒక టూర్ మేసుకొని ప్రకృతి తయారు చేసి మనకు శాశ్వతంగా ఉంచిన ఆ శిలా భండాలను చూసి వస్తే మన జన్మ తరిస్తుంది అనివిస్తుంది. ఇంత పైధిధ్య భరతమైన కవర్ పేజీలను డిజైన్ చేయడానికి వేదకుమార్ గారికి తాను ఎంతో కాలంగా సేకరిస్తూ వస్తున్న ఫోటోల కలెక్షన్, మా భూమి నరసింగరావుగారి దగ్గర ఉన్న అపారమైన ఫోటోల కలెక్షన్ సంపద, ఇన్టర్కెంప్యూటర్ సంస్కల్స్ వారు పోషిస్తున్న క్రియాశీలక పాత్ర, పైప్రాదరాబాద్ సేవరాక్ నంధతో వారి అనుబంధం తోడ్పుడ్డాయి. అన్ని సంచికలను ఒక ఆర్ట్ గ్యాలరీలో క్రమపద్ధతిలో గోడలపై, స్టోండ్స్ పై అమర్చితే అది ఒక బ్రాండ్స్ మెన్యూల ఆధిక్యం విపులు తయారు చేయడం దించిని అంచిన ఆ శిలా భండాలను చూసి వస్తే మన జన్మ తరిస్తుంది.

ఈ పత్రికకు కవర్ పేజీలు
పెద్ద ప్రైలైట్. ప్రతి సంచిక కవర్ పేజీ ఫోటో జర్నలిజం లాగా ఆ సంచికలోని ప్రధాన అంశాలను సూచిస్తాయి.
కవర్ పేజీ ఫోటోలు
పెయింగ్స్ చిత్రాలు, రేఖా చిత్రాలు, ఫోటోలు అన్ని కూడా కళాఖండాలు.
పేయింగ్స్ చిత్రాలు, రేఖా చిత్రాలు, ఫోటోలు అన్ని కూడా కళాఖండాలు.

వీటిని చూస్తుంటే ఎన్నో సంస్కలతో సంబంధాలు, బాధ్యతలు వంచుకుంటూ తీరిక లేకుండా ఉన్న వ్యక్తికి ఈ స్పెషియల్ ఎట్లా సాధ్యం అనే అనుమానం రాకుమాను. అయితే ఆయనకున్న పుషులమైన సామాజిక వసరులు, ఆలోచనావరుల సాంగత్యంతో బాటు, ఆయన టీం సమిష్టి కృషి పాత్ర చాలా ఉంది. సహా సంపాదకులుగా ఉన్న వంతోమాహన్, తిరునగరి శ్రీనివాస్, జుగాప్, కట్ట ప్రభాకర్, ఫోటోగ్రాఫర్ టీ. స్వామిగార్ల నిబిద్ధతను, కృషిని మనం అభినందించాలి.

ఇంత కృషి త్రమ చేసి తెస్తున్న ఈ పత్రికలో తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటైన తర్వాత అన్నిరంగాలలో జరుగుతున్న కృషి, మనకు కనపడుతున్న అభివృద్ధిదోషాలు, పోటుల కలెక్షన్ సంపద, ఇంకా చేపట్లపలసిన అంశాలు, నిర్కూనికి గుర్తొతున్న అంశాలు ప్రస్తుతించే వ్యాసాలు కూడా ఉంటే బాగుంటుందని కొంతమంది దక్కుల్యాండ్ పత్రిక అభిమానులు, ప్రేయోభిలాషులు అభిప్రాయవడుతున్నారు. ఈ విషయం వేదకుమార్గారు దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి అని విజ్ఞప్తి.

-యస్.జీవ్ కుమార్

మానవ హక్కుల వేదిక

m : 9848986286

e: kumjeevan@gmail.com

భూమికి అధిపతులం కాదు..

అతిధులం మాత్రమే...!

మానవులందరికీ మరింత మేలు చేసే ప్రయత్నంలో సామర్థ్యం, సంపద, అధికారం ఫోరంగా వైఫల్యం చెందాయని ఈ పరిణామం ప్రపంచం అంతటా కనిపిస్తున్నదని నిర్ధారణ చేశాడు బ్యారీ కామన్స్. ఇందుకు ఉండాహరణగా పర్మావరణ సంక్లేభాన్ని చూపుతాడు. సంక్లేభం నివారించడగిన అవకాశం ఉన్నప్పటికే ఆ వనిని చేయలేక పోయామని అంటాడు. పర్మావరణాన్ని ఉపయోగపెట్టుకోవటానికి మనం ఎంచుకున్న సాధానాలతోనే పర్మావరణ విధ్వంసానికి పూనకున్నామని అంటాడు. ఏ సంపద సృష్టి కోసమైతే మనం ప్రయత్నించామో ఆ క్రమమే పర్మావరణ విధ్వంసకారకమని భావిస్తాడు. ప్రస్తుత ఉత్సత్తి విధానం స్వీయ విధ్వంస ఘూరితమైనదే కాకుండా, ప్రస్తుత క్రమం మానవ నాగరికతను ఆత్మహత్య దిశగా నడిపించేదిగా ఉండని ఆక్షేపిస్తాడు. పర్మావరణ వ్యవస్థలను న్యుల్పాకాలిక, త్వరిత లాభాలకోసం వివేకరహితంగా దోషించి గురిచేశామని కూడా భావించాడు. ఇది ప్రకృతిపై అమిత భారం మోపిందని కూడా అంటాడు. పర్మావరణ విధ్వంసం అభివృద్ధి చెందిన దేశాల వల్ల ప్రకృతి వినాశసానికి దారితీసిందని, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో జనభూ పెరుగుదల భారంగా మారిందని చెపుతాడు. ఒకవేళ దీనిని సరి చేసుకోలేక పోయినట్లులైతే ఇప్పటి దాకా మనం ప్రకృతి నుండి ఏ లాభమైతే పొందామో అది తుడిచి పెట్టుకు పోతుందని కూడా వాడించాడు. అంతే కాకుండా మనం ప్రకృతిపై మోపిం బుఱ భారాన్ని తీర్చుకోలేకపోతే అది భవిష్యత్తురాలకు మరింత సంక్లిష్టమైన సమస్యలను సృష్టించి ఇచ్చినట్లవుతుందని అంటాడు. పర్మావరణ కాలప్యం వగలడానికి సిద్ధంగా ఉన్న బుడగ. అది ఎప్పుడైనా పేలవచ్చు. అదే జరిగితే మానవాళి మనగడ ముప్పులో పడుతుంది.

పర్మావరణ సంక్లేభాల నుంచి బయటపడి బ్రతికి బట్ట కట్టలంబే పారిశ్రామికంగా అభివృద్ధి చెందిన దేశాల ప్రజలు తమ సమృద్ధ జీవన విధానాలనేమీ వదులుకోవలసిన పని లేదు. మనం సమృద్ధికి సూచికలుగా చెప్పకొంటున్న జాతీయ స్థాల ఉత్సత్తి, విద్యుత్ఖ్యకి వినియోగం, లోహాల ఉత్పాదనల్లాంచి ఒక భ్రమ అంటాడు. అవన్నీ కూడా మానవ సంక్లేభానికి సంబంధించినవి

కాకుండా ఒక మేరకు పర్మావరణ పరంగా తప్పుడు పద్ధతులకు, సామాజికంగా వ్యర్థాలను ఇచ్చే ఉత్సత్తి పద్ధతులకు సూచికలుగా మారాయి. ప్రతి విడి వ్యక్తికి అవసరమైన వస్తువులను మాత్రమే ఉత్పాదించుకునే విధంగా ఉత్పాదనలో కొన్ని సంస్కరణలు జరగాలని ఆశించాడు. జీవన ప్రమాణాల నాణ్యత పెరగాలంటే ముందుగా కాలుష్యాన్ని అరికట్టాలని పేర్కొంటాడు. అప్పుడు మాత్రమే గుర్తించడగిన స్థాయిలో మార్పును చూడగలుగుతామని భావించాడు.

కొన్ని రకాల మనం పొందుతూ ఉన్న అతి సౌభాగ్యాలు ఏవైతే ఉన్నాయో అవి పర్మావరణ సంక్లేభాలతో ముడిపడి ఉన్నాయి. అట్లాగే మనం దివాళా తీయడానికి చేరువయ్యే కొఢ్చి మనలను బలవంతంగా ఆ సౌభాగ్యాలను వొదులకునేట్లుగా వత్తించి గురి చేస్తుంటాయి. నిజానికి ఇప్పటిదాకా రాజకీయ సౌభాగ్యాలను ఎవరైతే అనుభవిస్తూ వచ్చారో, ఎవరు వాటి నుంచి లాభం పొందారో అవి దూరం అపుతాయి. కొఢ్చిమంది పొరులు ఆసక్తులు ప్రాధాన్యాల కోసం దేశ సంపదాలను అనుభవించే అవకాశం కోసం ఆ రాజకీయ సౌభాగ్యాలు ఉవకరించాయి. పొరులకు ఈ విషయాలను తెలియజేవడంలో విఫలమయ్యాం. వారు తమ హక్కులను పొందాలంటే, రాజకీయ పాలనను అనుభవించాలంటే ఏ విధమైన ఆర్థిక విలువలను కలిగి ఉండాలో తెలియజేప్పాల్చి ఉంది.

కనీసం పర్మావరణ సంక్లేభాలను పరిష్కరించే క్రమంలో వాటిని కోల్పేవలసి వస్తుంది. పేరికాన్ని సహించ గలిగిన సౌభాగ్యం, జాతిపరమైన, వివక్షలు పాటింపు, యుద్ధం మొదలైన వాటి పర్యవేశాలను గ్రహించగలిగే విధంగా తీర్చిపుద్దుకోవాలి. పర్మావరణాన్ని ఆత్మహత్య దిశగా పురికొల్పింది మనమే. ఇప్పుడు మనకు మిగిలిన దారులు అంటూ ఏమీ లేవు. రెండే రెండు ఐచ్చికాలు మనముందు ఉన్నాయి. మనం హేతుబద్ధమైన, సామాజికంగా వ్యవస్థకరించుకొన్న పద్ధతి ప్రకారం భూమిమీద వనరులను పంచిణి చేసుకునే విధంగా సర్దుబాటు చేసుకోవటం లేదా కొత్త రకమైన ఆదిమ క్రూరాత్మానికి తలుపులు తెరవటం. ఒక తెలియని అనాది అనాగిరిక వ్యవస్థలోకే మానవ స్వార్థం

పరుగులు పెట్టజాస్తుంది. ఈ పరుగును నియంత్రించుకోగలగాలి ఎవరికి వారు.

ఇటువంటి స్థితిని మనం ఎదుర్కొంటున్నాం కనుకనే మనకిప్పుడు కావలసింది భూవిజ్ఞాన విషపు కాని, సమాచార విషపం కాదు అంటుంటారు పర్యావరణ తాత్ప్రికులు. మరి పర్యావరణ శాస్త్రవేత్తలు తమనిత్య పరిశోధనల ద్వారా ఈ సత్యాన్ని ధృవీకరిస్తారు. ఆవిష్కరిస్తుంటారు. పర్యావరణ పరిరక్షణ కోసం పాటుపడేవారు. పర్యావరణ ఉద్యమకారులు, సామాజిక కార్యకర్తలు ఈ సత్యాన్నికి మధ్యతనిన్నా అవగాహనతో పనిచేస్తుంటారు. పర్యావరణం గురించి అంతగా పట్టించుకోనివారు ఈ విషయమై పెద్దగా స్పందించరు. పర్యావరణ బాధితులు దీనిని లోతుగా జోడిపరచుకుంటారు. తదనుగుణంగా పరిష్కారం కోసం ఆన్యాపిస్తారు. అయితే ఆభివృద్ధి వాదాన్ని బలపరిచే వారు

మాత్రం పర్యావరణ పరిరక్షకులను తరచుగా

తప్పవచుతూ ఉంటారు. తమ అవసరాలు,

ప్రయోజనాల వేరకు పర్యావరణ

హితవాదాన్ని వ్యతిరేకిస్తుంటారు.

పర్యావరణ హితవాదాన్ని వ్యతి

రేకిస్తున్న వారిని ముందుగా అర్థం

చేసుకోవాలంటే మనకు పర్యావరణ

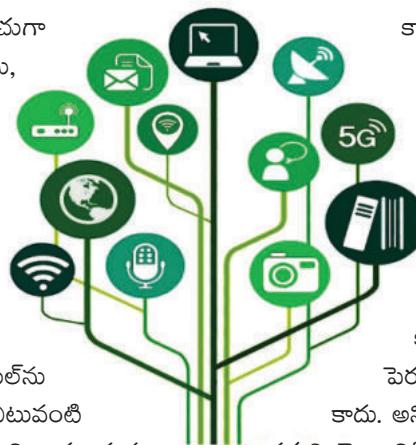
నమన్యలవట్ల అవగాహన అవసం

ముతుంది.

దీనికి మనకు కావలసింది ఎల్లో కాపిటల్స్ ను గురించి తెలుసుకోవటం. భూమి మనకు ఎటువంటి సహజ వనరులను ఇస్తున్నదో వాటి గురించి అవగాహన కావాలి. భూమిపై ఇన్ని రకాల జీవరాశులు ఉన్నాయంటే దానికి కారణం భూమి తప్ప మరొకటి కాదు. భూమి పెట్టబడి.

భూమిని విధ్యంన వరచకుండా, వనరులను అతి వినియోగానికి పాల్పడకుండా భూమిపై నివసించే ప్రజలు వారికి జీవించి ఉండటానికి కావలసినవి స్థిరంగా ఉండే స్థాయిలో ఉ పయోగించుకోవటం. భూమికి హానికారకం కాకుండా మనఘల ప్రాథమిక అవసరాలు అందరికీ తీరేట్లుగా చూసుకోవటం అవసరం.

మరి భూ విజ్ఞాన విషపం అంటే ఏమిటి భూమండలం

మీద నివసించే ప్రజలు, వారికి కావలసిన వాటి మధ్య ఒక సమతల్యతను పాటిస్తా, సహజ వనరులను తగు విధంగా కాపాడుకుంటూ సాంస్కృతికంగా మార్పులు చేసుకుంటూ జనాభా అభివృద్ధిని నియంత్రించుకుంటూ, జీవన విధానాలను మార్పుకుంటూ అందుకనుకుగుణమైన ఆర్థిక, రాజకీయ వ్యవస్థలను రూపుదిద్దుకోవటం కావాలి. భూమిని కాపాడుకుంటేనే అది మనలను కాపాడ గలుగుతుందనే ఎరుకను కలిగి ఉండాలి. పర్యావరణాన్ని మనం నిర్వహించుకునే విధానాలను బట్టి భూమిని మన కోసం మనం సుస్థిర పరచుకునే పీలుంటుంది. తద్వారా ఇతర జీవరాశుల ఉనికిని కూడా కాపాడగలుగుతాము.

భూ విజ్ఞానం గల సమాజ నిర్మాణం జరుపుకోవటం నేడు మనముందున్న ప్రధాన కర్తవ్యం. వ్యాపారం అనుకున్న వాటిని తిరిగి వినియోగించటం. రీసైకిలింగ్, పునర్వ్యాపింగ్ కాలువ్య నివారణ, ఇంధనవనరులను పరిమితంగా వినియోగించుకుంటూ వ్యాధాను అరికట్టడం జరగాలి. అట్లాగే జనాభా నియంత్రణ, భూమి వోయిగిలిగిన సామర్థ్యం మించిన భూరాన్ని మోపకుండా ఉండటం కావాలి. అట్లాగే జీవ వైవిధ్యాన్ని కాపాడుకోవటం జరగాలి.

భూ విజ్ఞాన ప్రాపంచిక దృష్టధం కూడా మనకు కావాలి. ఇది మరింతగా పెరగాలి. భూమి మానవులకు మాత్రమే ఆవసం కాదు. అన్ని రకాల జీవ, వ్యక్తి జీతులకు కూడా చెందినది.

ప్రకృతి మొత్తానికి మనమే ప్రతినిధిలం కాదు కొన్ని విధాలైన ఆర్థిక అభివృద్ధి లాభకరం, మరికొన్ని పద్ధతులులో జరిగే అభివృద్ధి నష్టకారకం. ఈ రెంటి మధ్య తేడాలను గుర్తించి మనుగడ సాగించాలి. ప్రకృతి హితంగా మితంగా, అధిపతిగా కాకుండా అంతర్భాగంగా జీవించటం అందుకు అవసరమైన నైతిక జీవన పద్ధతులను విలువలను రూపుదిద్దుకొని బ్రతకటం నేర్చుకోవాలి.

- డా॥ ఆర్. సీతారామార్చ

m : 9866563519

e: sitametaphor@gmail.com

JBR ARCHITECTURE COLLEGE

HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

అది ఎఱుకవరం శిథిల శివాలయం దాన్ని బాధిస్తూనే ఉంది నాగలికప్ర గాయం

కాక్షియ సామంతులైన రేచర్ల రెడ్డు, వారి అధికారులు, కాక్షియుల తీరుగానే అనేక ఆలయాలు నిర్మించారు. క్రీ.శ. 12వ శతాబ్దిలో కాక్షియ రుద్రదేవుని సామంతుడైన రేచర్ల బేతిరెడ్డి, ముందు ఆమనగల్లు, తరువాత పిల్లలమప్రిని రాజధానిగా పొలించాడు. బేతిరెడ్డి క్రీ.శ. 1190లో పిల్లలమప్రి, సోమవరంలోనూ ఆయన భార్య ఎఱుకసానమ్మ క్రీ.శ. 1208లో పిల్లలమప్రి ఎఱకేశ్వరాలయాన్ని మమ్మార్తులా కాక్షియ అలయ హాన్న కైలిలోనే నిర్మించారు. అవి అలనాటి సంస్కృతి, సంప్రదాయాలకు ప్రతీకలుగా నేటికే నిలిచి ఉన్నాయి. కొన్ని శిథిలాలు కాగా, మరికొన్ని కనుమరుగైనాయి.

వీర రాజధాని పిల్లలమప్రికి 10 కి.మీ.ల దూరంలో నూర్యాపేట -జనగాం రహదారిలో నున్న ఎఱుకవరం (ఎల్కూరం)లో బేతిరెడ్డి వేయించిన శాసనంలో, ఎరకవరంలో బేతనాధామం (గుడి), కృష్ణయ్య కొడుకు లక్ష్ము రచ్చించుగాక అని ఉంది. బేతిరెడ్డి భార్య ఎఱుక సానమ్మ పిల్లలమప్రిలో శైవ మరాన్ని నిర్మించి, దాని నిర్వహణ బాధ్యతను ఇవటూరి సోమన అనే వ్యక్తికి అవ్యాప్తిప్పింది. అందుకు కృతజ్ఞతగా అతడు, ఎఱుకసానమ్మ పేరిట, ఎఱుకవరం అనే గ్రామాన్ని నిర్మించి, అందులో బేతేశ్వర, ఎఱకేశ్వర అనే రెండు అలయాలను

నిర్మించాడు. బేతేశ్వరాలయం ఆనవాళ్లు కోలోయింది. ఎఱకేశ్వరాలయం వ్యవసాయ భూముల విస్రణలో నాగలికప్ర గాయాలకు బలై, మాయ మపటూనికి సిద్ధంగా ఉంది.

అలయ స్థంభాలు కుంగి, దూలాలు వంగినాయి. సంది వెండ పోగొట్టుకుంది. ఊమామహాశ్వర శిల్పం తలవరకూ విరిగిపోయింది. ద్వార శాఖలు, నక్కాత్రాకారపు కప్ప, రేచర్ల వంశేకుల కళాభినవేశనాన్ని, అలనాటి శిల్పుల ప్రతిభా పాటవాల్చి తెలియజేస్తున్నాయి. మొత్తం నేలకూరిగే ముందే కనికరించండని వేడుకొంటున్నాయి. ఊరు పేరును కూడా ఎర్కూరం నుంచి ఎరుకవరంగా మార్చమని పంచాయతీ సభ్యుల్ని గెడ్డంబట్టుకొని బతిమాలుతున్నాయి.

ఒకప్పుడు రాచుర్యాద లందుకొన్న ఎఱకేశ్వరాలయం చిక్కి శల్యమై, శిథిలావస్థకు చేరుకొని, మునుపటి వైభవానికి మరో ఎఱుకసానమ్మ కోసం మౌనంగా ఎదురు చూస్తుంది. గ్రామస్తుల్లో కనీసం ఒకరికైనా కనికరం కలగకపోతుందా అని కునికి పాట్లు వడుతుంది.

-ఈమని శివనాగిరెడ్డి-శస్తుతి

m : 9848598446

e : nagireddy@malaxmi.in

తెలంగాణ రాష్ట్రం ద్వారా విడుదల చేయబడుతున్న మార్పు కోసం సంగీతం (మ్యూజిక్ ఫర్ చేంజ్)

తెలంగాణ రాష్ట్రం భారతదేశంలోని ఇతర 16 రాష్ట్రాల కోరస్ తో, బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా పాటలు పాడుతూ వాటిని రికార్డ్ చేస్తుంది.

సామాజిక కారణం కోసం సంగీతాన్ని ఉపయోగించే అతిపెద్ద ప్రచారం అయిన ‘మార్పు కోసం సంగీతం (మ్యూజిక్ ఫర్ చేంజ్)’ కార్యక్రమంలో భాగంగా దేశంలో మిగతా రాష్ట్రాలతో గొంతు కలుపుతూ, తెలంగాణలోని పెద్ద సంఖ్యలో ఎన్జివోలు, ప్రజలు దేశంలోని బాల్య వివాహాలకు ముగింపు పలకాలని పిలుపునిస్తూ పాటలు పాడారు. ఇప్పటివరకు, దేశంలోని 17 రాష్ట్రాల నుండి మహిళా జానపద గాయకులు, స్థానిక కళాకారులు, గ్రామస్తులు వారి స్థానిక భూపల్లో, మాండలికాల్లో 331 పాటలు పాడారు. డిజిటల్ భారతదేశంలోని సుదూం, మారుమాల ప్రాంతాలకు వాటాప్ ద్వారా దీనిని విస్తరింపజేస్తున్నారు. 2030 నాటికి బాల్య వివాహాలను పూర్తిగా రూపుమాపి తద్వారా 30 మిలియన్ మంది బాలికలను చిన్న వయస్సులో వివాహం జరగకుండా రక్షించే లక్ష్మితో దేశంలోని 300లకు పైగా జిల్లాలలో మహిళా కార్యక్రమాలు, పోర సమాజ నంస్తల నేతృత్వంలో దేశవ్యాప్తంగా నిర్వహించబడుతున్న ‘బాల్య వివాహాలు లేని భారతదేశం’ అనే ప్రచారంలో భాగంగా ఈ ప్రత్యేక కార్యక్రమం నిర్వహించబడుతున్నది. బాలల భద్రత కోసం హమీ ఇచ్చే ప్రస్తుత ప్రభుత్వ విధానాలు, చట్టాలను అమలు చేయడంపై దృష్టి సారిస్తూ ఈ ప్రచారం నిర్వహించబడుతున్నది.

అత్యంత శక్తివంతమైనది అంఱాన నంగీతం అనే మాధ్యమాన్ని ఉపయోగిస్తూ, పురుషులు, మహిళలు, పిల్లలు సహా జానపద గాయకులు, స్థానిక కళాకారులు, గ్రామస్తులు వారి సామర్థ్యం మేరకు బాల్య వివాహాలకు వ్యతిరేకంగా పాటలు రూపొందించారు. ‘మార్పు కోసం సంగీతం (మ్యూజిక్ ఫర్ చేంజ్)’ యొక్క మొదటి దశలో వివరించబడిన విధంగా వాటిని రికార్డ్ చేశారు. ఘలితంగా పాలాలు, తోటలు, రహదారులు, పంచాయతీలు, పారశాలలు, గృహాలలో, స్థాడియోలలో కూడా అపూర్వమైన ఉత్సాహంతో, అభిరుచితో వివిధ భాషలలో 331 పాటలు రికార్డ్ చేయబడినవి. స్వార్థసోన్స్, ఇంటర్వెల్ యొక్క శక్తిని ఉపయోగించి అది ప్రతి భాగోళిక ప్రాంతాన్ని, దేశంలోని అన్ని

భాగాలకు చేరినది. ఈ పాటలు కేవలం గ్రామంలోని ఫంక్షన్స్, సమావేశాలలో పాడబలడడం మాత్రమే కాకుండా వాటాప్ ద్వారా కూడా వ్యాపి చెందుతున్నాయి.

అంగన్వాడీ కార్యక్రమ నుండి గిరిజన ప్రాంతాల్లోని ప్రజల వరకు, చిన్నపిల్లల నుండి బాల్యవివాహ బాధితులైన ప్రధాన మహిళల వరకు, గ్రామ పెద్ద నుండి పారశాల ప్రధానోపాధ్యాయుల వరకు, ప్రతిబిక్కరూ ఉడ్యమంలో చేరారు. ఇప్పుడు వారి నిరసన గళాన్ని కేవలం పాటల ద్వారా మాత్రమే కాకుండా సంగీతం ద్వారా కూడా వినిపిస్తున్నారు.

‘మార్పు కోసం సంగీతం (మ్యూజిక్ ఫర్ చేంజ్)’ కార్యక్రమంలో భాగంగా, 17 రాష్ట్రాలలోని భాగస్థామ్య ఎన్జివోలన్నే ఒక ఉపయోగి మ్యూజిక్ పెంప్లేట్ కలిగి ఉన్నాయి. వారి భాషలో ఒక పాట పాడి దాని రికార్డింగ్ షేర్ చేయమని వారిని కోరడం జరుగుతుంది. ఎన్జివోలు పాటలను రికార్డ్ చేసి దానిని వారి స్థానిక సందర్భానికి తగినదిగా ఉండేలా మార్పుమని వారిని కోరడం జరుగుతున్నది.

షేర్ చేయబడిన పాట యొక్క అసలైన సాహిత్యం నమాజ రూపుభేషాలను

మార్పుమానికి, బాల్య వివాహాలను రూపుమాపే ఉడ్యమంలో చేరడానికి గ్రామంలో లేదా సంఘంలో ఉన్న ప్రజలను జాగ్రత్తం చేస్తున్నది. కేవలం వారు ఉన్న చేటు నుండి ఉడ్యమంలో చేరడం మాత్రమే కాకుండా వారి ప్రధానోపాధ్యాయులు ఉడ్యమంలో పాలువంచుకోవాలని ఇది ప్రతిబిక్కరికి పిలుపునిస్తున్నది. మహిళల నేతృత్వంలో జరుగుతున్న ఈ ఉడ్యమంలో మహిళలంతా వారి పనిముట్టతో సహా ఉడ్యమంలో చేరాలని కోరుతున్నది. “ఒకవేళ మీరు క్షపరం చేయువారైతే మీ కత్తెరల జతలతో రండి, ఒకవేళ మీరు రిక్షా లాగు వారైతే, మీ రిక్షాతో వచ్చి చేరండి...” అంటూ పాట సాగుతుంది.

ఇప్పటివరకు అండుమాన్, ఆంధ్రప్రదేశ్, ఆస్సాం, బీహార్, జార్ఫారండ్, ధిల్లీ, గుజరాత్, హర్యానా, మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ్, ఒడిషా, రాజస్థాన్, తెలంగాణ, తమిళనాడు, ఉత్తరాఖండ్, ఉత్తర్ ప్రదేశ్ మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ వంటి 17 రాష్ట్రాలు కార్యక్రమంలో భాగమయ్యాయి.

- దక్షన్స్యాన్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

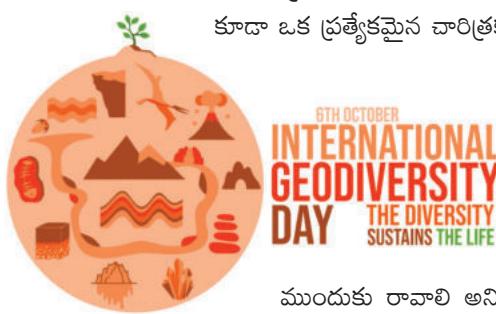

“భౌగోళిక వైవిధ్యాన్ని సంరక్షించండి భూమిని కాపాడండి”

దక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమీ ట్రస్ట్, సెంటర్ ఫర్ దక్కన్ స్టడీస్, జెబీల్ ఆర్డిపెక్చర్ కాలేజ్ సహకారంతో అక్షోబర్ నెన సాయంత్రం 4.30 గంటలకు మాలాలి సికింద్రాబాద్ మాలా అలీ పహాడ్లో అంతర్జాతీయ జయో దైవర్పటీ దే 2023 సందర్భంగా “జయో దైవర్పటీ ప్రతి ఒకది కేసం” అనే థీమ్ పై ‘జయో హెరిటేజ్ వాక్’ను మరియు “జయో హెరిటేజ్ పై టాక్”ను నిర్మించారు.

ఈ కార్యక్రమానికి దక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమీ శైర్కున్ ప్రాఫెసర్ వేదకుమార్ మణి కొండ అధ్యక్షత వహించారు. ముఖ్యాధికించిని జి.ఎస్.ఐ డైరెక్టర్ (ఇట్లెర్) క్రి కమతం మహేందర్ రెడ్డి పాల్గొన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ మరావస్తు, మూర్జియంల శాఖ మాజీ సంచాలకులు ప్రాఫెసర్ కె.పి.రావు, కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర కన్సైనర్, చరిత్రకారుడు శ్రీ రామోజు హరగోపాల్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ఈ సందర్భంగా శ్రీ కె.మహేందర్ రెడ్డి మాట్లాడుతూ

తెలంగాణలో విలక్షణమైన శిలలు, భౌగోళిక ప్రదేశాలు మొదలైన అనేక చారిత్రక ప్రాముఖ్యత కలిగిన ప్రదేశాలు ఉన్నాయన్నారు. కరీంగార్, కొత్తగూడెం, ఆదిలాబాద్ తదితర ప్రాంతాల్లో 160 నుంచి 200 మిలియన్ సంపత్తుల నాటివిగా భావిస్తున్న జూరాసిక్ కాలానికి చెందిన దైనోసార్ ఎముక శకలాలు, తాబేలు, జంతు పాదముదుల శిలాజాలు ఇటీవల కనుగొనబడ్డాయి, మాలాలి పహాడ్ కూడా ఒక ప్రత్యేకమైన చారిత్రక భౌగోళిక వారసత్వ ప్రదేశం అని అన్నారు. ఈ భౌగోళిక ఆస్తులను కోల్పోతే తిరిగి తేలేం. భౌగోళిక అంశాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని భౌగోళిక వైవిధ్య ప్రదేశాలను పరిరక్షించడానికి ప్రభుత్వంతో పాటు ప్రజలు ముందుకు రావాలి అని కోరారు.

ఈ సందర్భంగా ప్రాఫెసర్ వేదకుమార్ మణికొండ మాట్లాడుతూ దక్కన్ ప్రాంతం ముఖ్యంగా తెలంగాణకు పూర్వం నుంచి ఇటీవలి శిలా నిర్మాణాలు, అద్భుతమైన భౌగోళిక వైవిధ్యంతో కూడిన గొప్ప భౌగోళిక చరిత్ర ఉండన్నారు. తెలంగాణలో 3000

సంవత్సరాల నాటి మహా శిలాయుగం నాటి ఇనుప యుగం, రాతియుగ స్వార్థక చిహ్నాలు ఉన్నాయి. దశాబ్దాలుగా ఈ స్థలాలు నిర్మాణానికి గురవుతున్నాయి.

తెలంగాణలో చారిత్రకంగా, పురావస్తుపరంగా ప్రాముఖ్యత కలిగిన పాండవుల గుట్ట, భువనగిరి కొండ, మౌలాలి కొండ మొదలైన భాగోళిక ప్రదేశాలను పరిరక్షించాల్సిన అవసరం ఉండని, భాగోళిక ప్రాముఖ్యతను ధృష్టిలో ఉంచుకుని ఈ స్థలాలను దాక్యమెంట్ చేయడం, కనిపెట్టడం, సంరక్షించడం ద్వారా వాటిని పరిరక్షించడానికి ప్రభుత్వం చర్చలు తీసుకోవాలన్నారు. డెక్కన్ పోరిటేజ్ అకాడమీతో పాటు ఇతర ఎస్టేబోలు కూడా ఈ స్థలాలను దాక్యమెంట్ చేయడం, జాభితా చేయడం ద్వారా ఈ స్థలాలను సంరక్షించడానికి ప్రభుత్వానికి సమర్పించాలని అన్నారు.

ఈ కార్యక్రమంలో భాగోళిక వైవిధ్యం యొక్క ప్రాముఖ్యతపై జివన్సి దైరెక్టర్ జనరల్ శ్రీ చక్కిలం వేణుగోపాల రావు రూపొందించిన ఆధియో సందేశాన్ని సభికులకు అందించారు.

ప్రాఫెసర్ కె.పి.రావు మాట్లాడుతూ మౌలాలి పహాడ్ మొదటి నుండి సాంస్కృతికంగా చాలా అభివృద్ధి చెందిన ప్రాంతం. బ్రిటీష్ కాలానికి చెందిన 9 మంది నిపుణులు, నిజం కాలానికి చెందిన యజ్ఞానీ ఈ ప్రాంతంలో తప్పకాలు జరిపారు. కెయిర్ సర్కిల్స్, డోల్రోనాయడ్ సిస్ట్ అనే రెండు రకాల శ్వశానవాటికలను గుర్తించారు.

కెయిర్ శ్వశానవాటికల తప్పకాల్లో కుండలు, ఇనుప పనిముట్లు, అయ్యిధాలు, రాగి గంటలు, మానవ అస్తిపంజాల శకలాలు లభించాయి. ఇలాంటి చారిత్రాత్మక ప్రదేశం గురించి మరింత తెలుసుకోవడానికి మిగిలిన ప్రాంతాన్ని తప్పాల్సిన అవసరం ఉంది.

మౌలాలి పహాడ్, కుతుంబాపీ కాలానికి చెందినదని శ్రీ రామేషు పారగోపాల్ చెప్పారు. కుతుంబాపీల కాలంలో మౌలాలి పహాడ్ ఒక ముఖ్యమైన ప్రదేశం. ఈ ప్రాంతాన్ని నిజం రేస్ కోర్స్ గా కూడా ఉపయోగించేవారు. గులాం యూచానీతో సహా కొండరు వ్యక్తులు విదేశీయులతో సహా నిజం అధికారి ఆ స్థలంలో తప్పకాలు జరిపారు. తెలంగాణలో మరెన్నో వెలికితీసిన భాగోళిక ప్రదేశాలు ఉన్నాయని, వాటిని తప్పి వెలుగులోకి తీసుకురావాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు.

ఈ కార్యక్రమంలో శ్రీ సుభాష్ రెడ్డి, సేవ రెయిన్ వాటర్, ఎఫ్ బిపోచ సభ్యులు శ్రీ నరహరి, శ్రీమతి సత్యప్రసన్, శ్రీ రామ రాజ్, ల్యాండ్ స్నేహ్ ఆర్కిటెక్ట్, ఇతర NGOs చెందినవారు, ఆంక్ ఘన్ గ్రామర్ సూక్ల్ ఉపాధ్యాయులు తదితరులు పాల్గొన్నారు.

- కట్టా ప్రభాకర్
m : 8106721111
e: akumarkatta@gmail.com

పేశాయసల పేశాయలకు

యునెస్కో గుర్తింపు

ప్ర వంచ వారసత్వ కట్టడాల జాబితాలోకి భారత్ లోని మరో చారిత్రక కట్టడం కూడా చేరింది. కర్ణాటకలోని బేలూర్, హాబ్బెడ్, సోమనాథ్పురాలోని ‘పేశాయసల’ దేవాలయాలను ప్రపంచ వారసత్వ కట్టడాల జాబితా లోకి వేర్పినట్లు యునెస్కో ప్రకటించింది. సౌందర్య అర్బియాలో లోని రియాద్లో జరిగిన 45వ వరల్డ్ పోర్ట్‌సైట్ కమిటీలో ఈ నిర్జయం తీసుకున్నారు. దీనికంటే ముంగానే వశిమబెంగాల్లోని ‘శాంతి నికేతన్’ని వారసత్వ సంపదగా యునెస్కో గుర్తించింది. దీంతో భారత్ నుంచి ఈ జాబితాలో వారసత్వ గుర్తింపు పొందిన ప్రదేశాల సంఖ్య 42కి చేరింది.

పదేశ్శ ప్రయాస

పేశాయసల ప్రచిత్ర ఆలయాలు 2014 ఏప్రిల్ 15 నుంచే యునెస్కో పరిశీలన జాబితాలో ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం వాటి పరిరక్షణ బాధ్యతలను ఆర్థియాలాజికల్ నర్సే ఆఫ్ ఇండియా నిర్వహిస్తోంది. 12వ, 13వ శతాబ్దిపు వాస్తుశిల్ప కళను కలిగిన పేశాయసల బేలూర్లోని చెన్నకేళ ఆలయం, హాబ్బెడు లోని పేశాయసలేశ్వర ఆలయం, సోమనాథ్పురలోని కేశవ ఆలయం యునెస్కో వారసత్వ ప్రాంతాలుగా గుర్తింపు తెచ్చుకున్నాయి.

దక్కిం భారతదేశంలో కళ, వాస్తుశిల్పం, మతం అభివృద్ధిలో పేశాయసల శకం ఒక ముఖ్యమైన కాలం. ఈ సామ్రాజ్యం ఈ రోజు

ప్రధానంగా పోయసల వాసులైనికి గుర్తుండిపోతుంది. ప్రస్తుతం వందకు పైగా పోయసల కాలానికి చెందిన దేవాలయాలు కర్రాటక వ్యాప్తంగా ఉన్నాయి.

“అద్భుత శిల్పకళను ప్రదర్శించే ప్రసిద్ధ దేవాలయాలు”గా చెన్నకేశవ ఆలయం (బేలూర్), పోయస లేశ్వర ఆలయం, (హాళీబీడు) చెన్నకేశవ ఆలయం (సోమనాథపుర) ప్రపంచప్రభ్యాతి చెందాయి.

పోయసల పట్ల ఆధునిక కాలంలో అనక్కి వ్యక్తం కావడానికి వారి సైనిక విజయాల కంటే ఆలయా శిల్ప కళ, వాసులైనికి వారిచ్చిన ప్రోత్సాహచే ప్రధాన కారణంగా ఉంది. పోయసల రాజుల కాలంలో డక్కిణాన పాండ్యులు, ఉత్తరాన దేవగిరి యాదవుల నుండి నిరంతరం యుద్ధ పొష్టరికలు ఉన్నప్పటికీ రాజ్యమంతటా ఆలయాల నిర్మాణం చురుగ్గా జరిగింది. వీటి నిర్మాణ శైలి, పశ్చిమ చాలుక్య శైలి శాఖగా చెబుతారు. పోయసల నిర్మాణ శైలిని సాంప్రదాయిక ద్రావిడ కంటే విభిన్నంగా, కర్నాటక ద్రావిడ గా వర్ణించారు. ఇది అనేక ప్రత్యేక లక్ష్మణాలతో ఉన్న దీన్ని స్వతంత్ర నిర్మాణ సంప్రదాయమని చెబుతారు.

విశిష్టతలు:

సూక్ష్మ వివరాలపై కూడా నిశితమైన దృష్టి పెట్టడం, నైపుణ్యం కలిగిన హాస్తకళ వంటివి, పోయసల ఆలయ వాసు శైలిలోని విశిష్టతలు. ఆలయ మందిరం పై ఉండే విమానం సంకీర్ణమైన శిల్పాలతో ఉంటుంది. గోపుర రూపం, ఎత్తుల కంటే అలంకారాలకే ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఇచ్చారు. దేవాలయ వీరంలో ఒక క్రమాకృతిలో ఉన్న ఆరోహణ అవరోహణలు, గోపుర నిర్మాణంలో వివిధ అంతస్థల్లో కూడా ఒక క్రమవద్దతిలో కనిపిస్తాయి. పోయసల ఆలయ శిల్పం కూడా ప్రీతిసాందర్భం, పోయలు, శరీరాన్ని పరించదంలో ఇదే విధమైన కుశలతను, హాస్తకళ నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. పోయసల కళాకారులు భవనానికి, శిల్పాలకూ ఒక ప్రత్యేకమైన రాతిని ప్రధానంగా ఉపయోగించారు.

మరన్నే ప్రాంతాల్లో...

బేలూరు వద్ద ఉన్న చెన్నకేశవ ఆలయం, హాళీబీడు వద్ద ఉన్న పోయసలేశ్వర ఆలయం సోమనాథపుర లోని చెన్నకేశవ ఆలయంతో పాటుగా మరన్నే ఆలయాలు పోయసల శిల్పకళకు పేరొందాయి. అర సికేరి, అమృతాపుర, బెలవాడి, నుగ్గహళ్ళి, పోయసహాలలు, అరలగుప్పె, కోరవంగళ, హరన్సహల్లి, మోసలే, బసరాలు లాంటి ప్రాంతాల్లోని ఆలయాలు కూడా పోయసల

ఆలయ శిల్ప కళకు చక్కబీ ఆనవాళ్ళగా నిలిచాయి. బేలూరు, హాళీబీడు దేవాలయాలు వాతి శిల్ప సాందర్భానికి బాగా ప్రసిద్ధి చెందాయి. పోయసల కళ చిన్న దేవాలయాల్లో, తక్కువ ప్రసిద్ధి గాంచిన దేవాలయాల్లోనూ మరింత న్నుటంగా కనిపిస్తుంటుంది. ఈ దేవాలయాల వెలుపలి గోదలలో హిందూ ఇతివేసాలను వర్ణించే శిల్పాలు, చిత్రఫలకాలూ ఉన్నాయి. ఇవి సాధారణంగా ప్రదక్షిణ చేసే దిశలో (నవ్యదిశలో) ఉంటాయి. హాళీబీడు ఆలయం హిందూ వాసులైనికి అద్భుతమైన ఉదాహరణగా వర్ణించారు. భారతీయ నిర్మాణ శైలిలో ఇదాక ముఖ్యమైన మైలురాయి. ఆలయ శైలిలోని పైవిధ్యానికి పోయసల శైలి ఉదాహరణగా నిలిచింది. తదనంతర కాలంలో నిర్మితమైన ఆలయాలపై ఈ శైలి ప్రభావం ఉంది. ఈ శైలికి సంబంధించిన ఆర్థికెష్టర్, స్థలం ఎంపిక, ప్లానింగ్, వినియోగం లాంబివేస్తే కూడా ఆయా ఆలయాలకు విశ్వజీవిన విలువను అందించాయి. కర్నాటకలోని హసన్ జిల్లాలో ఉన్న పోయసల ఆలయాలు నాటి కళాకారుల అద్భుత కళానైపుణ్యాలకు అద్దం పడుతాయి. వివిధ ఆక్రతుల్లో ఉండే స్తంభాలు, నక్షత్ర ఆకారపు పై కమ్పులు ఈ ఆలయాలకు ప్రత్యేకతలుగా ఉంటున్నాయి. ఆలయాల్లో మంటపాలను బాహ్య మంటపాలు, అంతర్ మంటపాలగా నిర్మించారు. బాహ్య మంటపాలకు రాతి జాలీలు వంటివి ఉన్నాయి. దీంతో వాతిలోకి గాలి, వెలుతురు వస్తాయి. ఈ మంటపాలు బాగా పెద్దవిగా ఉంటాయి. అంతర్ మంటపాలు చిన్నగా ఉంటాయి. పైకప్పునకు సపోర్ గా స్తంభాలు ఉంటాయి. గర్భగుడిపైన నక్షత్రాకారంలో లేదా చతురస్రాకారంలో నిర్మాణం ఉంటుంది. దీన్ని రకరకాల శిల్పాలతో చక్కగా అలంకరిస్తారు.

చెన్నకేశవ ఆలయం (బేలూరు):

ఇది హసన్ జిల్లాలోని బేలూరులో ఉంది. ఈ ఆలయ నిర్మాణం వర్తమాన శకం 1117లో ప్రారంభమైంది. ఆలయ నిర్మాణం హర్షాయ్యందుకు 103 ఏళ్ళ పట్టింది. ఇక్కడ మహా విష్ణువును చెన్నకేశవుడిగా ఆరాధిస్తారు. చెన్న అంటే అందమైన అని అర్థం. కేశవుడు అంటే విష్ణుమూర్తి. ఆలయ నిర్మాణం హర్షాయ్యందుకు 103 ఏళ్ళ పట్టింది. ఇక్కడ మహా విష్ణువును చెన్నకేశవుడిగా ఆరాధిస్తారు. చెన్న అంటే అందమైన అని అర్థం. కేశవుడు అంటే విష్ణుమూర్తి. ఆలయ అవరంతోని శిల్పాలు విష్ణుమూర్తి జీవిత విశేషాలను, అవతారాలను వివరిస్తాయి. ఇతర పురాణాలు, రామాయణ, మహాబారత ఇతిహాస ఘుట్టలు కూడా ఉన్నాయి. శివుడికి ప్రాతినిధ్యం వహించే శిల్పాలు కూడా ఉండడం ఓ విశేషం. చోళుల పై విజయానికి గుర్తుగా విష్ణువర్ధన రాజు దీన్ని నిర్మించాడు. ఇక్కడ 80కి ప్రైమ్ మధ్యనిక శిల్పాలు ఉన్నాయి.

నాట్యం చేస్తున్నట్లుగా, వేటాడుతున్నట్లుగా, చెట్ల కింద నిలబడినట్లుగా... ఇలా రకరకాల భంగిమల్లో శిల్పాలున్నాయి. గర్భగుడి నక్షత్రాకృతిలో ఉంటుంది. విష్ణుమూర్తి ఇక్కడ విగ్రహంపై పడే కాంతిని బట్టి 24 రకాల రూపాల్లో దర్శనమిప్పడం విశేషం. అమరశిల్పి ఇక్కన ఈ ఆలయంలో, హౌయసెలేశ్వర ఆలయంలో, కేశవ ఆలయంలో శిల్పాలు చెక్కినట్లుగా చెబుతారు. అమరశిల్పి ఇక్కన, కుమారుడి జననం... కొడుకు కూడా శిల్పి కావడం... ఒకరికొకరు పరిచయం లేకపోవడం, తండ్రి శిల్పంలో కొడుకు తప్ప ఎంచడం.... ఇక్కన సవాల్ చేయడం... ఓటమితో కుడి చేయి నరుకోవడం... ఇదంతా నిజం కావచ్చు... లేద కథనే కావచ్చు... కాక పోతే ఇక్కన లాంటి అమరశిల్పులు మరెందరో ఈ ఆలయ నిర్మాణాల్లో అద్భుత శిల్పాలు చెక్కారనేడి వాత్రం చరిత్రలో నిలిచిపోయిన సత్యం.

హౌయసెలేశ్వర ఆలయం (హాశేఖరు):

హౌయసెలేశ్వర హాశేఖరు ఆలయం కట్టిన ఆలయాల్లో ఇది ఒకటి. వర్తమాన శకం 1121లో, హౌయసెల రాజు విష్ణువర్ధన హౌయసెలేశ్వర హాశేఖరు లోని ద్వారసముద్ర లో ఉంది. అక్కడి నంపన్నలు, వ్యాపారులు ఈ ఆలయ నిర్మాణానికి సహకరించారు. బయటి గోద పొడుగునా ఉన్న240 కుడ్య చిత్రాలకు ఈ ఆలయం పేరొందింది. హాశేఖరు లో మూడు జైన ఆలయాలు, హౌయసెల కాలం నాటి మెట్ల బావి కూడా ఉన్నాయి.

కేశవ ఆలయం (సోమాధపుర)

ఇది కేశవాలయం. మైసూరు జిల్లాలోని సోమాధపుర గ్రామంలో ఉంది. హౌయసెలకు చెందిన భారీ కట్టడం. బహుశా

ఆ స్థాయిలో జరిగిన వాటిలో కూడా చివరిది కూడా. అందమైన త్రికూటాలయం. జనార్థనుడు, కేశవుడు, వేణుగోపాలుడు అనే మూడు రూపాల్లో విష్ణుమూర్తి ఇక్కడ దర్శనమిస్తాడు. ఈ మంటపాలన్నీ ఒకదానికొకటి అనుసంధానమై ఉంటాయి. దురదృష్టప్రశాట్తూ కేశవుడి విగ్రహం కానరాకుండా పోయింది. జనార్థనుడి విగ్రహం, వేణుగోపాలుడి విగ్రహం బాగా ధ్వంసమయాయి. ఇది ప్రస్తావం శతాబ్దిలో నిర్మితమైంది. మూడో నరసింహుడి పాలనలో సోమాధ అనే దండనాయకుడు దీన్ని నిర్మించాడు. తూర్పు ద్వారం గుండా దీనిలోకి ప్రవేశించవచ్చు.

హౌయసెల వాస్తువి:

చాలా పరకు దక్కిణ కర్మాంగ ప్రాంతంలో కేంద్రిక్తమై పర్వతమాన శకం 11 నుంచి 14 వ శతాబ్దిం దాకా విరాజించిన హౌయసెల సామ్రాజ్యం పాలనలో హౌయసెల వాస్తుకళ బాగా అభివృద్ధి చెందింది. 13వ శతాబ్దిలో ఈ సామ్రాజ్యం స్థాయి తారస్థాయికి దేరుకుంది. కొన్ని సందర్భాల్లో ఈ ఆలయాలను వాటి విశిష్ట శైలిని బట్టి ప్రాణికి శైలి అనే లేదంటే వెనర శైలి అనే అని కూడా అంటారు. ఇవి పూర్తిగా ద్రావిడ శైలికి చెందినవి కాదు, అలాగని నగర శైలికి చెందినవి కూడా కాదని అంటారు. ఈ రెండింటికి మధ్యస్థంగా తమదైన శైలిలో ఉంటాయి. ప్రాధమికంగా ద్రావిడ లక్షణాలు ఉన్నపుటికీ, మధ్యభారతదేశంలో విస్తరించా కానవచ్చే భారతించి విధానం ప్రభావం కూడా బాగా కనిపిస్తుంది. భారతదేశ ఉత్తర, వశిమ ప్రాంతాలకు చెందిన నగర శైలి సంప్రదాయాలు, కల్యాణి చాళు క్యులు అభివృద్ధించి కర్మాంగ ప్రాధమిక విధానాలు కూడా కనిపిస్తాయి.

హౌయసెల శైలి ఇతర ఆలయ శైలిల నుంచి స్ఫూర్తి పొందింది. వాటిని మార్పివేసింది. తద్వారా తనదైన ప్రత్యేక శైలిని

వరల్డ్ హారిటేజ్ సైట్ అంటే....

యునెసో నేపస్ట్ ఎడ్యూకేషనల్, సైంటిఫిక్ అండ్ కల్చరల్ ఆర్గానిజేషన్ (యునెసో) వరల్డ్ హారిటేజ్ జాబితాలో స్థానం పొందిన ప్రాంతాలు, కట్టడాలు లాంటి వాటిని వరల్డ్ హారిటేజ్ సైట్ గా చెబుతుంటారు. వరల్డ్ కల్చరల్ అండ్ నేచరల్ హారిటేజ్ 1972 కు సంబంధించి జిల్లిన సదస్య ప్రకారం తిరుగుతేని సార్వత్రిక విలువ కలిగిన వాటికి ఈ గుర్తింపు లభిస్తుంది. 1972 కన్వెన్షన్ కు నచివాలయంగా వరల్డ్ హారిటేజ్ సెంటర్ పని చేస్తుంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా సాంస్కృతిక ఖజానాలు, ప్రకృతిసిద్ధ ప్రాంతాల పరిరక్షణకు అవసరమైన అంతర్జాతీయ సహకార రూపకల్పనకు ఇది పని చేస్తుంది. మాడు రకాల స్థలాలు ఉంటాయి. సాంస్కృతికం, సహజసిద్ధం, మిక్రమం. భారతదేశంలోని ధోలావిరా అనే హరప్పా నాగరికత పట్టణాన్ని కల్చరల్ హారిటేజ్ సైట్ కు ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు. క్రీట హిమాలయం నేపస్ట్ పార్క్ అనేది సహజసిద్ధ వారసత్వ ప్రాంతాలకు ఉదాహరణ. ఈ దెండు రకాల మిక్రమానికి ఉదాహరణ కాంచన జంగ్ జాతీయ ఉద్యానవనం. యునెసో 2019 మార్గదర్శకాల ప్రకారం తుది జాబితా లోకి చేర్చుకొనికి ముందుగా ఏదైనా కట్టడం లేదా ప్రాంతం ఒక ఏడాది కాలం పాటు తెంటేటివ్ లిస్ట్ లో ఉంటుంది. నామినేషన్ దాఖలైన తరువాత దాన్ని వరల్డ్ హారిటేజ్ సెంటర్ కు పంపిస్తారు. అక్కడ సాంకేతిక పరిశీలన జరుగుతుంది. ఇక్కడ ఉండే కమిటీ ఏడాదికోసారి సమావేశమవుతుంటుంది. వరల్డ్ హారిటేజ్ ఫండ్ ను ఎలా వినియోగించాలో నిర్దేశిస్తుంది. ఆయా దేశాల అభ్యర్థనలను బట్టి వాటికి నిధులు కేటాయిస్తుంది. జాబితాలో చేర్చాల్సిందిగా అందే అభ్యర్థనలను ఉన్నతస్థాయి కమిటీ పరిశీలిస్తుంది.

తెర వెనుక కథ....

ఈ ఆలయాలకు యునెసో వారసత్వ గుర్తింపు సాధించే

రూపొందించుకుంది. ఈ క్రమంలో దీనిలో ఎన్నో వినుత్తుతలు కూడా చోటు చేసుకున్నాయి. అంతిమంగా ఇది హౌయసల ఆలయ శైలి రూపుదాల్చింది.

స్థంభాలతో కూడిన పెద్ద మంటపంలో ఒక సాధారణ అంతర్ మంటపానికి బదులుగా స్థంభాలతో కూడిన ఒక సెంట్రల్ హల్ లో పలు ఆలయాలు ఉండడం హౌయసల శైలిలో చూడవచ్చు. నక్కత ఆకారంలో ఇవి కానవస్తాయి. ఇతర శిలాలతో పోలిస్తు మృదువుగా ఉండే సోవ్ స్టోన్ తో ఈ ఆలయాలు రూపుదిద్దు కున్నాయి. దాంతో ఈ శిలలపై చెక్కిన దేవతమూర్తులు మరింత అందంగా కూడా కనిపిస్తాయి. మరీ ముఖ్యంగా దేవశ్శ అభరణాలు చెక్కడంలో దీన్ని గమనించవచ్చు.

ఈ మాడు ఆలయాలకు అంతర్జాతీయ గుర్తింపు రావడంపై

ప్రయత్నాలు ఎన్నో ఏక్ల క్రితమే మొదలయ్యాయి. 2014లో ఒకసారి, 2019లో మరోసారి ఈ ఆలయాలు యునెసో టెంటేటివ్ జాబితాలో స్థానం పొందిన ప్రాంతాలు, కట్టడాలు లాంటి వాటిని వరల్డ్ హారిటేజ్ సైట్ గా చెబుతుంటారు. వరల్డ్ కల్చరల్ అండ్ నేచరల్ హారిటేజ్ 1972 కు సంబంధించి జిల్లిన సదస్య ప్రకారం తిరుగుతేని సార్వత్రిక విలువ కలిగిన వాటికి ఈ గుర్తింపు లభిస్తుంది. 1972 కన్వెన్షన్ కు నచివాలయంగా వరల్డ్ హారిటేజ్ సెంటర్ పని చేస్తుంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా సాంస్కృతిక ఖజానాలు, ప్రకృతిసిద్ధ ప్రాంతాల పరిరక్షణకు అవసరమైన అంతర్జాతీయ సహకార రూపకల్పనకు ఇది పని చేస్తుంది. మాడు రకాల స్థలాలు ఉంటాయి. సాంస్కృతికం, సహజసిద్ధం, మిక్రమం. భారతదేశంలోని ధోలావిరా అనే హరప్పా నాగరికత పట్టణాన్ని కల్చరల్ హారిటేజ్ సైట్ కు ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు. క్రీట హిమాలయం నేపస్ట్ పార్క్ అనేది సహజసిద్ధ వారసత్వ ప్రాంతాలకు ఉదాహరణ. ఈ దెండు రకాల మిక్రమానికి ఉదాహరణ కాంచన జంగ్ జాతీయ ఉద్యానవనం. యునెసో 2019 మార్గదర్శకాల ప్రకారం తుది జాబితా లోకి చేర్చుకొనికి ముందుగా ఏదైనా కట్టడం లేదా ప్రాంతం ఒక ఏడాది కాలం పాటు తెంటేటివ్ లిస్ట్ లో ఉంటుంది. నామినేషన్ దాఖలైన తరువాత దాన్ని వరల్డ్ హారిటేజ్ సెంటర్ కు పంపిస్తారు. అక్కడ సాంకేతిక పరిశీలన జరుగుతుంది. ఇక్కడ ఉండే కమిటీ ఏడాదికోసారి సమావేశమవుతుంటుంది. వరల్డ్ హారిటేజ్ ఫండ్ ను ఎలా వినియోగించాలో నిర్దేశిస్తుంది. ఆయా దేశాల అభ్యర్థనలను బట్టి వాటికి నిధులు కేటాయిస్తుంది. జాబితాలో చేర్చాల్సిందిగా అందే అభ్యర్థనలను ఉన్నతస్థాయి కమిటీ పరిశీలిస్తుంది.

చెన్కెకె వ్యాపార ఆలయానికి సంబంధించి సమీపంలోని రహదారులను, విష్ణువుడు చెరువును కూడా చేర్చాలని సూచించింది. ఇతర సిఫారసులూ చేసింది. జపాన్, రష్యాలతో పాటు మరెన్నో దేశాలు ఈ సమయంలో భారత్ కు అండగా నివిచాయి. తక్కణం జాబితాలో చేర్చాల్సిందిగా కోరాయి. ఈ అంశంపై జాంబియా ప్రతినిధులు అడిగిన ప్రశ్నకు భారత్ సరైన సమాధానం ఇచ్చింది. విష్ణువుడు ప్రకారం రహదారులు సాంస్కృతికంగా ముఖ్యమైనవే అయినపులీకే అవి ఇప్పటికే బఫర్ జోన్ లో ఉన్నాయని...అవి హౌయసల రాజుల కాలంలో నిర్మించినవి కావాలి చెప్పింది. అక్కడ జరిగే ఓ సాంస్కృతిక ఉత్సవం 15వ శతాబ్ది కాలానికి నంబంధించిందన్న ఆధారాలను తెలియజేసింది. ఆ ప్రయత్నాలన్నీ ఇప్పుడు ఘలించాయి. ఇప్పుడు వీటికి యునెసో వరల్డ్ హారిటేజ్ గుర్తింపు లభించింది. దీంతో వీటి పరిరక్షణకు యాపత్తి ప్రపంచం దృష్టి పెట్టే అపకారం ఉంటుంది. యునెసో హారిటేజ్ ఫండ్ నుంచి నిధులు పొందే వీలుంది. అంతే కాకుండా దేశీయ, విదేశీ పర్యాటకుల సంఖ్య అధికమవుతుంది.

కర్నాటక ప్రభుత్వ ఆర్మీయాలజీ, మూర్ఖజియమ్స్, హారిటేజ్ విభాగం కమిషన్ ఎ.దేవరాజ్ హర్ర్ వ్యక్తం చేశారు. పర్యాటకం అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆశాఖావాన్ని వెలువరించారు. భారత ప్రధాని మోదీ సైతం ఈ ఆలయాలకు యునెసో హారిటేజ్ గుర్తింపు రావడం పట్ల హర్ర్ వ్యక్తం చేశారు. భారతదేశానికి మరింత గర్వకారణం అంటూ ట్రైట్ చేశారు. దేశ ఘన సంస్కృతికి జివి అడ్డం పడుతాయన్నారు. ఇటలీ, స్పెయిన్, జర్మనీ, టైటా, ప్రాస్ దేశాల తరువాత అత్యధిక యునెసో వారసత్వ ప్రాంతాలు కలిగిన ఆర్మ్ పెద్ద దేశంగా ఇండియా నివిచింది.

-సువేగా,

m : 9030 6262 88

e: edit.deccan@gmail.com

ప్రగతి భవన్ లో పాలమూరు ప్రాజెక్టు సమీక్షానంతరం ముఖ్యమంత్రితో పెంటారెడ్డి, ప్రాజెక్టు ఇంజనీర్లు

దేశం గర్వంచదగిన ఇంజనీర్ ఎత్తిపోతల సలహాదారు శ్రీ కె పెంటారెడ్డి

20 22లో 500 సంవత్సరాలకు ఒకసారి సంభవించే (500 Year Frequency Flood) అతి భారీ వర్షాం కురిసినప్పుడు కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టులో నిర్మించిన కన్సైప్ట్లి పంచ హాజ్ నీరీలో మునిగిపోయింది. ఆ సమయంలో.. 2009 వరదల్లో శ్రేణైలం ఎదు గట్టు జల విద్యుత్ కేంద్రం, కల్పకుర్తి పంచ హాజ్ మునిగిపోయినప్పుడు వాటి పునరుద్ధరణలో పాలు పంచకున్న అనుభవంతో కాళేశ్వరం వంచ హాజ్లను కూడా పునరుద్ధరించగలమని, అందోళన చెందవలసిన అవసరం లేదని, ప్రకృతి విపత్తుల సందర్భంగా దేశంలో అనేక ప్రాజెక్టులలో ఇటువంటి నంథుటనలు జరిగాయని, వాటిని స్వల్ప కాలంలోనే పునరుద్ధరించగలిగామని ఆత్మ విశ్వాసంతో ప్రకటించాడు ఎత్తిపోతల సలహాదారు శ్రీ పెంటారెడ్డిగారు. ఆ మేరకు ఒక ప్రతికా ప్రకటన కూడా జారీ చేసినాడు. ఆ ప్రకటన జారీ చేసినందుకు కొంత మంది ప్రతికప్పక్క పార్టీల నాయకులు ఆయనను ఉద్దేశిస్తూ దుర్భాగ్యమైన వ్యాఖ్యలు చేసినారు. తెలంగాణ ఎత్తిపోతల వధకాల నిర్మాణంలో నిస్యార్థంగా, బాధ్యతాయతంగా తన వయసును, ఆరోగ్యాన్ని లెక్క చేయకుండా నేపలు అందిస్తున్న ఆ మహానుభావుడిని ఆయన వయసును కూడా

గౌరవించకుండా ఆ రకంగా దుర్భాగ్యాలాడడం గుండెను మెలిపెట్టింది. ఆ సమయంలో పెంటారెడ్డి గారు మనోష్టిర్యం కోల్పోకుండా ఉండాలంటే తెలంగాణ పోర సమాజం.. ముఖ్యంగా ఇంజనీర్లు ఆయనకు అండగా నిలవాలని, మద్దతు ప్రకటించాలని భావించి ఆయన మీద అపారమైన గౌరవంతో, ప్రేమతో అప్పుట్లో ఒక చిన్న వ్యాసాన్ని ఫేన్ బుక్లో పోస్ట్ చేశాను. ఆ పోస్ట్ ద్వారా పెంటారెడ్డి గారికి అనూహ్యమైన సంఖ్యాభావం వ్యక్తం ఆయ్యింది. ఇప్పుడు పెంటారెడ్డి గారి మార్గ నిర్దేశనంలో పాలమూరు - రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకంలో 145 మెగావాట్ రేటింగ్ కలిగిన మొదటి పంపును ప్రారంభించిన సందర్భంగా మరికొంత సమాచారంతో పొత వ్యాసాన్ని విస్తృత పరచి ఈ వ్యాసం రాయడం జరిగింది.

పెంటారెడ్డి గారికి ఇప్పుడు 80 ఏండ్లు. ఈ వయసులో కూడా 25 ఏండ్ల యువకుడిలాగా వని చేస్తూ పంపులు, మోటార్లు, వాటి అనుబంద

పరికరాల డిజైన్ దగ్గర నుంచి మొదలై వాటి తయారీ, తనిభీ, అమర్పడం, వాటిని వని చేయించడంలో పెంటారెడ్డి గారి అనితరసాధ్యమైన కృషి కొనియాడగింది. ఒక ప్రాజెక్టు నుంచి మరొక ప్రాజెక్టుకు రాష్ట్రమంతా అలుపెరగకుండా తిరుగుతూ

జంజనీర్లకు, ఏజెన్జీల ప్రతినిధులకు సూచనలు సలవోలు జస్తు ఒక హెడ్ మాస్టర్ లాగా వ్యవహారించి అని విజయవంతం కావడానికి దోహదపడినాడు. వికారాబాద్ జిల్లా ధరూర్ మండలం కెరెలి గ్రామంలో ఒక మధ్యతరగతి వ్యవసాయ కుటుంబంలో 1944, ఏప్రిల్ 5 న జన్మించిన పెంటారెడ్డి గారు 1970లో ఉన్నానియూ యూనివర్సిటీ ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ నుండి ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీరింగ్లో పట్టా అందుకున్నారు. ఇంజనీరింగ్ కాలేజీలో ఉండగానే 1969 తెలంగాణ ఉద్యమం ఉచ్చేత్తన లేచింది. ఆ ఉద్యమంలో భాగస్వామి అయినాడు. ఒక సంవత్సరం కోల్ఫీయినాడు. జామె ఉన్నానియూ రైల్వే స్టేషన్ వద్ద జిరిగిన పోలీసు కాల్చుల్లో ఇంజనీరింగ్ విద్యార్థి సర్వారెడ్డి మరణాన్ని చూసినాడు. అది అతని గుండెల్లో నిలచిపోయాడి. రెండేండ్ తర్వాత 1972 లో ఆనాటి విద్యుత్ బోర్డులో జూనియర్ ఇంజనీర్గా ఉద్యోగంలో చేరినాడు. 30 ఏండ్ పాటు వివిధ హౌదాల్లో విద్యుత్ బోర్డులో సేవలు అందించాడు. ఏప్రిల్ 2002 లో విద్యుత్ శాఖలో

16 సెప్టెంబర్ 2023 న నాల్కాపూర్ పంపును ప్రారంభిస్తున్న ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్. వక్రన్ పెంటారెడ్డి

సూపరింటెండెంగ్ ఇంజనీర్గా పదవీ విరమణ చేసిన తర్వాత సాగునీటి శాఖకు అయన 25 ఏండ్లుగా సేవలు అందిస్తున్నారు. తెలంగాణలో మొదటి ఎత్తిపోతల పథకం అయిన ఎలిమినేటి మాధవరెడ్డి ప్రాజెక్టు (SLBC) నుంచి మొదత్తన ఆయన సేవలు కల్పకుర్తి, నెట్వైరోపాడు, భీమా, కోయిల్ సాగర్, దేవాదుల, కాళేశ్వరం, పాలమూరు రంగారెడ్డి, దిండి, భక్త రామదాసు, తుమిళ్ళ, చనాకా కొరట, సీతారామ, శీరాంసాగర్ పునరుజ్జీవన పథకం, ఎల్లంపల్లి, చిన్నకాళేశ్వరం, గూడెం, మంథని, అలీసాగర్, గుత్తా, సంగమేశ్వర, బసవేశ్వర తదితర ప్రాజెక్టుల్లో, తెలంగాణ రాష్ట్రంలో నిర్మాణం అయిన, అపుతున్న చిన్నాపెద్దా ఎత్తిపోతల పథకాలకు విద్యుత్ రంగ నిపుణింగిగా అనితరసార్ధమైన సేవలు అందించారు. ఇంకా అందిస్తున్నారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటుకు ముందే ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో ఆనాడు తెలుగుదేశం, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు చేపట్టిన ఎత్తిపోతల పథకాలలో కూడా ఆయన ఘనమైన పాత్ర నిర్వహించారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఎత్తిపోతల పథకాలకు ఘనాది రాయి లాంటి ప్రాజెక్టు ఎలిమినేటి మాధవరెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకం. ఆ ప్రాజెక్టును ఆంధ్ర ఇంజనీర్లు, నలపోదార్ల కుటుల నుంచి కాపాడి విజయవంతంగా నిర్మాణం ఘర్తి కావించాడు. విద్యుత్ బోర్డు ఉద్యోగిగా పదవిలో ఉన్నప్పుడే ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో తొలి ఎత్తిపోతల పథకం ఎలిమినేటి మాధవరెడ్డి ఎత్తిపోతల ప్రాజెక్టులో పుట్టంగండి పంచ హాజర్ నిర్మాణం, పంపులను అమర్షడం తదితర పనులను విద్యుత్ శాఖ తరపున పర్యవేక్షణ విధులు నిర్వహించారు. 18 మెగావాట్ రేటింగ్, 600 క్వాసెక్చులు పంపింగ్ సామర్థ్యం కలిగిన 4 పంపులను ఈ పంచ హాజర్లో అమర్షారు. వీటిని తయారు చేసింది బిపోచ్జెల్. 100 మీల్చర్ల ఒకే స్టేజి లిఫ్ట్ ద్వారా నీటిని ఎత్తిపోసే ఈ ప్రక్రియ అద్భుతంగా విజయవంతం కావడంతో తెలంగాణలో భారీ ఎత్తిపోతలకు దీపాండ్ లు వెల్లుపెత్తాయి. ఆ తర్వాత ఉమ్మడి రాష్ట్రం చేపట్టిన అన్ని ఎత్తిపోతల పథకాల్లో కూడా పంపులు, మొట్టార్ ను అమర్షడంలో కన్సల్టెంట్ తన వంతు సహకారం అందించాడు. రిటైర్ అయిన తర్వాత పాలమూరు రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల పథకం రూపకల్పనలో పాలు పంచుకున్నారు. తెలంగాణ విత్రాంత ఇంజనీర్ల సంఘం తరపున ఈ పథకం అమలు కోసం జిరిగిన భావ ప్రచారంలో దక్కిం తెలంగాణ జిల్లాల్లో విస్తృతంగా తిరిగి ప్రచారం చేశాడు. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటు కాగానే సీఎం కేసీఆర్ పెంటా రెడ్డి గారిని సాగునీటి శాఖలో ఎత్తిపోతల సలపోదారుగా నియమించారు. తెలంగాణలో మరిన్ని ఎత్తిపోతల పథకాల నిర్మాణానికి తన మేధస్సును, చమటను ధారపోసిన వ్యక్తి పెంటారెడ్డి గారు. విద్యుత్ బోర్డులో వివిధ స్థాయిల్లో జల విద్యుత్ కేంద్రాల్లో వని చేసిన అపార అనుభవం ఆయన స్వంతం. ముఖ్యంగా నాగార్జునసాగర్, శ్రీశైలం జల విద్యుత్ కేంద్రాల్లో Reversible Turbinesను డిజైన్, తయారీ, పెస్టింగ్, అమర్షడం లాంటి పనుల ద్వారా అపారమైన అనుభవాన్ని గడించిన వ్యక్తి ఆయన. Reversible Turbines అంటే.. అని సవ్యమైన దిశలో తిరిగితే విద్యుత్ ను ఉత్పత్తి చేసే యంత్రాలుగా పనిచేస్తాయి. అపసవ్య దిశలో తిరిగితే సీటిని ఎత్తిపోసే పంపు లాగా పనిచేస్తాయి. నాగార్జునసాగర్ జల విద్యుత్ కేంద్రంలో 108 మెగావాట్ రేటింగ్ కలిగిన 7, శ్రీశైలం జల విద్యుత్ కేంద్రంలో 150 మెగావాట్ రేటింగ్ కలిగిన 6 Reversible Turbinesను ఏర్పాటు చేయడంలో పెంటారెడ్డి గారు టీం లీడర్ గా కీలక పాత్ర పోషించినారు. ఈ Reversible Turbines ను మన దేశ బిపోచ్జెల్, జపాన్ దేశ హిటాచి కంపనీ సంయుక్తంగా తయారు చేసినాయి. Rotor

దక్షన్ ల్యాండ్

భాగాలను హిటాచి కంపనీ తయారు చేసే, Non Rotor భాగాలను బిపోచెంబెల్ తయారు చేసింది. ఈ పనికి ముందు బిపోచెంబెల్ నుంచి ఇద్దరు, విద్యుత్ బోర్డు నుంచి ఇద్దరు ఇంజనీర్లను హిటాచి కంపనీలో శిక్షణ కోసం జపాన్ కు పంచించారు. ఆ నలుగురిలో పెంటారెడ్డి గారు ఒకరు. జపాన్లో శిక్షణ కోసం ఎంపిక అయినప్పుడు ఆయన డిప్యూటీ ఇంజనీర్ మాత్రమే. అయినా ఆనాడు విద్యుత్ బోర్డ్ క్లేర్క్ ను గా ఉన్న నార్ల తాతారావు పెంటారెడ్డి గారినే ఎంపిక చేసినారు. నార్ల తాతారావు గారికి, ఆయన తర్వాత చెర్రున్నగా పని చేసిన పార్థ సారథి గారికి పెంటారెడ్డి గారి నైపుణ్యం, కార్య దక్షత పట్ల అపారమైన నమ్మకం ఉండేది. జపాన్ లో 6 నెలల పాటు కొనసాగిన శిక్షణలో పెంటారెడ్డి గారు భారీ పంపులు, మొటార్ల డిజైన్, తయారీ, వాటి అనుబంధ సాంకేతిక అంశాలను అత్యంత త్రద్ధతే నేర్చుకున్నారు. వాటికి సంబంధించిన సాంకేతిక పత్రాలను తన వెంట తెచ్చుకున్నారు. ఆ అనుభవం ఆయనకు నాగార్జునసాగర్, శ్రీతేలం, లోయర్ సీల్రు జల విద్యుత్ కేంద్రాల నిర్మాణంలో ఉపయోగపడినాయి. శ్రీతేలం కుడి జల విద్యుత్ కేంద్రాన్ని 1998లో ఒకసారి, 2009లో రెండవసారి కృష్ణా వరదలు ముంచెత్తి, జల విద్యుత్ కేంద్ర పునరుద్ధరణలో పెంటారెడ్డి గారు క్రియాశీల పాత్ర పోషించినారు. ఆ తర్వాత తెలంగాణ ఎత్తిపోతల వధకాల నిర్మాణంలో కూడా ఈ అనుభవాలు ఉపయోగపడినాయి. మన రాష్ట్రంలోనే కాదు ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్రంలో పౌచ్చపిసిఎల్ నిర్మించిన తెట్టీ జల విద్యుత్ కేంద్రం, ఒడిషా, కేరళ తదితర రాష్ట్రాల జల విద్యుత్ కేంద్రాల నిర్మాణంలో కూడా ఆయన కన్సల్టెంట్‌గా నేవలు అందించాడు. ఈ అంశంలో ఆయనకున్న అపార

జ్ఞానాన్ని, అనుభవాన్ని పురస్కరించుకొని దేశ విదేశాల్లో ఉన్న ఇంజనీర్లు ఆయనను ఇప్పటికీ సంప్రదిస్తారు. ఉమ్మడి రాష్ట్ర విద్యుత్ బోర్డు ఇంజనీర్గా ఆయన చైనా, సింగపూర్, ఆస్ట్రేలియా, యుకె, ప్రాంత్ దేశాలను సందర్శించినారు.

2014 తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ గారు పెంటారెడ్డి గారిని లిఫ్ట్ పథకాలకు సలహాదారుగా ఎంపిక చెయ్యడం ఈ ప్రాజెక్టులకు వరం లాంటిది. 2015 మే నెలలో ఎత్తిపోతల సలహాదారుగా పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించిన నాటి నుంచి ఆయన ఆకుంంిత దిక్కతో పని చేసి తెలుగుదేశం, కాంగ్రెస్ పాలనలో చేపట్టిన అన్ని పెందింగ్ ఎత్తిపోతల వధకాల పంచ హాజర్ లను పూర్తి చేయించి వాటిని రన్నింగ్ ప్రాజెక్టులుగా మార్పడంలో ఆయన సఫలం అయ్యారు. ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్, ఆనాడు సాగునీటి శాఖా మంత్రిగా ఉన్న హరీష్ రావు గార్ల నమ్మకాన్ని ఆయన ఏనాడూ వమ్మ చేయలేదు. ముఖ్యమంత్రి గారు నిర్దేశించిన సమయం లోనే పనులు పూర్తి చేయించినారు. ఈ రోజు ఉమ్మడి మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో ఎత్తిపోతల వధకాల కింద 10 లక్షల ఎకరాలకు నీరు పారుతుంది అంటే ఆయన

కృషి లేకుండా సాధ్యం అయ్యేది కాదు. భక్త రామదాను, తుమ్మి ఎత్తిపోతల వధకాలను 10 నెలల రికార్డు సమయంలో పూర్తి చేయించిన ఘనత ఆయనది. సెప్టెంబర్ 16 న ప్రారంభం అయిన పాలమూరు - రంగారెడ్డి ఎత్తిపోతల వధకంలో 145 మెగావాట్ రేటింగ్ కలిగిన నార్లాపూర్ మొదటి పంపతో పెంటారెడ్డి గారు కమిషన్ చేసిన భారీ పంపుల సంఖ్య 251కి చేరిందని ఆయన స్వయంగా నాతో చెప్పాడు. అది నిజం కూడా. ఇన్ని భారీ పంపులను తిప్పిన ఇంజనీర్ దేశంలో మరొకరు లేదు. ఈ ఘనత సాధించిన పెంటారెడ్డి తెలంగాణ వాడు కావడం మన అందరికీ గర్వకారణం. కేసిఆర్ కల్పించిన ఈ అవకాశాన్ని ఆయన పూర్తిగా సద్వినియోగం చేసినాడు. ఎన్వెల్ బిసితో మొదలైన అనితర సాధ్యమైన కృషి ఫలితంగా రాష్ట్రంలో అనేక ఎత్తిపోతల వధకాలు.. కల్యాకుర్తి, నెట్టింపాడు, భీమా, కోయిల సాగర్, గుత్త, దేవాదుల, కాళేశ్వరం, భక్తరామదాను, తుమ్మిళ్ళ, గూడెం, చిన్న కాళేశ్వరం,

ముఖ్యమంత్రి సమీక్షా సమావేశంలో పెంటారెడ్డి

చౌటువల్ల హనుమంత్ రెడ్డి, ఎల్లంపల్లి, ఎసారెస్పి పునరుజ్జీవన పథకాలు కమిషన్ అయి ఘలితాలు అందిస్తున్నాయి. సీతారాము, చనాక కోరాట, సంగమేశ్వర, బనవేశ్వర త్వరలోనే పూర్తి కానున్నాయి. ఇప్పుడు పాలమూరు మొదటి పంపు కమిషన్ అయ్యింది. ఇట్లా అనేక ఎత్తిపోతలలో పంపులు ఆయన సారథ్యంలో అమర్చడం జరిగింది. వాటిలో చాలా పంపులను ప్రారంభించడం జరిగింది. ఇందులో 145 మె వా రేటింగ్ పంపులు మొదలుకొని 139, 125, 85, 40, 32, 18 మెగావాట్ రేటింగ్ పంపులు ఉండడం గమనార్థం. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో పని చేస్తున్న లేదా నిర్మిస్తున్న ఎత్తిపోతల వధకాలలో ఆయన ప్రమేయం లేని ప్రాజెక్టులేదు. ఇవి కాక ఈ తొమ్మిదేండ్రలో IDC వారి చిన్న ఎత్తిపోతల వధకాలను వండల సంఖ్యలో పునరుద్ధరించారు. ఈ పనుల కోసం ఆయన వయసును, ఆరోగ్యాన్ని లెక్కచేయకుండా నిరంతరాయంగా రాష్ట్ర వ్యవస్థలు వచ్చున్న ఈన్నారు. సలహాదారుగా పంపులు, మొటార్ల తనిఖీల కోసం ఆయన జర్మనీ, స్వీటర్ ల్యాండ్, స్వీడన్, ఫిన్ ల్యాండ్, ఆస్ట్రేలియా, చైనా దేశాలను సందర్శించారు.

కల్వకుర్తి పంచ హౌజ్ మునిగిపోతే ఒక నెలలో పునర్ిద్దరిస్తామని ప్రకటించి పని చేసి చూపించాడు. కల్వకుర్తి పునర్పుర్ణరణ సమయంలో నేను కూడా రెండు రోజుల పాటు పెంటారెడ్డి గారితో ఉండి ఆయన వని తీరును గమనించాను. ఉదయం లేవగానే ఆ రోజు చేయవలసిన పనుల చెక్ లిస్ట్ తయారు చేసి, స్టాఫ్కు ఎవరి పనులను వారికి అప్పగించేవారు. ఉదయం 9 నుంచి రాత్రి 10 గంటల వరకు పంచ హౌజ్లోనే వర్కర్లకు, ఇంజనీర్లకు సలహీలు సూచనలు ఇస్తా గడిపేవాడు. వెళ్లిపోయే ముందు స్టాఫ్తో ఆ రోజు జరిగిన పని గురించి సమీక్ష జిరిపేవాడు. ఉదయం తయారు చేసిన పనుల చెక్ లిస్టో ఏ పనులు పూర్తి అయినాయి, ఏవి కాలేదు, కాకపోతే ఎందుకు కాలేదు అన్నవి సమీక్షించుకొని నోట్ చేసుకునే వాడు. మరునటి రోజు ఇదే పద్ధతిలో పని మొదలయ్యేది. అట్లా నెల రోజుల్లోనే కల్వకుర్తి పంచ హౌజ్ను అనుకున్న సమయానికి పునర్పుర్ణరించి మిషన్ భగీరథకు నీటి కొరత రాకుండా సరఫరాను ఖాయం చేసినాడు. ఇదే విధంగా కాళేశ్వరంలో కన్నెవల్లి పంపులను, అన్నారం పంపులను కూడా 3 నెలల్లో పునర్పుర్ణరించి చూపారు. ఆధ్యిక శాఖా మంత్రి హరీష్ రావు అసెంబ్లీ వేదికగా 2022 అక్టోబర్లో కాళేశ్వరం పంపిలను తిప్పి చూపిస్తామని చేసిన ప్రకటనను నిజం చేసి చూపించాడు పెంటారెడ్డి గారు. ఇదే ఆయన ప్రతిభ, కార్య దక్కతకు నిదర్శనం. ప్రచార కాంక్ష లేకుండా తన పని తాను చువ్వ చాచ్కగా చేసుకు పోయే ఆయన ఒక అసాధారణమైన ఇంజనీర్.

సాగునీటి శాఖలో ఆయనతో పని చేసిన ఇంజనీర్లందరికి ఆయనంటే అపారమైన గౌరవం. అవసరమైనప్పుడు నిర్లక్ష్యం పట్ల పోడ్ మాస్టర్ లాగా కలినంగా కూడా వ్యవహారించేవాడు. అందుకే ఆయనంటే భయం కూడా.

ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ గారు ఆయన ప్రతిభను, కార్య దక్కతను గుర్తించారు కనుకనే ఎత్తిపోతల సలహోదారుగా నియమించారు. ఈ ఎత్తిపోతల విషయంలో ఆయన నిర్ణయాలే దాఢాపు పైనల్. సాగునీటి శాఖ ఇంజనీర్లు, ఏజనీలు, పంపులు, మొటార్ల తయారీ సంస్థలు ఆయన ప్రతిపాదనలని, నిర్ణయాలను అంగీకరించి పనులు చేస్తారు. ఆయనకు ఆ స్వేచ్ఛను కల్పించడం వల్లనే పంచ హౌజ్లు ఇవ్వాల్స సమర్పించాడు పని చేస్తున్నాయి. పంచ హౌజ్ల నిర్వహణ కోసం పెంటారెడ్డి గారు సమగ్రమైన Operation Manualను,

సమగ్రమైన Tender Document తయారు చేసినారు. రాబోయే రోజుల్లో రాష్ట్రంలో ఎత్తిపోతల కింద సుమారు 75 లక్షల ఎకరాలు సాగుతోకి రాసున్నాయి. పంచ హౌజ్ల నమర్థ నిర్వాహణ ఉన్నప్పుడే నీరయి నరవరా ఆటంకం లేకుండా సాగుతుంది.

కాబట్టి సాగునీటి శాఖలో తగినంత సంఖ్యలో ఎలక్ట్రికల, మెకానికల్ ఇంజనీర్ల అవసరం ఉందని భావించి నియామకాలకు నిఘారు నీరాలు చేసినాడు. సాగునీటి శాఖలో నియామకం పొందిన ఎలక్ట్రికల్,

మెకానికల్ ఇంజనీర్లకు పంచ హౌజ్లలోనే పని చేయాలని నిర్దేశించి సివిల్, ఇతర పనుల్లో ఉన్నమారిని పంచ హౌజ్ పనుల్లోకి బదిలీ చేయించారు. యువ ఇంజనీర్లను తన వారసులుగా తీర్చిదిద్దినారు. ఆయన మార్గ నిర్దేశంలో యువ ఎలక్ట్రికల్, మెకానికల్ ఇంజనీర్లు తర్వీదు పొంది పంచ హౌజ్లను

సమర్పించాడు నిర్వహిస్తున్నారు. పంచ హౌజ్ల డిజైన్, పంపులు, మొటార్ల తయారీ, ప్రైసింగ్, అమరిక, కమిషన్.. ఇవన్ని ఆయన ప్రత్యక్ష పర్యవేక్షకాల్లోనే జరిగాయి. ఇంజనీర్లు, కాంట్రాక్టింగ్ ఏజనీలు, పంపులు మొటార్ల తయారీ సంస్థలు, సబ్ స్టేషన్లు, విద్యుత్ లైస్లు నిర్మించే తెలంగాణ రాష్ట్ర ట్రాన్స్కోర్ తదితర సంబంధిత వ్యక్తులతో సమన్వయం చేసి సమస్యలను పరిష్కరించడం, నిర్దేశించిన సమయానికి వసులు మార్గ చేయించడం.. ఇవన్నీ ఎంతో బాధ్యతతో, చాకచక్కంతో నిర్వహించారు పెంటారెడ్డి గారు. ప్రభుత్వ స్థాయిలో నిర్ణయాలు అవసరమైనప్పుడు ఇంజనీర్ ఇన్ చీఫ్, సాగునీటి శాఖ సెక్రెటరీ, సాగునీటి మంత్రి, ముఖ్యమంత్రి గార్ల దృష్టికి తీసుకుపోయేవారు. వారు కూడా ఆయన ప్రతిపాదనలను ఒకే చేసేవారు. హర్ష బై పాన్ సర్జరీ జరిగిన తర్వాత కూడా ఇంటి నుంచే ఇంజనీర్లకు సలహోలు సూచనలు ఇస్తా పని కుంటు పడకుండా ముందుకు నడిపించాడు. తెలంగాణ పట్ల అవ్యాజమైన ప్రేమ ఆయనను ముందుకు నడిపించాయి. తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ఆయన చేసిన సేవలకు విలువ కట్టలేదు. తెలంగాణ సాగునీటి రంగ చరిత్రలో ఆయన సేవలు ఎల్లప్పటికీ నిలిచిపోతాయి. భారత దేశం గర్వించడిన ఇంజనీర్ శ్రీ పెంటారెడ్డి గారు. భావితరాలు ఆయన సేవలను తప్పకుండా గుర్తు చేసుకుంటారు.

- శ్రీధరరావ్ దేవపాండీ,

m : 94910 60585

e : irrigationosd@gmail.com

24 ఏప్రిల్ 2019న కాళేశ్వరం ప్రాజెక్టు నంది పంచ హౌజ్ లో 125 మొగావాట్ల పంచ హౌజ్ లో వంపు వెట్ రన్ విజయవంతమైన సంర్పంగా

15 అక్టోబర్ 2020న కల్వకుర్తి పంచ హౌజ్ పునర్పుర్ణరణ అనుతరం

బృహత్తప్పంహితలో భూగర్జుజలాల ఉనికి

ఒక ప్రాంతంలో సమాజ పరిస్థితులలో పెరిగే వృక్షజాతులు మరియు నివసించే జంతు సమూహాలు ఆ ప్రాంతంలో దొరికే భూగర్జుజలాల ఉనికిని సూచిస్తాయా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం జోసు అని చెప్పవచ్చు.

ఈ విషయంలో వరాహమిహిరుడు (క్రి.శ. 505-587) రచించిన బృహత్తప్పంహితలో వివరించటం జరిగింది. వృక్ష సమూహాల లక్ష్మణాలు 15అడుగుల నుంచి 562 అడుగుల వరకు ఉండే భూగర్జుజలాల ఉనికిని తెలియజేస్తాయని చెప్పబడింది. ఈ పరిశీలనలు సెమి ఎరిడ్, ఏరిడ్ వాతావరణంకు సంబంధించినవి. వరాహమిహిరుడు ఉజ్జ్వలుని ప్రాంతంలో జీవించాడు.

వరాహమిహిరుడి రచనలు ఇర్కవ్వ, అంగ్ల భాషలలో తర్వాతమా చేయబడ్డాయి. బృహత్తప్పంహితలో 54వ అధ్యాయం ‘డకార్డ్ శం’ 125 శ్లోకాలలో భూగర్జుజలాల ఉనికికి అక్కడి జంతు, వృక్ష జాలాలకు ఉన్న సంబంధాలను వివరిస్తుంది.

భూగర్జుజలాల ఉనికిని సూచించే ‘హైద్రో ఇండికేటర్’ లక్ష్మణాలను బట్టి ఏ దిశలో, ఎంత లోతులో నీరు ఉండవచ్చు అన్న అంశాలను వివరించటం జరిగింది.

చిన్న జంతువులైన చేవలు, నరీసృపాలు, ఎలుకలు, పాములు, తాబేళ్ళు, ముంగినలు, తేళ్ళు తక్కువ లోతులో ఉండే భూగర్జుజలాల ఉనికిని తెలియజేస్తాయని వివరించబడింది.

భట్టాలపాలుడు ఈ బృహత్తప్పంహితను వివరిస్తూ దాని కొలతలు హాస్తాలు (18అంగుళాలు), వురుష (7అడుగుల 6 అంగుళాలు)గా పేర్కొనటం జరిగింది.

భూగర్జుజల నాచికలైన వృక్షాలు వాటి తల్లివేర్న భూగర్జుజలాలవైపుగా వెళ్తాయని సూచించటం జరిగింది. అది ఒక్కాక్కసారి కాండం నుంచి కొన్ని అడుగుల దూరంగా కూడా వుండవచ్చు.

వృక్ష లక్ష్మణాలు నీటి లభ్యత:

- ఎక్కువగా ఎదిగిన పొట్టి వృక్షజాతులు వాటి కొమ్మలు క్రిందికి వంగి ఉన్నట్టయితే అక్కడ. వడమరగా 6 అడుగులలో నీరు 450 అడుగులలో ఉత్తరం వైపు ప్రవాహముగా ఉంటుంది.
- తొరగా ఉండి, గరుకుగావన్న వృక్షాలన్న ప్రదేశంలో నీరు లేదని సూచిస్తుంది.
- గడ్డిపుట్టనిచోట గడ్డి పాయలుగా ఉన్నచోట, బాగా గడ్డి ఎదిగే దగ్గర గడ్డిలేని పాయలున్న అక్కడ నీరు ఉండనని

అర్థం.

ముళ్ళులేని వృక్షాల మధ్య ముళ్ళచెట్లుగాని దానికి వ్యతిరేకంగా ముళ్ళ చెట్ల మధ్య ముళ్ళు లేని చెట్లుగాని ఉంటే దానికి 6అడుగుల లోపల 30అడుగులలోతున నీటి లభ్యత ఉంటుంది. పెద్దచెట్లుకొమ్మలు భూమి దగ్గరగా ఎదిగితే ఆ కొమ్మల కింద నీటిలభ్యతను సూచిస్తుంది. అసాధారణంగా ఉండే పూలు, పండ్లు కలిగినచెట్లు వాటికి తసార్పుదిశగా 30 అడుగుల లోపల నీటి ఉనికిని సూచిస్తాయి.

● కంటకారి (ములుపుచ్చ) చెట్లు ముళ్ళు లేకుండా ఉండి తెల్లనిపూలు ఉంటే దాని క్రింద నీరు 26అడుగులల్లి దొరుకుతుంది.

● ఖర్జూర, ఈత చెట్లు రెండు తలలతో ఉంటే దానికి పడమరగా 22 అడుగులలో నీరు ఉండవచ్చు.

● కర్ణికార, పలాశ(మోదుగ)చెట్లు తెల్లపూలు కలిగి వుంటే దానికి దక్కింంగా 15అడుగులలో జలాలు ఉండవచ్చు.

● **Glassy Vegetation** లేదా పూర్తి తెలుపుబారిన పంట ఉన్న అక్కడ జల లభ్యత దక్కించముఖ 3 అడుగులలో 15 అడుగుల లోతులో నీరు అందుబాటులో ఉంది.

● **ముళ్ళతో కూడిన తెల్లని శమీ వృక్షాలు** దానికి 562 అడుగుల లోతులో జలాలను సూచిస్తుంది. Glassy చెట్లు దానికి దక్కింంగా 30 అడుగులలో నీటిని సూచిస్తుంది.

● అసాధారణంగా కనిపించే వృక్షం గుబురుగా ఉన్న పచ్చని చెట్ల మధ్య వుంటే దానికి దక్కింంగా 30 అడుగులలో నీరు ఉండవచ్చు.

● పాలుకారే వృక్షాలు లేదా గాజు వంటి చెట్లు, పొదలు, లతలు రట్టంగా ఎదిగిన గుబురుగా ఉంటే దానికి దక్కింంగా 30 అడుగులలో నీరు ఉంటుంది.

● **Course Shrubs** మరియు తీగలు రంధ్రాలన్న ఆకులతో ఉంటే దానికి నీరు దూరంగా ఉండని సూచిస్తుంది.

● పలాస, బదరీవృక్షాలకు వడమరగా 6అడుగుల లోపల 24 అడుగుల లోతులో నీటిలభ్యత ఉండవచ్చు. దానికి తోడుగా విషంలేని సర్పం అక్కడ ఉంటే నీరు తక్కువ లోతులో లభిస్తుంది.

● బిల్వ మరియు ఉడుంబ వృక్షాలకు దక్కింంగా 6అడుగుల

- దూరంలో 22అడుగుల లోతులో నీరు ఉండవచ్చు. అక్కడ నలుపు కప్పులు ఉంటే ఇంకా తక్కువ లోతులో నీరు ఉండవచ్చు.
- బదరీ రోహిత వృక్షాలు వాటి పడమరగా 120 అడుగులలో మంచినీరును సూచిస్తాయి. అక్కడ ముద్దగా ఉండే బంకమన్ను తేళ్ళు ఉన్నట్టయితే తక్కువ లోతులో నీరు ఉండవచ్చు.
- కరీర బదరీ వృక్షాలు వాటికి పడమరగా 135 అడుగుల లోతులో ఈశాస్యంగా ప్రవహించే ఎక్కువ నీటిలభ్యతలను సూచిస్తాయి.
- పీలు, బదరీ వృక్షాలు వాటికి తూర్పుగా 46అడుగుల దూరంలో 150 అడుగుల లోతులో అంత రుచిగా లేని ఎక్కువ నీరును సూచిస్తాయి.
- కుకుభ కరీర లేదా కుకుభ బిల్వ వృక్షాలు వాటికి దశ్మింగా 6 అడుగులలో, 17 అడుగుల లోతుగా ఉండే ఎక్కువనీరు సూచిస్తాయి.
- పలాశ, శమీ వృక్షాలు పడమరగా ఎక్కువలోతులో ఉండే నీటిని సూచిస్తాయి. అక్కడ, బురద మట్టి గులకరాళ్ళు, వాటిలో పాములు ఉంటే తక్కువ లోతులో నీరు లభిస్తుంది.
- నిగ్రోధ, పలాశ మరియు ఉడుంబ లేదా నిగ్రోధ పిప్పల వృక్షాల పడమరగా 450 అడుగుల లోతులో ఉత్తరదిశగా ప్రవహించే నీరు లభిస్తుంది.

Morphological and Physiological features of Plants as Hydrological indicators :

ఆధునిక పరిజ్ఞానం ప్రకారం కూడా సూచించే కొన్ని అంశాలు వరాహమిహిరుడు రెండు వేరు వేరు జాతుల చెట్లు పరస్పరం పెనవేసుకుని ఉంచే అది 25 నుంచి 450 అడుగుల లోతులో నీటి ఉనికిని సూచిస్తుంది అన్నాడు.

మరిచెట్లు లోపల తాటిచెట్లు, మరి రావిచెట్లు కలిసి వుండడం వీటికి ఉదాహరణలు.

- Lianas (చెట్లలై పాకి ఎదిగే దట్టమైన తీగలు) నీటి ఉనికిని సూచిస్తాయి. ముఖ్యంగా ఇప్పి చెదలపుట్టలతో కూడి ఉన్నట్టయితే అక్కడ నీరు తప్పక లభిస్తుంది. చెదలు నీటిచెమ్మ ఉన్న దగ్గర పుట్టలను నిర్మించుకుంటాయి.
- పొట్టివృక్షాలు, తెల్లనిగడ్డి ముఖ్యంగా దూర్ఘాగడ్డి పుట్టల పక్కన ఉంటే నీటిలభ్యత సూచిస్తుంది. తెల్లని బెరదు కలిగిన చెట్లు నీటిలభ్యత సూచిస్తుంది.
- దట్టమైన ఆకులు ఏపుగా ఎదిగిన వృక్షాలు నీటి లభ్యత సూచిస్తాయి. ముడులున్న చెట్లు, తక్కువ ఎత్తులో ఎక్కువగా సాగిన కొమ్మలు కలిగిన చెట్లు నీటిలభ్యతను సూచిస్తాయి.
- వరాహమిహిరుని పరిశీలనలు వాటి వివరణలు Empirical caliga ఉంటాయి. అవి ఫూర్చి శాస్త్రీయమైనవి అని చెప్పేము. పైగా అవి మధ్య భారతదేశంలో పీరభూమి

ప్రాంతానికి పరిమితమైనవి. పుష్టి అర్థపక్క ప్రాంతాలలో సహజ పరిస్థితులలో ఉన్న వృక్షజాతులకు ఇది వరిస్తుంది. బహుశః జంతువుల విషయంలో ప్రస్తుతం ఇది అంతగా పనిచేయక పోవచ్చు.

ఇటీవలికాలంలో కొండరు భూవిజ్ఞాన శాస్త్రజ్ఞులు ఈ విషయాలను పరిశీలించారు. స్థానికంగా వృక్షజాతుల ఎదుగుదలకు నీటిలభ్యతకు సంబంధాలను గుర్తించారు.

తెలంగాణ ప్రాంతంలో మరిచెట్లలో తాటిచెట్లు ఉండటం, ఏపుగా ఎదిగిన ఒకటి పెనవేసుకున్న చెట్లు, దట్టంగా తీగిలు అలుముకున్న చెట్లు, చదలపుట్టలు నీటిలభ్యతను సూచించటం గమనించవచ్చు.

చెట్లకొమ్మలు నీటిలభ్యత ఎక్కువ ఉన్నవైపు పెరగడం కూడా మనం చూస్తాం. తల్లివేరు కాండం దిశ నుండి ఒకసారి దూరంగా పక్కకు జిరిగి భూమిలోపలికి వెళ్ళటం కద్దు. ఇదికూడా ఆ దిశలో నీటి ఉనికిని సూచిస్తుంది.

గులకరాళ్ళు వాటిలో తొండలు గుడ్లు పెట్టటం, దానిమీద ఏడెగడ్డి (బీపురుపులు), భూత రాకాని గడ్డి, దుబ్బి తుత్తురు పొదలు వంటివి భూగర్జుజలాల లేమిని తెలియజ్జెస్తాయి

భూగర్జుజలవృక్షాలు:
భూగర్జుజలాలు సూచించే చెట్లజాతులను Phreatophytes అంటారు. పీటి వేర్లు చాలా లోతుకు చొచ్చుకునిపోయా అక్కడి భూగర్జుజలాలను వాడుకుంటాయి. వీటికి శైవ ఉండే నీటితోగాని, రుతువులతోగాని సంబంధం లేకుండా ఎప్పుడూ పచ్చదనంతో ఉంటాయి.

ఉదా: Salvadora oleoides, Acacia nilotica, Prosopis cineraria మొదలైనవి.

తమ్ము, జమ్ము, మరి, రావి, జిమ్మి వంటి చెట్లు ఎక్కువగా కనిపించే ప్రదేశాలలో కొంచెం లోతుగా అయినా సరే నీళ్ళు ఉండటం సూచిస్తాయి. బాగా ఎదిగిన తాటితోపులు, ఈతచెట్లు తక్కువ లోతులో నీటిలభ్యత సూచిస్తాయి.

Tree of Life(Shagarat-al- Hayat)గా పేర్కొనబడిన ఈ చెట్లు బహారేన్లో jebel Dikhan వద్ద ఒక ఎడారిలో ఉన్నది. దీని పొడవు 9.75మీ.లు (32అడుగులు). దీని వయస్సు 400ల సం.రాలు. Prosopis Cineraria దీని శాస్త్రీయనామం. ఈ చెట్లకు చుట్టూపక్కల ఎలాంటి చెట్లు లేవని అంటారు. పైగా ఎలాంటి వర్షపాతం లేవని ఎడారిలో ఉంది. దీని ఆకులు పచ్చదనంతో ఉంటాయి. దీనివేర్లు దాదాపు 50మీ.ల వరకు భూమిలోపలికి చొచ్చుకొనిపోయాయి. ఎడారిలో ఉన్న ఈ ఒంటరి పచ్చదనంగల చెట్లకు రక, రకాల మహిమలు ఆపాదించటం జరిగింది. 2009లో ఈ చెట్లును ప్రపంచంలోని ఏడు వింతలలో చేర్చటం జరిగింది. కానీ, అది ఆ జాబితాలో నిలువలేదు. ఈ చెట్లు ప్రస్తావన 1991లో L.A.storyలో ఉంది. Steve Martin దీన్ని one of the Mystical

place అని అన్నాడు. ఇన్ని ప్రత్యేకతలు ఉన్న ఈ Phreatophyte ఒక పర్యాటక ఆక్రమణగా నిలచింది. దీనికంతటికి కారణం దీని వేర్లు చాలా లోతునుండి నీరు గ్రహించటం, దీనికి ఆకులద్వారా తేమ గ్రహించే శక్తి ఉండటం.

పృష్ఠలక్షణాలపై పూర్తిగా ఆధారపడకుండా ఆధునిక పరిజ్ఞానంతో నీటిలభ్యతను కనిపెట్టే పద్ధతులు ఇప్పుడు అందుబాటులో ఉన్నాయి. వీటిలో Resistivity method చాలా అనుకూలమైన భూభౌతిక విజ్ఞాన పద్ధతి (Geophysical method). దీనిని ఆధునిక కంప్యూటర్ పరిజ్ఞానం జోడించిన Interpretation పల్ల సత్కరితాలు వస్తాయి.

కొబ్బరికాయ, పంగలక్ర, రాగిపుల్లలు మొ. ఉపయోగించి నీటికోసం వెళికే పద్ధతులు చాలా ప్రచారంలో ఉన్నాయి. కానీ, వీటిలో ఎలాంటి శాస్త్రియత లేదు. ఇటీవల German, Japan machines అంటూ ప్రచారం చేస్తూ అవి నీటి ఉనికి ఖచ్చితంగా చూపిస్తాయి అని చెప్పంటారు. ఇలాంటి ప్రచారాలు నమ్మివద్ద. Qualified Ground Water Geologist లేదా Geophysist మాత్రమే Ground water exploration చేయడానికి అర్థత కలిగి ఉంటారు.

Geobotanical Indicatorsగా గుర్తించబడ్డ పృష్ఠ నమూహాలు, పృష్ఠలక్షణాలు జలాల అన్వేషణకు పరికరాలుగా పనికివస్తాయి. అసాధారణమైన పృష్ఠసమూహం, ఒకే పరుసలో ఎదిగిన మహోవ్యక్తాలు, చదలపుట్టల గుట్టలు, చాలా ప్రాచీనమైన మహోవ్యక్తాల ఎదుగుదల తక్కువలోతులో ఉండే నీటి ఉనికిని సూచిస్తాయి. ఉప్పునీటిని తట్టుకునే మొక్కలు (Halopytes), భూమిపైన కనిపించే ఉప్పు అనవాళ్ళు తక్కువలోతులో ఉంటే ఉప్పునీరును సూచిస్తుంది. ఎదారి మొక్కలు ఎక్కువలోతులో ఉన్న భూజలాలను సూచిస్తాయి. ఇవనీకూడా ఆధునిక అన్వేషణ పద్ధతులకు సప్లిమెంటరీగా వాడుకోవాలి.

భూజల అన్వేషణకు ఉపరితలం మీద లేదా ఉపరితలం క్రింద అన్వేషించవచ్చు. వీటిలో ఉపరితల పద్ధతిను పరిశీలించుదాం.

Esoteric methods: పూర్వకాలం ఆధునిక విజ్ఞానం అవగాహన లేనప్పుడు వాడిన పద్ధతులు, water devining, water witching వంటివి ఈ కోవలోనికి వస్తాయి. ఇవనీ అశాస్త్రియాలు.

ఆధునిక అన్వేషణ పద్ధతులు

Geomorphological methods: భూమి ఉపరితలంపైన జియోమార్పిక్ ఆక్రూతులను పరిశీలించటం అనగా భూమిపైన ఎత్తు పల్లలు నీటి ప్రవాహాల దిశ వాటి లక్షణాలను నీటి ప్రవాహాల సంరచన (pattern) పరిశీలన వీటిలోకి వస్తాయి.

Geological methods:

భూవిజ్ఞానపరమైన అంశాలు అంటే శిలలు, మట్టి ఏ విధంగా

ఉన్నాయి. నిర్మితీయమైన అంశాలు అంటే సందులు, పగుళ్ళు మొదలైనవి ఏ విధంగా ఉన్నాయి పరిశీలించి ఒక అవగాహనకు రావటం.

చుట్టుపక్కల ఉన్న బాపులను పరిశీలించటం వల్లకూడా భూగర్భజలాల పరిస్థితులను అంచనా వేయవచ్చు.

ఇదే కాకుండా Geophysical methodలో కూడా భూగర్భజలాలను అన్వేషించవచ్చు. వీటిలో Gravity, magnetic seismic పద్ధతులు కొంతపరకు అన్వేషణకు తోడ్పడతాయి. కొన్ని ప్రత్యేక పరిస్థితులలో కొన్ని రకాల ప్రదేశాలలో మాత్రమే ఇవి ఉపయుక్తంగా ఉంటాయి.

భూగర్భజలాల అన్వేషణకు ఎక్కువ ఉపయుక్తంగా ఉండేది. మన దగ్గర ఎక్కువ ఉపయోగించే పద్ధతి Electrical resistivity method. దీనిలో భూమిపైనించి Electrode ద్వారా ఒక కొలత ప్రకారం Direct currentను భూమి లోపలికి ప్రవహింపజేసి ఒక నిర్మిత పద్ధతిలో అపర్చిన పరికరాల ద్వారా దానిని రికార్డ్ చేస్తారు. భూమి లోపల జియోలాఇకల్ పరిస్థితులు, నీటి లభ్యత మొ. అంశాలను ఈ రికార్డ్ చేసిన resistivity data ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు. ఈ ఎలక్ట్రోడ్స్ అమర్చే విధానాలను Arrays అంటారు.

వీటిలో Werner, Schlumberger, pole-pole, pole-dipole, dipole-dipole, Array అనే రకాలు ఉన్నాయి.

Vertical electrical sounding(VES) అనే విధానాన్ని చాలాలోతుగా ఉండే resistivity పొందడానికి వాడుతారు. Electric profiling అనే పద్ధతి కూడా వాడుకలో ఉంది. దానిలో Electrodes మధ్య దూరం స్థిరంగా ఉండి మొత్తం Arrayని మారుస్తా ఎక్కువ వైశాల్యంలో Resistivity Dataను పొందుతారు.

ఇలా పొందిన Resistivity Dataను Curve-matching పద్ధతి ద్వారాకానీ, computer ఉపయోగించి చేసే Automatic Interpretationగా కానీ తెలుసుకొని దానితో జలాల ఉనికిని కనుగొంటారు.

దూరం నుంచి నిరారణ (Remote sensing) పద్ధతి కూడా అందుబాటులో ఉంది. పై విధానాలే కాకుండా Electro magnetic (EM) method ద్వారా కూడా అన్వేషణ చేయవచ్చు.

References

1. EAV Prasad 1980 Indian institute of science 62 (B) pp123-144
2. Sastri and Bhat 1947 provided the English translation of Brihat Samhita
3. First published in Bibliotheca indica by Dr. H Keran, English translation published in journal of Royal Asiatic society of Great Britain and Ireland (1870-74)

-చక్కిలం వేఱగోపాలరావు

డిప్యూటీ డైరెక్టర్ జనరల్ ఐప్పె(రి)
టె: 9866449348

క్షణాల్స్ సమాచారం చేరవేసే బుల్లి తెర

నవంబర్ 21న ప్రపంచ టెలివిజన్ దినోత్సవం

ప్రపంచ టెలివిజన్ దినోత్సవం 1996లో ప్రారంభమైంది. 1996లో మొదటి ప్రపంచ టెలివిజన్ ఫోరం నవంబర్ 21న నిర్వహించబడింది. అప్పటి నుండి ప్రతి సంవత్సరం నవంబర్ 21న ప్రపంచ టెలివిజన్ దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటారు

టెలి'విజన్' అందరికీ ప్రపంచం అంటే ఏంటో తెలియజేసింది అనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు. ఎందుకంటే ప్రపంచంలో జరిగే ఎన్నో వింతలను, విశేషాలను ప్రతిరోజు మన కళల ముందు కట్టినట్టు చూపింది. చూపుతోంది. పిల్లలు, పెద్దలు, యువత అనే తేడా లేకుండా అందరినీ తన కంట్రోల్ లోకి తెచ్చుకుంది.

మొట్టమొదటి టెలివిజన్ అక్షాంశు..

రెండో ప్రపంచ యుద్ధం ముగిసిన తర్వాత టెలివిజన్ బాగా ప్రాచుర్యం పొందింది. ఒకప్పుడు దీన్ని వేస్తే బాక్సుగా పిలిచినా.. తర్వాత దీనిని బట్ట బాక్సుగా పిలవడం మొదలెట్టారు. ఇలాంటి టెలివిజన్ మొట్టమొదట అమెరికాలో ఇళ్లలో కనిపించింది. అక్కడ 1948లోనే 1 మిలియన్ మంది ఇళ్లలో టెలివిజన్ ప్రకటన జూలై 1941న స్వాయార్క్ నగరంలో ప్రసారం చేయబడింది. ఈ ప్రకటన బుల్లోవా వావ్ కోసం 20 సెకన్డ్ పాటు కొనసాగింది.

బ్లాక్ అండ్ వైట్ సుండి కలర్ లోకి..

టెలివిజన్ మొదట బ్లాక్ అండ్ వైట్ కలల్స్ ఉండేది. దాన్ని రోజురోజుకు డెవలప్ చేస్తూ కలర్ టీవీగా మార్చారు. అది కాను ప్రస్తుతం స్క్రోప్ టీవీగా మారిపోయింది. ఇక ఇంటర్వెట్ వాడకం పెరిగాక చాలా మంది ప్రజలు స్క్రోప్ ఫోన్లోనే తీవి చానెళ్ల కార్బూక్మాలను చూస్తున్నారు. ఇక ఇండియాలో అయితే దీనికి చాలా మంది బానిసలుగా మారిపోయారు. అంతలా ప్రభావితం చేస్తోంది టెలివిజన్.

ఒకప్పుడు దూరదర్శకం..

ఒకప్పుడు మన దేశంలో బ్లాక్ అండ్ వైట్ టీవీలో దూరదర్శకం మాత్రమే వచ్చేది. అందులో వచ్చే కార్బూక్మాలకు చాలా విలువ ఉండేది. ఓ అరగంట పాటలకు, ఓ అరగంట వార్తలకు, ఓ అరగంట కల్చరల్ ప్రోగ్రామ్స్కు ఇలా ఓ పద్ధతిగా కార్బూక్మాలు

వచ్చేవి. కానీ కాలం మారుతున్న కొద్ది దూరదర్శకం ప్రాథాన్యత పడిపోయింది. డిష్ ఛానెల్స్ వచ్చి వీక్షకులకు విపరీతమైన ఆప్సన్లు ఇచ్చేశాయి..

ప్రాంతియ భాషల్లోమా..

ఇది వరకు అనేక రకాల ఛానెళ్ల కేవలం ఇంగ్లీష్ లో మాత్రమే వచ్చేవి. కానీ పెక్కాలజీ పుణ్యమా అని ఎవరికి ఏ ప్రాంతియ భాషలో కావాలో వారికి అర్థమయ్యే విధంగా అనువాదం చేసి మరి చూపుతున్నాయి. ప్రపంచంలోని ప్రతి వీక్షకుడికి తమ కార్బూక్మం గురించి తెలిపే ప్రయత్నం చేస్తున్నాయి. ఇలాంటి ఛానెళ్లకు రోజురోజుకు మద్దతు కూడా బాగా పెరుగుతోంది.

ఎలాంటి సమాచారమైనా..

టీవీ ఛానెళ్ల విపరీతంగా పెరిగిపోయిన తర్వాత భిన్నరకాల ప్రజలకు భిన్నమైన సమాచారం అందించడమే లక్ష్మింగా ఛానెళ్ల ప్రసారం చేయడం ప్రారంభించాయి. ఉదాహరణకు సినిమాలకు, సంగీతాలకు, క్రీడలకు, వార్తలకు, వినోదాత్మక కార్బూక్మాలకు, బ్యాంకింగ్, ఆర్గ్యం, వైర్యం, వంటలు ఇలా అన్ని రకాల సమాచారాన్ని మన కళల ముందుకు క్షణాల్స్ కట్టిపడేస్తున్నాయి.

పెలివిజన్ దినోత్సవానికి గల కారణమేంటంటే..

ఒక్క రాజ్య సమితి టెలివిజన్ కు సంబంధించి నవంబర్ 21వ తేదీనే ఎందుకు ప్రకటించిందంటే ప్రపంచంలో అత్యంత ప్రభావాత్మకంగా జనాలకు సామాజిక, రాజకీయ, అంశాలతో పాటు ఇతర సమాచారాలను క్షణాల్స్ చేరవేనే శక్తివంతమైన సాధనంగా టెలివిజన్ ను గుర్తించినదుకే. **అంతలేని వినోదం..**

నేటి ఆధునిక యుగంలో అనేక మంది అంతలేని వినోదాన్ని కోరుకుంటున్నారు. ప్రతిరోజు కొన్ని కోట్ల మంది జీవితంలో టీవి చూడటం అనేది దినచర్యగా మారిపోయింది. ప్రతిరోజు వారికి ఇష్టమైన సీరియల్స్, కార్బూక్మాలను, ప్రదర్శనలను, వార్తలను చూడటానికి టీవిల ముందు గంటల కొద్ది గదుపుతున్నారు. బయట ఎన్నో పనులు చేసి వచ్చిన వారు ఈ టీవిలో వారికి నచ్చిన షోలను చూసి వారి అలసట నుండి ఉపశమనం పొందుతున్నారు.

- దక్కన్ న్యూస్,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

జ్ఞాపిక అనగానే గుర్తొచ్చేవి...

పెంబర్తి మెమంటోలు

జ్ఞాపిక అనగానే గుర్తొచ్చేవి పెంబర్తి హస్తకళారూపాలు అంటే అతిశయోక్తి కాదు. వరంగల్ జిల్లా జనగాం మండలానికి చెందిన గ్రామం పెంబర్తి. హస్త కళాఖండాలకు దేశవ్యాప్తంగా గొప్ప పేరున్నది. ఇక్కడ తయారయే ఇత్తడి కళారూపాలు, నగిషీలు, జ్ఞాపికలు ప్రసిద్ధి.

పెంబర్తి లోహ హస్తకళలు ఎక్కువగా ఇత్తడి, కంచు లోహాల మీద ఉంటాయి. కాక్టియుల కాలం నుండి పెంబర్తి గ్రామం హస్త కళలకు నిలయంగా వారింది. కాక్టియు శైలిని అనుసరించడం వీరి కళ ప్రత్యేకత.

మధ్యలో కొంతకాలం ఈ కళకు ఆదరణలేక అంతరించి పోయింది. తర్వాత నిజాం నవాబు కాలంలో ఈ కళను ప్రభువులు బాగా ఆదరించడం ఈ కళకు జీవం పోసింది.

వీరు రాను రాను తమ నైవణ్యాన్ని పెంచుకొని ప్రపంచ భ్యాతిని ఆర్థించారు. యాదగిరి గుట్ట నుండి తిరుపతి వరకు - గుడి, బడి సంబంధిత వనులను, సచివాలయం నుండి కళాతోరణం వరకు ప్రభుత్వాన్ని ప్రైవేటు మొమొంటోలు ఇక్కడ తయారు చేస్తారు

విశేషాలు...

పెంబర్తి హస్తకళాకారులు తయారుచేసేన్నాను పీట్లు, మెమంటోలు, గృహమాపకరణాల వస్తువులకు ప్రపంచ మార్కెట్లలో మంచి దిమూండ్ ఉంది. ఇక్కడ తయారైన కళాత్మక వస్తువులను అమెరికా, జర్సీ, బెల్లియం, జపాన్ దేశాలు దిగుమతి చేసుకుంటున్నాయి. వీరు వివిధ దేవాలయాల గోపురాలకు, ఇత్తడి, రాగి, వెండి, బంగారు తాపడాలను తయారు చేశారు. ధ్వజస్తంభ తొడుగులు, గోపుర కలశాలు, కవచాలు రూపొందించడంలో వీరు దిట్ట. లోహాలు, లోహ మిశ్రమాలతో కుద్దాలంకరణ చేయడంలో, గీతోపదేశం, దశావతారాలు, అష్టలచ్ఛి, సీతారామ పట్టాభిషేకం, కాక్టియు కళాతోరణం, చార్లీనార్, గణేష్, లక్ష్మీదేవి, సరస్వతి, హంస తదితర రూపాలను హృద్యంగా ఆవిష్కరిస్తారు.

కాక్టియుల కాలం నుంచి...

కాక్టియు రాజుల కాలంలో కళలు పరిధివిల్లాయి. రామపు), వేయి స్తంభాల గుడి, ఏకశిలా తోరణాలు మాత్రమే కాదు, ఈనాటికీ

తెలంగాణ మారుమాల పల్లెల్లో సైతం నాటి శిల్పకళ సజీవంగా అబ్బిరపరుస్తుంది. వారి కళకు ముగ్గులైన నాటి ఏలికలు వారికంతా ఒకేచోట నివాసాల ఏర్పాటుకు నంకల్చించారు. అలా రూపుదిద్దుకున్నదే ‘పెంబర్తి’. ప్రైదరాబాద్కు 55 మైళ్ల దూరంలో ఉన్నది. తంగెళ్లపల్లి, మల్యాల, పోలంపల్లి, బెజ్జంకి తదితర గ్రామాల్లో ఉన్న కళాకారులంతా పెంబర్తి ప్రాంతానికి ఉపాధి కోసం తరలి వచ్చారు. రాగి, ఇత్తడి, కంచు లోహాల మిశ్రమంతో వీరు చేసే కళాత్మకతలు కళా ప్రేమికుల హృదయాలను నాటి నుంచి నేటి దాకా దోచుకుం టూనే ఉన్నాయి. నగిషీలతో గంగాళాలను వివిధ పరిమాణాల్లో తయారు చేయడం వీరికి చెల్లింది.

దేవాలయాలలో మూల విరాట్లు నుంచి ఎన్నెన్నే విగ్రహాలను తయారు చేసిన ఘనత వీరి సొంతం. గీతోపదేశం, దశావతారాల చిత్రికలను లోహంతో తయారు చేసి ఎలాంటి కర్రను వాడకుండా గోడలపై తాపడంలో నేర్చిరితనం ఎప్పటికీ పెంబర్తి కళాకారులదే. సంప్రదాయంగా వీరిది హృత్రిగా చేతి పని.

లోగోలు.. షీల్లులు.. సమస్తం

తొలి తెలుగు ప్రపంచ మహానభలకు (1975) లోగోలు, షీల్లులను తయారు చేసిన ఘనత వీరిదే. అంతకు ముందే ఐదో దశకం ఉత్తరార్థం నుంచి అయిలా చారి అనే కళాకారుడు ఈ గ్రామ ఘనతను అంతర్జాతీయ స్థాయికి తీసుకెళ్లారు. ఆయనకు రాని అవార్డు లేదు.

1956లో అయిలా చారి నేత్తుత్వంలో ‘విశ్వకర్మ భ్రాస్’, కాపర్, సిల్వర్, ఇండస్ట్రియల్ స్పాస్టెన్స్ ఏర్పాత్రింది. ఆయన పర్యవేక్షణలో కేంద్రప్రభుత్వం 30 మాసాల శిక్షణ కోర్సును ప్రారంభించింది. అందులో శిక్షణార్థులకు ద్రాయింగ్, డిజైనింగ్ నేర్చిపారు. ఆయన హయాంలో ఇపాన్ దేశస్తులు సైతం హేశామ కలశాలను ఇక్కడి నుంచే తయారు చేయించి తీసుకెళ్లారు.

తాపడ రారాజులు...

తాపడ కళలో పెంబర్తి వాసులను మించిన వారు కానరారు. వివిధ దేవాలయాలపై ఉన్న ఇత్తడి, రాగి, వెండి, బంగారు తాపడాలను తయారు చేశారు. ధ్వజస్తంభ తొడుగులు, గోపుర కలశాలు, కవచాలు రూపొందించడంలో వీరు దిట్టలు. లోహాలు, లోహ

మిల్జమాలతో కుద్యాలంకరణ చేయడంలో వారు అద్వితీయులు. ప్రాకోర్ధు భవనంపైనున్న లోహ తాపడం ఇక్కడి కళాకారుల చేతుల్లో రసావుదిద్దుకున్నదే. మహారాష్ట్రలోని తుల్సిభవానీ మాత దేవాలయంలో వీరి కళకృతులు ఉన్నాయి.

ఇ-కామర్స్ ధ్వరా అమృకాలు...

పెంబర్తి బ్రాస్ సాసైటీని న్యూరి పథకం కింద అభివృద్ధి చేయనున్నట్లు కేంద్ర హస్తకళల అభివృద్ధి సంస్థ కమిషనర్ కుంతాలీ గోపాల్ తెలిపారు. వివిధ రాష్ట్రాల్లో 70 కార్యాలయాల ధ్వరా అభివృద్ధి అధికారులు హస్త కళాకారులను గుర్తించి గుర్తింపు కార్డులు ఇప్పుడం, గ్రూపులు, ఫెదరేషన్లు ఏర్పాటుచేసి వారికి ముద్ర పథకం ధ్వరా బ్యాంకు రుణాలు, బీమా సదుపాయం కల్పిస్తున్నట్లు చెప్పారు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో నిర్వాల్, పెంబర్తి వంటి ప్రాంతాల్లో 1.50లక్షల మంది కళాకారులు వివిధ సాసైటీలు, సంస్థల ధ్వరా ఆయా రంగాల్లో ఉత్సవులు తయారు చేస్తున్నట్లు గుర్తించా మన్నారు. ముంబై నుంచి ముదిసురుకు తీసుకుపచ్చి సానికంగా ఒక బ్యాంకు ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రతిపాదన కూడా ఉండన్నారు. ఒకేచోటు సామూహికంగా పనిచేసేందుకు వర్షపెడ్డు ఏర్పాటు చేయాలని నిజియించామన్నారు. అభివృద్ధి చెందబోతున్న యాదాద్రిలో పెంబర్తి బ్రాస్ ఎంపోరియం ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రతిపాదన ఉండన్నారు. త్వరలో హస్తకళలకు సంబంధించి ఒక వెబ్ పోర్టల్ దేశవ్యాప్తంగా రూపొందించి ప్రత్యేక యాప్ ధ్వరా కళాకారులు తయారుచేసే వస్తువులను రాష్ట్ర హస్తకళల అభివృద్ధి సంస్థ, సాసైటీల ధ్వరా ఇ-కామర్స్తో అమృకాలు సాగించాలని నిర్ణయించామన్నారు. కళాకారులకు శిక్షణ కార్యక్రమాన్ని ఏర్పాటు చేసి ఆధునిక ఉత్సవుల తయారీకి అవకాశం కల్పించాలని సానిక కళాకారులు వినతిపత్రం అందజేశారు.

కీర్తితోరణం వెనుక పెంబర్తి కళ!

ఓరుగల్లు ఘనమైన వారసత్వ సంపదకు ఇంతకాలం గుర్తుగా ఉన్న కాకతీయుల శిలాతోరణం ప్రభుత్వ అధికారిక చిప్పుంగా మారింది. కాకతీయులు అనగానే అందరికి గుర్తుకు వచ్చేది కీర్తి తోరణం. కాకతీయుల కీర్తితోరణానికి ప్రచారం తీసుకురావడంలో పెంబర్తి గ్రామానికి చెందిన ఐలాచారి కీలకపాత్ర పోషించారు. రుద్రోజు శ్రీనివాస చారి: ఈయనకు 2001లో రాష్ట్ర సాయి ప్రధమ

పురస్కారం లభించింది. దాదాపు 210 కిలోల ఇత్తడితో కెప్పెన్ ఉప్రావసింగ్ ఇత్తడి విగ్రహాన్ని రూపొందించినందుకు ఆ పురస్కారం లభించింది.

అయిల వేదాంతాచారి: ఈయన సైతం రాష్ట్ర పురస్కార గ్రహీత. రంగు వెంకటేశ్వరులు: రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పురస్కార గ్రహీత. జాతీయ స్థాయి అవార్డును సాధించారు.

అయిలా సోమ బిప్రుచారి: పంచలోహ కళక గృతులను తయారు చేయడంలో దిట్ట. అవార్డు గ్రహీత కూడా.

పెంబర్తి విశ్వకర్మ బ్రాస్ సాసైటీ...

పెంబర్తి గ్రామంలో 1990 ముందు వరకు పెంబర్తి విశ్వకర్మ బ్రాస్ సాసైటీ కార్యాలయాలకు బాగా డిమాండ్ ఉండేది. విశ్వకర్మ కుల వృత్తివారు ఈ వృత్తి మీద ఆధారపడి జీవించే వారు. హస్త కళాకారుల వల్ల ఆ గ్రామంలో పెరిగిన సందర్భకుల తాకిడికి-ఇతర వృత్తులవారైన గీత కార్బుకులు- ఆరె కటిక, కిరాణ పొపుదారుల వస్తువులకూ బాగా ఆదరణ ఉండేది. ప్రపంచ పటంలో ఒక వెలుగు వెలిగిన పెంబర్తి హస్తకళలు నేడు మన కబారుతున్నాయి. ప్రపంచికరణ, ఆధునికీకరణ - వీరివృత్తి పైన తీపమైన ప్రభావం చూపుతున్నాయి. రెండు దశాబ్దాల క్రితం ఉన్న హస్తకళల మార్కెట్ నేడు లేకుండా ఉన్నది. కొంతమంది హైద్రాబాద్కు వలస వచ్చి కొత్తగా హస్త కళల ఛాపులు పెట్టుకొని జీవిస్తున్నారు. ఇత్తడి, రాగి, వెండి మొదలగు వాటికి ధరలు పెరగడంతో మార్కెట్లో తగిన రేటు రావడం లేదు. ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువులు అమ్ముదు పోక పోవడం, ఆధునిక పద్ధతిలో హస్త కళ ముద్రణ మిప్పన్న రావడంతో హస్త కళల వృత్తి రోజు రోజుకూ క్లీషెస్టున్నది. ఇత్తడి స్థానంలో కొత్త పద్ధతి, ప్లేవుడ్ షీట్స్ టైప్ స్టిక్స్ రింగ్ మొముంటోలు తయారై అవి అన్ని ప్రాంతాలలో అందు బాటులోకి రావడంతో - ఈ వృత్తి దారులకు గడ్డు పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. అయితే ఆధునిక పద్ధతులను సైతం వీరు ఎప్పటికప్పుడు చేరదీసుకొని ముందుకు వెడుతున్నారు. స్వయం ఆధారిత వృత్తివారైన హస్త కళా కారులను ప్రభుత్వం ప్రోత్సహించవలసిన అవసరం ఉంది. ముఖ్యంగా హస్త కళాకారులకు ఇత్తడి, రాగి, వెండి రేకులకు ప్రభుత్వం సబ్బిడీ ఇవ్వాలి. ఆధునికతతో భాగంగా వీరికి హస్తకళ మిప్పన్న ప్రభుత్వం

కొని ఇప్పాలి. ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన లేపాక్షి మ్యాండి క్రాఫ్ట్లో వీరి వస్తువులకు స్థానం కల్పించి, ప్రభుత్వం ముందుగానే వీరి వస్తువులకు డబ్బు చెల్లించాలి. ప్రపంచవ్యాప్తంగా వస్తున్న హస్తకళల నైపుణ్యంపైన వీరికి ప్రతి సంవత్సరం వర్క్‌షాపులు నిర్వహించాలి.

పెంబటి గ్రామంలో హస్తకళల పరిశోధన కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి. హస్త కళాకారుల కుటుంబాలకు హస్తకళా స్టోర్స్‌టోర్స్ హాన్ కమ్యూనిటీ ఏర్పాటు చేయాలి. 60 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి వృత్తిదారుడికి నెలకు రూ. 3000 పెన్సన్ ఇప్పాలి. వారి కుటుంబాలకు విద్య, వైద్యం అందించాలి. ఎంతో విశిష్టమైన పెంబటి హస్తకళలను భవిష్యత్తు తరాలకు అందించ వలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మైన ఉన్నది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం హస్తకళాకారుల జీవితాల్లో వెలుగులు నింపాలి. వ్యాపారమైంచిన తీసుకు రావాలి.

ఇప్పుడు యాంత్రీకరణ ప్రభావం మాపై ఉన్నది. జాతీయ రహదారి ఇరువుక్కులా గ్రామ దుకాణాల్లోని వస్తువులన్నీ ఇక్కడే తయారయ్యా యనుకోవచ్చు. అడిగి తీసుకోవాలి. గతంలో విశ్వకర్మ

‘కులవృత్తి’గా కొనసాగినా.. ప్రస్తుతం ఇతర కులస్తులు సైతం ఇందులో ప్రవేశించారు. మా సంఘంలో విశ్వకర్మలు కేవలం 20 శాతం మందే ఉన్నారు. మిగతా వారు ముదిరాజ్, కుమ్మరి, రజక, తురక, మాల- మాదిగ, గౌడ, కురుమ తదితర కులాల వారున్నారు. మా సభ్యులకు ప్రభుత్వం మరింత మెరుగైన శిక్షణ కల్పించి మార్కెటీంగ్ మెలకుపులు నేర్చించాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్రస్తుతం “గోల్మొడ” (గతంలో లేపాక్షి) ఎంపోరియం కొంత మేర మా మార్కెటీంగ్ అవసరాలను తీరుస్తోంది అని అంటారు పెంబటి కళాకారులు.

పెంబటి ప్రముఖులు...

అయిలాచారి: రాఘ్రు, జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయి గుర్తింపు పొందిన కళాకారుడు. ఆయా స్థాయిల్లో అవార్డులందుకున్నారు. ఎందరికో స్పూర్తి ప్రదాత. గురువు. ఈయనంటే గ్రామస్తులం దరికీ ఎనలేని ఆభిమానం.

-పెంకట్

పెంబటి ర్రామ సందర్భం

ప్రాయాటక మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోని గ్రామీణ పర్యాటక కేంద్ర నోడల్ ఏజెన్సీ సిప్పెంబర్ 2023లో జనగామ జిల్లాలోని పెంబటి, సిద్ధిపేటలోని చంద్రాపూర్ గ్రామాలను ఉత్తమ గ్రామీణ పర్యాటక గ్రామాలుగా గుర్తించిన సందర్భంగా.. 8 అక్టోబర్ 2023న Prof. Er. వేదకుమార్ మణికొండ, కైరూన్, రక్కున్ హెరిటేజ్ అకాడమీ, Lో.ధనంజయ్, ల్యాండ్ స్ట్రేట్ ఆర్టిషట్ ట్రీ రామీరాజ్ తదితర సామాజిక కార్యకర్తలతో పెంబటి గ్రామాన్ని సందర్శించారు. కళాకారులను కలుసుకుని కళలు, వాటి గురించి చర్చించి కళాకారులను సత్కరించారు.

కాకతీయ వంశ కాలం నుంచి పెంబటి హస్తకళలు, లోహపు పనులకు ప్రసిద్ధి చెందింది. కంచు కళావైభవానికి పుట్టినిల్లయిన వరంగల్ జిల్లా జనగాం మండలానికి చెందిన పెంబటి గ్రామానికి గొప్ప కళాఖండాలుగా ప్రపంచ పటంలో సుస్థిరమైన పేరు ప్రతిష్ఠ ఉన్నాయి. పెంబటి కళారూపాలు సంస్కృతి సంప్రదాయాలను, ఆచార వ్యవహారాలను, గృహ అలం కరణ వస్తువులను-గుడి, బడి మొదలైన అనేక హస్తకళా రూపాలను కళాకారులు చేతి నైపుణ్యంతో తయారు చేస్తారు. ఇత్తడి సామగ్రి, కళాఖండాలు, లోహ పనిముట్లు, రోజువారి ఉపయోగించే వస్తువులకు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రసిద్ధి చెందిన ఈ గ్రామంలో ఇత్తడి, కంచు వంటి రాగి మిశ్రమాలను ఉపయోగించి విగ్రహాలు, శిల్పాలు, కాస్టింగ్లను విస్తృతంగా తయారు చేస్తారు.

మధ్యలో కొంతకాలం ఈ కళకు ఆదరణలేక అంతరించి

పోయింది. తర్వాత నిజాం నవాబు కాలంలో ఈ కళను ప్రభువులు బాగా ఆదరించడం ఈ కళకు జీవం పోసింది. పెంబటి హస్త కళాకారులు తయారు చేస్తున్న ఛీల్లు, మెమెంటోలు, వస్తువులకు ప్రపంచ మార్కెట్లో మంచి దిమాండ్ ఉంది. ఇక్కడ తయారైన కళాకృతక వస్తువులను అమెరికా, జర్మనీ, జెఫ్ఫ్రీయం, జపాన్ దేశాలు దిగుమతి చేసుకుంటున్నాయి. నవాబ్, ఆయన పరిపారం, అధికారుల అభిరుచులకు అనుగుణంగా పెంబటి కళాకారులు ఆకృతులు తయారు చేసేవారు. విశ్వకర్మలు కేవలం 20 శాతం మంది ఉండగా మిగతా వారు ముదిరాజ్, కుమ్మరి, రజక, తురక, మాల- మాదిగ, గౌడ, కురుమ తదితర కులాల వారు ఈ కళల తయారీలో నిమగ్నమయ్యారు.

దక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమీ అతరించించి పోతున్న ప్రాచీన కళలను, కళాకారులను ప్రోత్సహించి వారిని వెలుగులోకి తీసుకు రావాడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ వారికి సరిద్దున ఆర్థిక సహకారాన్ని, ప్రోత్సహించి అందించడానికి ప్రభుత్వానికి కూడా ప్రతిపాదనలు చేస్తుంది. కళాకారులకు అనుకూలంగా పనిముట్లు సమకూర్చి మరింత మెరుగైన కళారూపాలని తీర్చి దిద్దుడానికి సహకారపడి, కళను పరిరక్షిస్తూ టూరిజం మ్యాప్లో చోటు కల్పించాలి. మరియు ఇతర సామజిక వర్గాల యువతకు తైనింగ్ ప్రోత్సహించాలి. కళల పునరుజ్జీవనానికి నాంది పలుకుతూ ఈ కళలను ప్రోత్సహించేందుకు ప్రభుత్వంతో పాటు ప్రజలు కూడా ముందుకు రావాలి.

- కె. సచివ్, m : 9030 6262 88

తెలంగాణ సంస్కృతికి దర్శణం

దక్షిణల్యాండ్ పత్రిక

**“కాల చక్రంలో కడలికలెన్నే
చరిత్రపుతల్లో చెదరని సాక్షాతలెన్నే
తెలంగాణ సంస్కృతిలో పరిణామాలెన్నే
ఆధునిక రీతుల్లో ఆచరణలెన్నే”**

తెలంగాణ ప్రాంతమంటే ఒక చారిత్రక సత్యం. ఎన్నే విశిష్ట లక్ష్మణాలతో విలసిల్లుతున్నది. తెలంగాణలో చారిత్రక కట్టడాలెన్నే ఉన్నాయి. తెలంగాణ ప్రాంతం ఉమ్మడి రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉన్న సమయంలో తెలంగాణ కవులకూ, వివిధ ప్రక్రియల్లో రచనలు చేసిన రచయితలకూ సరియైన ప్రాధాన్యం ఇవ్వకపోగా తెలంగాణ భాషకూ, యానకూ అనేక అవమానాలు జరిగేవి.

చిత్ర వరిశ్రమలో కూడా విచిత్ర పోకడలు కొనసాగేవి. అలాంటి అవమానాల్ని భరించలేకనే స్వయంతరయోచనలు అవసరమని భావించి నురవరం ప్రతాపరెడై గోలకొండ పత్రికను స్థాపించి సమర్థవంతంగా తెలంగాణ ప్రభావాన్ని నిరూపించారు. తొలిదశ ఉద్యమం 1969లో అది ఎంతో ఉపయోగపడింది. అదే పద్ధతిలో ప్రతేక తరఫుల్లో మలిదశ తెలంగాణ ఉద్యమం కోసం మణికొండ వేదకుమార్ దక్షిణ ల్యాండ్ పత్రికను స్థాపించి తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతులు సామాజిక అంశాల్ని జోడిస్తూ 2012 సెప్టెంబర్లో మొదటి నంచికను దక్షిణ శిలలు ముఖ చిత్రంతో విజయవంతంగా వెలికితీసి ఎందరో ప్రముఖుల ప్రశంసల్ని పొందారు. 2021 దశాబ్ది ఉత్సవాల సమయానికి ఇంటర్వ్యూపును పత్రికగా గుర్తింపు లభించడం అభినందనియం. అక్టోబర్ 2023 నాటికి 12వ వనంతంలో 134వ సంచికగా నవవోన్సేషన్గా కొనసాగుతూ ప్రజలకు సహకారాన్నిస్తున్నది దక్షిణ ల్యాండ్ పత్రిక.

దశ - దిశ కార్యక్రమాల్ని రామచంద్రమూర్తిగారు పోచేం తీవీ ఛానల్ ద్వారా నిర్వహించి సఫలీకృతమయ్యారు. మణికొండ వేదకుమార్గారు ప్రాదుర్బాధార్లోని పొమాయుత్తసగర్లో చంద్రం బిల్లింగ్లో టీఅర్సీ తెలంగాణ వనరుల కేంద్రంలో తెలంగాణ వికాసం కోసం వివిధ ప్రాంతాల నుండి వివిధ మేధావుల్లు అప్పోనించి, వివిధ అంశాలపై చర్చలు జరిపి తెలంగాణ మలిదశ ఉద్యమానికి ఎంతో నవకారాన్నిచ్చారు మణికొండ వేదకుమార్గారు. 200 TRC - Charcha వేదికలు, సుమారు 800 మంది తెలంగాణ ఉద్యమకారులు, సామాజిక వేతలు,

మేధావులతో నిర్వహించి విజయ వంతమయ్యారు. వాటిలో అనేక కార్యక్రమాలకు నేను హజరయ్యాను. తెలంగాణ రీసోర్స్ కేంద్రంలో 193, 196, 197, 200 చర్చ క్రమాల్లో నేను ప్రత్యక్షంగా పాల్గొనడం ఎంతో అనందంగా ఉంది.

మణికొండ వేదకుమార్గారు స్వతంత్ర భావాలు కల్గినవారు. స్వతంత్రగా ప్రకృతి ప్రేమికుడు. పర్యావరణ పరిరక్షణ కోరేవారు. ప్రాదుర్బాధార్ విధ్వంసాన్ని వివరించే వ్యక్తి. ప్రాదుర్బాధార్ వికాసాన్ని ఆకాంక్షించడమే కాదు, తనవంతు సహా సహకారాలు అన్నివేళలా అందించాలని తపిస్తున్నారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర వివిధ ప్రాంతాల సంస్కృతుల్ని అవగాహన చేసుకుంటూనే చారిత్రక కట్టడాల విశిష్టతల్లో దక్షిణల్యాండ్ పత్రికలో వివరిస్తూ, తెలంగాణ ఆచార వ్యవహారాలను ప్రజలకు చక్కని పద్ధతుల్లో తెలియపర్చడం వారి సామాజిక అవగాహనకు నిదర్శనం. ప్రాదుర్బాధార్లో 1908 సంవత్సరంలో అప్పల్గంజ్ ప్రాంత ఉన్నానియా ఆనువతి పరిధిలో ఉన్న 115 సంవత్సరాల చారిత్రక చింతచెట్టు మూసించడల నుండి అనేక మందిని రక్కించిన విధానాన్ని మణికొండ వేదకుమార్గారు ప్రతి సంవత్సరం సెప్టెంబర్ 28నాడు వివిధ మతాల ప్రముఖుల ఆధ్వర్యంలో చర్చలు జరుగడం వారి పర్యావరణ ప్రేమకు నిదర్శనం. మీర్ ఉన్నాన్ అలీఖాన్ గడ్డనెకిట్ట తదుపరి 1914లో సిటీ ఇంప్రామెంట్ బోర్డు (సీబీ)ను ఏర్పాటు చేసి, ప్రముఖ ప్లానర్ సర్ మోక్కగుండ విశేషర్యు మార్గదర్శంలో పనిచేయడం ప్రారంభించిన సమయం నుండి నేటి వరకు ప్రాదుర్బాధార్ పరిణామాల్ని వివరిస్తూ మూసించి పరివాహక ప్రాంతాలైన చాదర్స్ఫూట్, మూసారాంబగ్, నాగోల్ల ప్రాంతాలు వివరిస్తూ యాదాది భువనగిరి జిల్లాలోని ప్రపంచ పర్యాటక కేంద్రం భూదానపోచంపల్లి ప్రాంతం నుండి సూర్యాపేట జిల్లా సోలిపేట మూసి నది జలల ప్రయాణ విధానాల్ని ప్రజలకు చక్కని పద్ధతుల్లో మెరుగుపర్చుకోవడానికి తపించే వ్యక్తి మణికొండ వేదకుమార్.

మానవతావాదిగా, విద్యావేత్తగా, పర్యావరణ పరిరక్షణ కోరే వ్యక్తిగా, ప్రకృతి ప్రేమికుడిగా దక్షిణ ల్యాండ్ పత్రికకు తన అనుభవాల్ని మరింత జోడించి దక్షిణల్యాండ్ పత్రిక వికాసాన్ని కోరదాం.

-సుతారపు వెంకట నారాయణ, m : 98489 58690
e: sutarapuvenkat@gmail.com

తెలంగాణతో సిక్కులకున్న అనుబంధాన్ని తెలిపే

రాఘవపట్టం రామసింహ కవి ఆత్మకథ!

దొరకునా ఇటువంటి సేవ!-73

గురునానాక్ (1469-1539) ప్రభోధనల అధారంగా ఏర్పడిందే సిక్కు మతం. అతడికి హిందూ ఇస్లాం మతాల మధ్య పెద్ద తేడా కనిపించలేదు.

ఈ రెండు మతాలును ఒక్కటాటి కిందికి తేవాలన్న ప్రయత్నంలో భాగంగా దేశ మంత్రా తిరిగి, మక్కా మదీనాల యాత్ర కూడా చేసి వచ్చి ఆయనిచినస్కోప్ సందేశం ‘హిందువు లేదు, ముస్లిం లేదు, ఇద్దరూ ఒక్కటే!’ అన్నది.

పైదరాబాద్ లోని సిక్కుల చరిత్ర దాదాపు 200 సంవత్సరాల నాటిది.

మహరోజు రంజిత్ సింగ్ కాలంలో ఆనాటి పైదరాబాద్ 4 వ నిజాం (1829-1857) తన ప్రధాని చండూల్ ల్ (పంజాబ్ భాషీ) సలహో ఒక ఒప్పందం ప్రకారం 1832లో లాపోహారి శాజ్ లో భాగంగా వీరిని పైదరాబాదుకు పిలిపించుకున్నాడు.

వారు నిజాం ప్రభుత్వాన్ని పన్నులు వసూలు చేసి పెట్టడంలో కూడా నేవలు అందించారు.

ఆనాడు సిక్ రెజిమెంట్ క్యాంపు అత్తాపూర్ దగ్గరున్న బరంబల్ ఉండేది. అక్కడే పైదరాబాద్ లోని మొట్ట మొదటి గురుద్వారా నిర్మించబడింది. అలా వచ్చిన సిక్కులు పైదరాబాద్ జంట నగరాల్లోనే కాకుండా తెలంగాణ అంతా విస్తరించారు, స్థానికులతో కలిసిపోయారు.

మాతృ భాష పంచాంగీని మరిచిపోకుండానే తెలుగు భాషా సంస్కృతులకు అలవాటుపడ్డారు. సికింద్రాబాద్ లో ఏకంగా ఒక సరదార్జీల గ్రామమే ఉంది. పారడైస్కు ఓకిమీ దూరంలోనున్న ఆనాటి సిక్కుల తోటానే కంటోన్మెంట్ పరిధిలోనున్న నేటి సిక్ విలేజ్ చాలా మంది సరదార్జీలు వివిధ వ్యక్తి వ్యాపారాలు చేసుకుంటా ఇక్కడ స్థిరపడి పోయారు, ఇక్కడో గురుద్వారా కూడా నిర్మించుకున్నారు.

శంష్వేబాద్ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం సమీపంలోనే ఒకప్పటి ‘గచ్చుబాయ్ తాండ్రా’ ఇప్పుడు ‘గురుగోవింద్ నగర్’గా మారిపోవడం విశేషం.

సిక్ హారిటేజ్ శాండేషన్ వారు ‘డెక్కు’ సిక్కుల సంస్కృతి పై సాలర్ జింగ్ ముఖ్యజియంలో సున్న పెక్క చారిత్రక ప్రాత ప్రతులు అధారంగా పరిశోధన చేయడం ముదావహం.

పూర్వ కరీంనగర్ జిల్లాలోని రాఘవ పట్టం కు చెందిన బహు గ్రంథకర్త రామసింహ కవి (1857-1963) సరదార్జీయే.

నిజాం కాలం నాటి ఈ కవి ఆత్మకథ వారి మునిమనవదైన సరదార్ గురుదేవ్ సింగ్ గారి పెద్ద లభించగా దాన్ని నేను పరిష్కరించి, మిత్రుడు తాళ్లపల్లి ముర్ఖీధర్ గాడ్ పర్మవేక్షణలో ప్రసురించగా తెలంగాణ

అభ్యుదయ రచయితల సంఘము వారి వేదికపై (తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్ సమావేశ మందిరంలో) 2023 అక్టోబర్ 2 నాడు తెలంగాణ రాష్ట్ర గ్రంథాలయ సంస్ అధ్యక్షులు శ్రీ ఆయాచితం శ్రీధర్, ప్రముఖ కథకుడు శ్రీ కాలువ మల్లయ్ గార్ధు ఆవిష్కరించారు!

దొరకునా ఇటువంటి సేవ!-74

తెలంగాణ సిక్కు కవి పండితుడు, యధార్థవాది రాఘవపట్టం రామసింహకు రచనల పునర్వుర్ణించుకు ప్రభుత్వమే పూనుకోవాలి! స్నేహితిని వారి కాపకార మొనరించి ప్రజ్ఞ దెల్చుట మహా పాతకంబు

అపర దొలగించి యాప్పులో వారితో

వగబూనుటయు మహా పాతకంబు

నిజమేదూ తెలియక నిర్మించుగా

పరనింద జేయుట పాతకంబు

నా పంటి పరిపూర్ణాడే వంక లేడని భావించు కొనుటయు పాతకంబు

తే. తగిని పావిష్టి గురుని పాదమును బట్టి భక్తులై మొక్కుటయు

మహా పాతకంబు

భక్త జన నిందనము

మహా పాతకంబు

విశ్వ పాలన ధర్మ శ్రీ విశ్వకర్మ!

ఇది సురవరం ప్రతాపరెడ్ గారి గోలకొండ కవుల సంచిక కెక్కిన రాఘవపట్టం రామసింహ కవి గారి (1857-1963) పద్మం.

ఈయన ప్రస్తుత జగిత్యాల జిల్లా రాఘవపట్టం గ్రామంలోని ఒక సిక్కు కుటుంబం నుండి వచ్చినా తెలుగు కవిగా రాణించినవాడు. సత్యాన్వేషి, పోతువాద భావాలు ఉన్నవాడు.

బహు గ్రంథకర్తులైన రామసింహ కవి రచనల్లో పేర్కొనడినవి, ఆ రోజుల్లోనే సంచలనం స్థిరించిన యధార్థ మహా భారతము (1950), యధార్థ రామాయణము (1955), యధార్థ భాగవతము (1960) పంటివి కవిగారు రామభక్తుడే అయినా ‘రామాయణ విమర్శ’ పేరుతో విడిగా వీరు ప్రచురించిన ఒకచిరు పాత్రములో లేవేదిని ప్రశ్నల్లో ఆసక్తికరం ముఖ్యమైనవి కొన్ని:

శూర్పణి ముక్కు చెవులు గోయుట అన్యాయము.

ఇంతటి ఫౌర్ కృత్యము రాముడు చేయించలేదని, బ్రహ్మచర్య దీక్షలో నున్న లక్ష్మణుడు పరిష్క్రమి ముట్టుకొని చేయలేదని, ఎంతో దయామయురాలైన సీతాదేవి దీన్ని జరగనిప్పులేదన్నది వీరి అభిప్రాయం.

చివరగా తన రామాయణ విమర్శ సారాంశాన్ని చెబుతూ మహావతార స్వరూపులైన సీతారామలక్ష్మణులనే అయ్యగ్యులనుగా, అజ్ఞానులనుగా, ఆధార్మికులనుగా చిత్రించిన కవుల రచనలను ఖండిస్తూ

యుద్ధ రామాయణము రచించానని చెప్పుకున్నాడు రామసింహాకవి.

తెలంగాణ అభ్యుదయ రచయితల సంఘం 3వ మహాసభల్లో 2023 అక్టోబర్ 2 నాడు నా సంపాదకత్వంలో వెలువడిన కవిగారి అత్యక్ష ఆవిష్కరణ సందర్భంగా ప్రసంగించిన వక్తలు, సభకు హోజురైన అభ్యుదయ కవులు రచయితలు 1950-60 నాటి రామసింహాకవి

గారి యుద్ధ రామాయణం, భారతం, భాగవతాల పునర్వృద్ధణకు తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ వంటి ప్రభుత్వ సంస్థలు పూనుకోవాలని అభిప్రాయపడ్డారు!

-వేముల ప్రభాకర్

m: 9398661025

e : vemulaprabhakargoud@gmail.com

యునెస్కో వరల్డ్ హెరిటేజ్ వాలంటీర్ కాంప్యెన్

ప్ర పంచ వారసత్వాన్ని పెంపాందించడం, వారసత్వ పరిరక్షణ మరియు సంరక్షణ చేపట్టడానికి యువతను ప్రోత్సహించి, భాగస్వామ్యం చేయడం ద్వారా యువత దృఢమైన క్రియాశిలక పాత్ర పోషించాలి అనే సంకల్పంతో యునెస్కో (UNESCO) 2008లో వరల్డ్ హెరిటేజ్ వాలంటీర్ (WHV) కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. జాతీయ, అంతర్జాతీయ వాలంటీర్లను భాగస్వాములుగా చేస్తారు, యువత, స్థానిక కమ్యూనిటీలు భాగస్వాములుగా చేయడం, వారిలో బాధ్యతా భావాన్ని ప్రేరించడంలో స్థానిక సమాజిక సంస్థలు చురుకుగా పాల్గొనే విధంగా ఉత్సేజిపరచడం కాంప్యెన్ ముఖ్య ఉద్దేశం.

25 జూలై 2021న, “కాకతీయ రుద్రేశ్వర (రామపు) అలయం, తెలంగాణ”. యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా గుర్తించబడిన సందర్భంగా, 2022 నుండి యునెస్కో వరల్డ్ హెరిటేజ్ వాలంటీర్ క్యాప్ట్ (WHV Campaign)ను (WHV) - Kakatiya Rudreshwara (Ramappa) Temple Campaign అలయం ప్రాంగణంలో నిర్వహిస్తాంది. రుద్రేశ్వర (రామపు) అలయం కాకతీయ శైలి అలయ నిర్మాణ శైలికి ఒక కళాఖండం, రాతి శిల్పకళ మరియు ఇంజనీరింగ్లలో చాతుర్యం యొక్క ప్రత్యేక కలయికకు ప్రాతిసిద్ధుం వహిస్తుంది.

ఈ సంవత్సరం 2023లో యునెస్కో వరల్డ్ హెరిటేజ్ ఎడ్యూకేషన్ ప్రోగ్రామ్ (UNESCO World Heritage Education Program) కాకతీయ హెరిటేజ్ ట్రస్ట్ ((KHT) Prof. యం. పాండురంగారావు గారి ఆధ్వర్యంలో వరల్డ్ హెరిటేజ్ వాలంటీర్ (WHV) కార్యక్రమాన్ని కాకతీయ రుద్రేశ్వర (రామపు) అలయం

వాలంటీర్ కాంప్యెన్ - 2023, పాలంపేట (Kakatiya Rudreshwara (Ramappa) Temple Campaign - 2023, Palampet)పేరిట 02 అక్టోబర్ 2023 నుండి 13 అక్టోబర్ 2023 వరకు నిర్వహించబడింది.

కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న వారికి ప్రతినిధులు ఆలయ వైవిధ్యాన్ని, ఇంజనీరింగ్ అంశాలు, గొప్ప కాకతీయుల నిర్మాణ సాంకేతికత, ఆర్ట్, ఆర్కిటెక్చర్, జియో గురించి వారి అవగాహనను పెంపాందించడమే కాక హెరిటేజ్ నడక, వారసత్వ తరగతులు, క్రీజ్లు, స్థానిక యువత, పాత శాల విద్యార్థులు మరియు కమ్యూనిటీలో వంటకాలు, పెయింటింగ్లు మరియు ప్రదర్శన కళలు అవగాహన పెంచే చర్యలు చేపట్టారు.

వరల్డ్ హెరిటేజ్ వాలంటీర్ కాంప్యెన్-2023 (WHV Campaign) -2023) యొక్క ధీమ్ (Theme)వర్క్ ఆన్ ది ఫ్యూచర్ - ప్రపంచ వారసత్వం (Work on the Future-World Heritage).

Prof.Er. వేదకుమార్ మణికొండ, శైర్మన్, దక్ష్య హెరిటేజ్ అకాడమీ ఈ కార్యక్రమంలో రిసోర్స్ పర్సన్ (Resource Person)గా పాల్గొని వారసత్వరక్షణ, పరిరక్షణపై ఉపస్థితించడానికి ఆహార్సానించబడ్డారు.

ఈ పాండవల గుట్ట �Heritage Visit కార్యక్రమం కాకతీయ హెరిటేజ్ ట్రస్ట్లు ప్రాఫెసర్ ఎం.పాండురంగారావు, మరియు శ్రీ. జె.ప్రీధర్ రావుగార్లు నిర్వహించారు. ఇందులో తెలంగాణ పర్యాటక శాఖ, పురావస్తు శాఖ ప్రతినిధులు, వలంబీర్లు తదితరులు పాండవల గుట్టను సందర్శించారు.

- దక్షన్మాన్

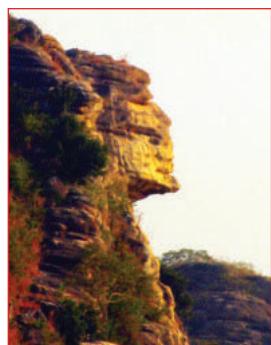

ప్రాచీన గుహచిత్రాల స్థావరం - పాండవుల గుట్టలు

వరంగల్ జిల్లాకేంద్రానికి 50కి.మీ. దూరంలో, వరంగల్-మహాదేవపూర్ రహదారిపై రేగొండ మండలం రావులపల్లె పరిసరాల్లో ఈ పాండవులగుట్టలున్నాయి. ఎక్కువ మట్టుకు సుసృపురాళ్ళతో, అవక్షేపిలలతో ఏర్పడిన ఈ గుట్టల్లో పొరలు పొరలుగా ఒకదాని మీదకటి పేర్చినట్టగూ అనేక శిలాకృతులు కన్నిస్తాయి. ఎత్తైన బండరాళ్ళ మధ్య లోతైన అగాధాలతో లోయలు, అడుగుగునా అబ్బారపరిచేచిధంగా పడిగలితి నిల్చున్న కొండ వాళ్ళు. ఆ కొండగోడలపై అపురూపమైన ప్రాచీన రాతిచిత్రాలు.

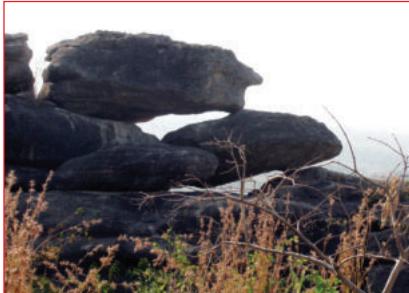
భారతదేశంలోని 100 శిలాచిత్రలేఖన మండలాల్లో దాదాపు 2,500 చిత్రిత శిలాశ్రయాలున్న 400ల స్థావరాలు కన్నిస్తాయి. అంధ్రప్రదేశ్‌లో 30చోట్లు, తెలంగాణాలో 70తాపల్లో ఈ రాతిచిత్రాలున్నాయి. పాండవుల గుట్టల్లోని చిత్రాలు అంత్యప్రాచీన శిలాయుగం నుండి మధ్యశిలాయుగం వరకు తర్వాత చారిత్రక యుగంలో కూడా చిత్రించబడినవి. పాండవులగుట్టలో రాళ్ళను చూసే పాండవుల గుట్ట తెలంగాణాలోని ‘చిత్రిత శిలాశ్రయాల విశ్వవిద్యాలయం’ అనిపిస్తుంది. ప్రాక్ యుగం నుండి చారిత్రయుగం దాకా మానవజీవన పరిణామాన్ని ఒకేచోట నిలుపుకున్న గుహారాతిచిత్రాల నమూహమిది. ఈ గుట్టలమీది రాతిచిత్రాలను తొలిసారి గుర్తించింది, వురావన్నవారికి రిపోర్టు చేసింది చారిత్రకపరిశోధకులు, రచయిత డా. ఈమని శివనాగిరెడ్డిగారు.

పాండవులగుట్టల్లో ‘ఎదురుపాండవులు, గొంతెమ్ముగూహ, పంచపాండవులు, పోతిరాజు చెలిమె, మేకలబండ, ముంగిసబండ, తుపాకులగుండు, యానాదుల గుహలు చూడాల్సిన ప్రదేశాలు. వాటిలో ఎదురుపాండవులు దానికి కుడిపక్షు వెనకవైపు గుహలు, గొంతెమ్ముగూహ, పంచపాండవుల దొనెల్లో అద్భుతశైన శిలాశ్రయచిత్రాలున్నాయి. ప్రాక్ యుగం నుండి చారిత్రయుగం దాకా వేయబడిన రాతిచిత్రాలెన్నో అప్పటి జీవనకై వైవిధ్యాల్ని కనువిందు చేస్తున్నాయి. కొన్నిచోట్ల పాతబొమ్మల మీదనే

కొత్తబొమ్మలు (అధ్యారోపణం) వేసిన జాడలగుపిస్తున్నాయి. ఆరుచోట్ల వున్న చిత్రిత శిలాశ్రయాల్లో అన్నిబొమ్మలు ముదురు ఎరుపురంగుతో చిత్రించబడవే. మండమైన గీతలతో చదువైన పూతలతో గీయబడిన ఈ బొమ్మల్లో శాఖాహార, మాంసాహార జీవులు, మనము బొమ్మలు వున్నాయి. వీటిలో జింకలు, చేపలు, మేకలు, కుక్కలు, ముళ్ళపందులు, కుండేళ్ళు, తాబేలు, పాము, చిలుక, సీతాకోచిలుకలు, కొండంగ, నెమలి, కప్ప, బల్లి, ఎలుగుబంటి, పెద్దపులులు, పండు, వలతో మనములు, పులి వంటి జంతువును చంపిన సరీస్పం వంటి పెద్ద జంతువు, కుండేళ్ళను తరుముతున్న కుక్కలు, కుక్కలు చుట్టీ నిలుచున్న మనిషి, ఈనిన జింక, జింకపిల్లలు నాకుతున్న దృశ్యాన్ని చూస్తున్న మనిషి, త్రిభుజాలు, త్రిశాలం, చుక్కల వంటి రేఖాకృతులు, కొన్ని చిధి లచిత్రాలు, ఇవేకాక గొంతెమ్ముగూహలో చేతిగుర్తులు, యుద్ధనన్నివేశాన్ని తలపించే బొమ్మలున్నాయి. వంచపాండవుల గుహలో రంగులలో 13వ శతాబ్దానికి చెందిన పంచపాండవులు, కుంతి, ద్రౌపది, ద్రువదుడు, పాండవుల పెండ్లి, శేషాయి, గజేశుడు, శివలింగం, ఆంజనేయుడు, బ్రహ్మ, సరస్వతుల చిత్రాలున్నాయి.

ఈ బొమ్మలన్నింటిలో ‘ఎదురు పాండవుల నే కొండచరియాలో వేసినున్న రాతిచిత్రాలు అతి పూతనమైనవి, అపూర్వమైనవి. ఈ చిత్రాలకచోట్ల 6 అడుగుల కంటే ఎత్తుగా వున్నాయి. ఈ చిత్రాలు వేసిన తీరు, శైలి, మొరటుదనం, వాటిలోని జంతు జీవజాలం అన్నింటిని పరిశీలించి కాలానుశీలన చేస్తే ఇవి మనదేశంలోని మధ్యప్రదేశ్ ‘బింబేట్టు’ గుహల్లోని రాతిచిత్రాల కన్నా ప్రాచీనమైనవని తెలుస్తుంది. World Heritage వారు చెప్పున్నవిధంగా బింబేట్టు చిత్రాలు 30వేల యేళ్ళాటివైతే మనపాండవుల గుట్టబొమ్మల్లో అశ్చీకులు, యుద్ధ సన్నివేశాలు, ఆయుధాలు, వివిధ వాహనాలు, అలంకరణలు వంటి ఆధునిక రూపాలేపి లేవు కనుక ఇవి వాటికన్నా ప్రాచీనకాలానికి చెందినవని రుజువుతున్నది. ఒక్క పంచపాండవుల గుహలో మాత్రమే

వర్షచిత్రాలున్నాయి. (ఆవి 12, 13 శతాబ్దాల నాటివిగా పురాశాఖ వారు అనుమానిస్తున్నారు.)

పాండవుల గుట్టల్లో అన్నీ విశేషాలే. ‘ఎదురు పాండవుల’ గుహలకు కుడిపక్కన వెనక వైపున 5 చోట్ల రాతిచిత్రాల దొనెలతో పాటు ఒకచోట పెద్ద రాతిగుండులోనే క్షుయకరణంవల్ల ఏర్పడ్డ అద్భుతమైన సూజసిద్ధమైన అవిచ్చిన్న ‘శిలాతోరణం’ వుంది. ఒక రాతిగుండులో రెండు నిలువుల ఎత్తున ఈ శిలాతోరణం ఎంతో అందంగా కనిపిస్తున్నది.

గొంతెమ్ముగుహ కూడా విశేషాలున్న తావు. ఇక్కడి గుహలో చేతిముద్రలు, చిత్రాలు, లిపులున్నాయి. వివిధ చిత్రితశిలాశ్రయాల్లో మాదిరిగానే ఇక్కడ ముదురు ఎరువురంగులో (కుడి)చేతిముద్రలు వున్నాయి. గుహ బయట వీరుల యుద్ధసన్నిహితం చిత్రించబడి వుంది. రంగు, గీతలను బట్టి ఈ బొమ్మ చారిత్రకయుగం నాటిదనిపిస్తున్నది. గుహలో ఒక రాతిగో మీద బూడిదవన్నె రంగుతో రాసిన లిపి వుంది. అట్లాంటి రాతలే ఎరువురంగులో పంచాండవుల గుహలో కూడా వున్నాయి. లిపిని బట్టి 6, 7 శతాబ్దాలనాటివని తోస్తున్నది ఆ రాతలు.

పాండవుల గుట్టల్లో మరొక చారిత్రకయుగ విశేషముంది. గొంతెమ్ముగుహ తూర్పున బండరాయి అంచున ఒక ‘లఘుశాసనం’ వుంది. అది ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు’ శాసనం. ఈ శాసనం గురించి పురావస్తుశాఖ వారు వివరించి రాయలేదు. కానీ, ఇదే పేరుతో గల ఇట్లాంటి లఘుశాసనాలు తెలుగునాట 18చోట్ల, మహారాష్ట్రలో ఒకచోట లభించాయి. పది చోట్ల ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు’ అని తప్ప సంపూర్ణశాసనాలు లభ్యం కాలేదు. తక్కిన ఆరు తాపుల్లో శాసనాలని చదివి తెలిసిందానిమీద చరోవచర్చలు చేసిన చారిత్రక పరిశోధకులు ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు’ అనేది ఒక శిల్పకారుల సంఘం

పేరై వుంటుందనే నిశ్చితాభిప్రాయానికి వచ్చారు. కానీ ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు’ మీద పరిశోధక గ్రంథం రాసిన ‘తెలుగు గోప్త్వం’ వ్యవస్థాపక అద్భుతులు చీమకుర్తి శేషగిరిరావు గారు ఈ ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు’లు కాలాముఖాలైపైలై వుంటారని, వారు అప్పుళ్లో 6,7 శతాబ్దాలలో బొధ్య, జైన ఆరామ, విషార, చైత్యాలను, దేవాగారాలను ధ్యంసం చేస్తూ ‘మేం బొధ్య, జైన మతాలనే ప్రమాదాలకు(ఉత్పత్తి అంటే ప్రమాదమని అర్థం) పిదుగు (వజ్రం)అంటి వాళ్లం’ అనికృష్ణమార్తి ‘వేల్చుల కథ’) వేసిన పొచ్చరిక శాసనాలై వుంటాయని తేల్చారు.

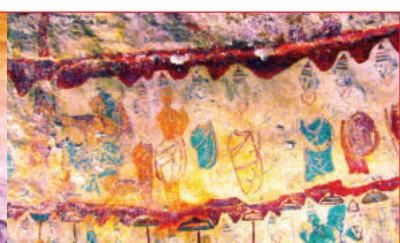
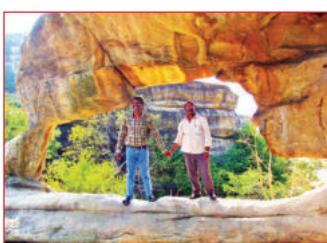
మన పాండవులగుట్ట గొంతెమ్ముగుహ (బహుశః బొధ్యల వర్షావానర అయివుంటుంది) లోని శాసనంలో ‘శ్రీ ఉత్సత్తి పిదుగు ఏకాంతపాసి పరమ మహేశ్వర భత్తన్ మహాముని’ అని రాసి వుండడం వల్ల చీమకుర్తి గారి వాదమే నిజమనే సాక్ష్యం లభించినట్టేంది. ఆ శాసనంలో చెక్కబడివున్న గదలాంటిది (ఇంద్రుని వజ్రాయుధం లేదా కంటకశిల కాదు) లకులీశని (అలంపురం దేవాలయ మ్యాజియంలోని లకులీశని విగ్రహం) చేతిలోని ఆయుధం ‘లగుడం’ వలెనె వుంది. సున్నా గుర్తు బొధ్యల శూన్యవాదాన్ని సూచించే చిహ్నం అని పరిశోధకులు రాంభట్ల కృష్ణమార్తి ‘వేల్చుల కథ’లో రాసారు.

ప్రకృతి చెక్కిన శిల్పాలవలె కనిపించే రాళ్లు పాండవులగుట్ట పొదుగునా కనిపిస్తాయి. వాటిలో మానవాకారాలు, వివిధ జంతువుల ఆకారాలెక్కువ. నహజసిద్ధంగా ఏర్పడ్డ ఈ రాళ్లోమ్ములు అద్భుతం. అవక్షేపశిలలు వాతావరణ ప్రభావానికి శైధిల్యం, క్షుయకరణం పొంది... కోట్లాది యేండ నుంచి రూపుదిద్దుకున్నాయి.

- శ్రీమాజు హరగోపాల్,

m : 99494 98698

e: akshara25@gmail.com

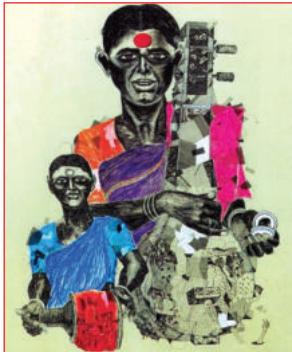
తెలంగాణ దక్కలి కళాకారుల పటం కథలు

తెలంగాణ దక్కలి కళాకారుల పటం కథలు తెలుగు వారి వైవిధ్య భరితుండ్రున జీవితానికి, సంప్రదాయాలకు ప్రతిరూపాలు అన్ని జానపద కళారూపాలు కూడ. ఇది అప్రయత్నంగా, సహజంగా ఆయా కళాకారుల నుండి రూపుద్దికున్నపుటికి వీటిలో సంగీత ముంటుంది. తాళం, లయ, స్వత్యం, అభినయాలుంటాయి. వాయాల లయబద్ధుండ్రున కలయిక, క్రమశిక్షణలుంటాయి. సామాజిక, రాజకీయ ఆధునిక పరిణామాలు ఎన్ని వచ్చినా పరంపరగా వస్తున్న ఈ కళారూపాలు చెక్కువెదరకుండా ఉన్నాయి. మన కళలు, సంప్రదాయాలు ఇంత వరకు నిలిచాయంటే అది జానపద కళాకారుల గొప్పరనమే. జానపదం అంటే కేవలం పల్లెపాటలు అనే అభిప్రాయం ఒకనాడుండేది. ఈనాడు జానపద కళాకారుల పాటలు జానపద విజ్ఞానంలో ఒక భాగం. ఇది జానపద విజ్ఞాన పరిధి విస్తరించిన పరిణామ ఫలితమే. ప్రజల మధ్యనే స్వతంసిద్ధంగా పుట్టి పెరిగిన కళారూపాలు కాపటం వలన వీటికి జానపద కళారూపాలని పేరు వచ్చింది.

దక్కలి జానపద కళాకారులు తరతరాలు మన సంస్కృతిని పరిరక్షించడమే కాక అక్కర జ్ఞానం లేని గ్రామీణులు ఏనాడో, ఎక్కడో, ఎప్పుడో ఈ కళారూపాలను సృష్టించుకున్నారు. అలవోకగా, అపువుగా వచ్చిన పలుకులే పాటలుగా, పండుగ పబ్బాలలో ఆడే ఆటలే కళారూపాలయ్యాయి. అవే తరతరాలుగా నిలిచి ఉన్నాయి. కొత్త రూపాలను సంతరించుకున్నాయి. రాగ, తాళ లక్ష్మణాలు తెలియక పోయినా లయబద్ధంగా పాడుతూ, ఆదుతూ అభినయంచేస్తూ ప్రజలను ముగ్గులను చేస్తారు. వీర జీవనంలో పటం కథల కళారూపాలు ప్రత్యేకవైన రూపును దిద్దుకున్నాయి. వారి జీవితాలతో పెనవేసుకున్నాయి. దక్కలి జానపద కళారూపాలు ముఖ్యంగా తెలంగాణా జానపద కళారూపాలు అతి ప్రాచీనమైనవి. ఇవి తెలంగాణ ప్రాంత గ్రామీణ ప్రజల సంతోషానికి, మానసిక చైతన్యానికి, వినోద విజ్ఞానాలకు భూమికగా నిలిచి ఉన్నాయి. దక్కలి జానపద కళారూపాలకు ఆ కథలు చేపే, కులాలను బట్టి, వరుసల ననుసరించి, కథా పస్తువులను బట్టి ఆయా పేర్లు వచ్చాయి. ఈ కళారూపాలు ఆయా ప్రాంతాల ప్రజల ఆశలకు, ఆలోచనా సరళికి ప్రతిరూపాలని చెప్పవచ్చు. అందువల్లనే ఈ కళారూపాలు ప్రజలందరిని ఆకట్టుకుంటున్నాయి.

దక్కలికులం కళాకారులు:

తెలంగాణ ప్రాంతంలో మాదిగకులం వారు పూర్వ్యకాలం నుండి తమ కులవుత్తులైన చర్చకార వృత్తి, దండోరా వృత్తి చేస్తూ జీవిస్తుండగా వీరిని ఆశ్రయించి జీవించే మొదటి ఆలైటకులం

దక్కలి కులం వారు. దక్కలికులం వారు మాదిగలను తమ హక్కుదారులుగా భావిస్తారు. ఎందుకంటే మాదిగలకు, దక్కలి వారికి అతి దగ్గర సంబంధమున్నది. వీరిరువురు అన్నదమ్ములేని జాంబవురాణం చెపుతుంది.

మాదిగలకు, దక్కలి వారికి సోదర సంబంధం ఉన్నదని తెలిపే కథ జాంబవురాణంలో ఉన్నది. సృష్టి ఏర్పడటానికి ముందు అది ఏకోనారాయణమూర్తి అంశంతో జాంబవంతుడు సృష్టింపబడినాడు. అప్పటికి భూమ్యకాశాలు ఏర్పడనందున సముద్రపు నీటిపై తేలుతూ ఉన్టాడు. తర్వాత ఆదిశక్తి, త్రిమార్తులు పుడతారు, శివపార్వతుల వివాహం కొరకు శివుని ఆజ్ఞాపై జాంబవంతుడు తన ఇద్దరు కుమారులలో పెద్దవాడిని చంపి అతని అవయవాలతో విశ్వకర్మకు పనిముట్టు తయారు చేసి ఇచ్చాడు.

చివరకు అన్ని అవయవాలపోగా అతని డొక్క మిగులుతుంది. జాంబవంతుడు ఆ ఏడు వెనుమ్మానల డొక్కను తనయింటి ముందున్న పెంటకువులపై పారవేసినాడు. పార్వతీ పరమేశ్వరులు అనుగ్రహించి ఆ డొక్కపై విభూతి వేసి సంజీవి పుల్ల మోపి బాలుని బ్రతికించారు. వానిని జాంబవంతుని ఇంట్లోకి తీసుకువస్తుండగా ఇంటి ముందు గల గరుడుసంభంగ కూలి, ఏడు ద్వారాలకు అగ్గితగులుతుంది. అప్పుడు వీడు అక్కర లేదని పెంటకువుపై కూర్చోపెడతారు. అందువల్ల జాంబవంతునికి దక్కని వాడై డొక్కలో పుట్టిన దక్కలివాడైనాడు. కలియుగంలో దక్కలివానిగాను, మరో కుమారుడు మాదిగవాగుడు పుట్టినారు. కాబట్టి మాదిగవారికి, దక్కలివారికి సోదర సంబంధమున్నదని ఈ కథ ద్వారా తెలుస్తుంది.

జాంబవంతునికి దక్కలివాడై డక్కలి వానిగా పుట్టిన దక్కలి కులం వారికి మాదిగ వాడలో ప్రవేశం లేదు. ఊరి బైటనే నిపసిస్తారు. వీరిలో చాలా మందికి రెండు నిప్రాళ్ళయిత్తుండవు. పడుకోవడానికి మంచ ముండడు. తినడానికి కంచ ముండడు మట్టి చిప్ప మాత్రమే ఉంటుంది. కాలికి చెప్పు లుండవు, కప్పకోవడానికి గొంగళి కూడా ఉండడు. వీరికి సివారు మీద బిక్కమెతుకునే హక్కులేదు. కేవలం మాదిగ కులం వారినే ఆశ్రయించి బ్రతుకుతారు.

దక్కలి కళాకారులు మొదట జాంబవురాణ పటప్రదర్శన చేస్తూ కథాగానం చేసేవారు. కానీ రాను రాను జనాకర్షణ కోసం కాలానుగుణంగా ముఖానికి రంగు పూసుకొని, వేషాలు వేసుకొని యక్కగాన పద్ధతిలో జంబవురాణాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నారు.

జాంబ పురాణంలో మాదిగ వారి ఉపకులాలు మాలవారి ఉపకులాలను గూర్చి వివరించబడింది. ఇవే కాక సమాజంలోని

ఆన్ని కులాల ప్రస్తావన, పుట్టుకలు సవివరంగా తెలుపబడినాయి. అయితే సమాజంలోని విశ్వకర్మ పనిముట్టే కాక అన్ని కులాలకు చెందిన ఆయా వృత్తులకు అవసరమైన పనిముట్లు, పరికరాలు, జాంబవంతుని కుమారుని అవయవాలతో తయారు చేయబడినాయని, అవి లభించడం వారికి మాదిగలు పెట్టిన భిక్షక్కు అని జాంబపురాణం చాటిచెప్పుతనుది.

డక్కన్ వారి పటం కథలు - కథ చెప్పే విధానం:

తెలంగాణ ప్రాంతంలో డక్కన్ కళాకారులు మాదిగలను ఆశ్చయించి పటం ఆధారంగా జాంబపురాణాన్ని కథాగానం చేస్తూ ప్రదర్శిస్తారు. వీరే కాక ఈ ప్రాంతంలో మరికాన్ని ఆశ్రిత కులాల కళాకారులు కూడా పటం ఆధారంగా తమ కళారూపాలను ప్రదర్శిస్తారు. కాకిపడిగల పటం కథ, అధ్యాపకులు పటం, కథ, ఏనాటి పటం కథ, కూనపులి పటం కథ, మాసయుపటం కథ, తెరచీరల పటం కథ, గుఱ్ఱపు పటం కథ, పెకర్చ పటం కథ ప్రచారంలో ఉన్న పటం కథలు.

జాంబివురాణాన్ని ఐదు రోజులు కథాగానం చేస్తూ ప్రదర్శిస్తారు. మొదటిరోజు అదిపురాణం, ఇందులో స్పష్టి ఆవిర్భవించి నవ్వటి నుండి అన్ని విషయాలు చెపుతారు. జాంబవంతుని పుట్టుక, అదిశక్తి పుట్టుక, త్రిమూర్తుల జననం, దేవదానపుల పుట్టుక, పంచభూతాలు ఏర్పడిన విధానం, మొదలైన విషయాలు కథాగానం చేస్తూ చెపుతారు. దెండవరోజు శివపొర్యాతుల కళాణం చెపుతారు. ఇందులో త్రిమాతల పుట్టుక, విష్వకర్మ పురాణం, అగ్న్య పురాణం, జాంబవంతుడు తన పెద్దకుమారుడైన ఆగమునిని చంపి అతని అవయవాలతో విష్వకర్మకు పనిముట్లు చేసి ఇవ్వటం, ఆ పరికరాల సహాయంతో శివపొర్యాతుల పెల్లికి మంగళసూఢిం మొదలైన ఆభరణాలు తయారు చేయటం, ఆగముని మిగిలిపోయిన దొక్క భాగం నుండి శివుడు సంజీవి పుల్లను మాపి మళ్ళీ బ్రతించడం, డక్కన్ కులోత్తుత్తిగాధ మొదలైన విషయాలు చెపుతారు.

మూడవ రోజు సముద్ర మధునం, సత్యకామధేనువు కథ (మాలచెన్యు పురాణం) చెపుతారు. ఈ కథలో సముద్రమధునం వల్ల పుట్టిన అమృతం, విషం, పంపకాలు, చెన్యుయ్య పుట్టుక, కామధేనువును సంరక్షించే బార్యత చెన్యుయ్యకు అప్పజెప్పటం, చెన్యుయ్య దిష్టిదోషం వల్ల కామధేనువు చనిపోవటం, త్రిమూర్తుల, దేవతల కోరికపై జాంబవంతుడు తన కొంగవాల్ కత్తితో చనిపోయిన కామధేనువును ముక్కలు ముక్కలుగా కోసి వంత కొరకు సిద్ధం చేయటం, వంట చేసే సమయంలో చెన్యుయ్య జాంబవంతుల నిర్మక్యానికి శివుడు నీచకులం వారు కమ్మని శాపమివ్వటం, ఇంకా చాకలి సర్వయ్య మొదలైన వారి కథలు చెపుతారు. కథలో పాలు, పెరుగు, వెన్న, నెయ్య అనే నాలుగు పంటలతోపాటు కామధేనువు మాంసం ఐదవ పంట అయిందని చెపుతారు.

నాలుగవ రోజు ఆరంజోతీ కళాణం (అరుంధతి కళాణం) కథ చెపుతారు. దీన్ని వశిష్ట పురాణం అని కూడా అంటారు. ఈ కథలో పరాశర మహర్షి మాదిగ భోగం స్నే ఊర్వాశిని ప్రేమించటం అందువల్ల వారికి వశిష్టుడు పుట్టటం, వశిష్టున్ని పరాశరుడు ఊర్వాశికి తెలియకుండా ఎత్తుకు వెళ్లటం, వశిష్టుడు పెరిగి పెద్దవాడై, మాతంగాపురి పట్టం వచ్చి, మాదిగ స్నే అరుంధతిని పెళ్లాడటం, జాంబవంతుడు పెళ్చి పెద్దగా ఉండి పెళ్చి చేయటం, త్రిమూర్తులు ఆశీర్వదించటం, మొదలైన విషయాలు చెపుతారు.

ఐదవ రోజు బలభద్ర విజయం కథ చెపుతారు. బలభద్రుడు ఒక ఆదర్శరైతుగా, పంటలు పండించే పొలం కాపుగా చిత్రించటం, అతని పొలం పంట దగ్గరికి శివుడు మారువేపంలో వచ్చి భిక్ష అడగటం, బలభద్రుడు ముందు భిక్ష వేయకపోవటం, ఆ తరువాత శివుని ఆజ్ఞాపై భిక్షగాళకు భిక్ష వేయటం ఇంకా కథాక్రమంలో భాగంగా గౌడ కులస్తులు కంరమాగౌడు కథ, గంగిరెద్దుల కథ, పిష్టుకుంటు కథ, ఎరుకల ముదొజువాళ్ల కథలు, సమాజంలోని అన్ని కులాల వారిని ఆశ్రయించి బ్రతికే ఉపకులాల గురించి చెపుతారు. చివరగా మాదిగ ఆశ్రిత కులాల డక్కల, బైంప్ల, చిందు, నులకంచందర్య్య, మాష్టివాళ్లకు మాదిగల నుండి హక్కుగా వచ్చే త్యాగాన్ని నిర్ణయించటం, మొదలైన విషయాలు చెపుతారు.

వీరు కేవలం పటం ఆధారంగా కథాగానం మాత్రమే చేసేవారు. కానీ నేడు భాగవత సంప్రదాయ పద్ధతిలో, యక్కగాన పద్ధతిలో కూడా తమ కళారూపాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నారు.

డక్కన్ వారి ప్రదర్శనోవకరణాలలో పటం మొదటి ఉపకరణం. ఈ పటంలో రంగురంగుల బొమ్మలు, జాంబ పురాణంలో వచ్చే పాత్రులు ఉంటాయి. వరంగల్ జిల్లా జనగాం తాలూకాలోని చేర్యాల గ్రామంలో ఈ పటం నకాశి వాళ్ల తయారు చేస్తారు. నకాశి వారితో జాంబపురాణ పాత్రులు వచ్చే విధంగా డక్కన్ వారు పటం తయారు చేయించుకుంటారు.

ఐదు రోజులు కథలు చెప్పిన తరువాత పటాన్ని మట్టి మాదిగ పెద్ద యింట్లో భీద్రపరుస్తారు. త్యాగం అంతా వసూలయ్య వరకు అక్కడే ఉంటుంది. పటం ఒకవేళ పాడై చినిగిపోతుంటే దానిని ఎక్కడపడితే అక్కడ పారెయ్యక గంగలో కలిపే సంప్రదాయం డక్కన్ వారికి ఉంది. పటంపై అన్ని దేవతల బొమ్మలుంటాయి కాబట్టి గంగలో కలుపడం వల్ల పుణ్యం దక్కుతుందని వీరి విశ్వాసం. పారుచున్న ఏ నదిలో కలిపినా అది గంగలో కలిపినట్లుగా భావిస్తారు. నది ఒడ్డున పూజలు, పునస్కూరాలు చేసి, యాటను కోసి పండుగ చేసుకుని నీళలో కలిపి వస్తారు. తరువాత కొత్తపటాన్ని తయారు చేయించుకుంటారు.

- డా. పాండుల సాయిలు,

m : 9652027481

e : dr.pondulasailu@gmail.com

ప్రకృతే సాందర్భం!

19

ప్రకృతే ఆనందం!!

మాకు ప్రాణసంకటం! మీకు చెలగాటం!!

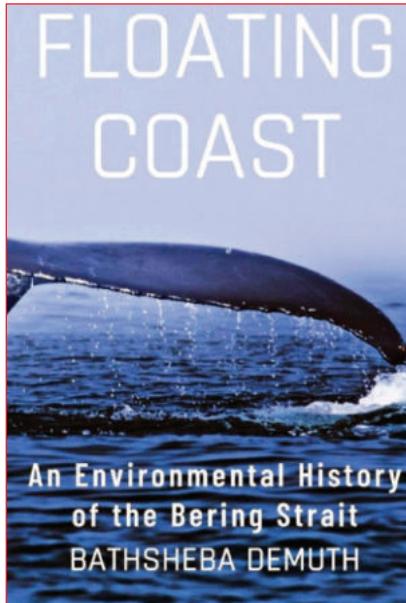
భల్లాకం పట్టు.. అభై??

మా జంతు ప్రపంచం గూర్చి మానవులు అనేక అభిప్రాయాల్ని ఏర్పర్చుకున్నారు. గాడిదలతో, నక్కలతో, తోడేళ్ళతో, మొసక్కలతో, పిల్లులతో, కుక్కలతో, దున్నపోతులతో, బల్లులతో సందర్భానుసారంగా ఇతర జంతుజాలంతో పోల్చుతూ వుంటారు. విష్టుశర్య రాసిన పంచంత్ర కథల్లో పొత్రలన్నీ జంతు ప్రపంచమే! మానవులు, దానవులు అంటూ మనుషుల్ని విభజించుకున్నట్టి, మా జంతువుల్ని మీరు రెండు వర్గాలగా చేసారు. క్రూరమ్మగాలని, సాధుజంతువులని పేర్కొన్నారు. కానీ, మీ మనుషులంటి విభజన మాకు ఎలా వర్తిస్తుందో మాక్కతే తెలియదు. మా జంతు ప్రపంచంలో కడవు నింపుకోవడానికి తప్ప, ఇతరత్రా వైరుద్యాలు, శైవమ్యాలు మచ్చుకకు కూడా కానరావు. ఎదుదీ జంతువు అపాయం తలపెడుతుందేమో ననే భయమే, మమ్మల్ని స్వీరక్షణకి పురి కొల్పుతాంగా. కాబట్టే వేలాది రకాల జంతుజాలం ఆడవల్లో, నీటి ఆవాసాల్లో, సముద్ర జలాల్లో మనగలుగుతున్నాయి. మా భయమంతా మీ మానవులతోటే!

ఇక మీరు ఎలుగుబంటి గూర్చి చెపుతూ, ‘భల్లాకం పట్టు...’ అనే మాట వాడుతారు. నిజానికి దాని అర్థమే మాకు తెలియదు. మీ పరిభాషలో బలమైన పట్టు, లేదా పట్టుదల అని అయితే, అవి ఉత్సుక్కి మాటలే! మీ మాట నిజమైతే, అడవల్లో, మా ఆవాసాల్లో మా సంఖ్య గణనీయంగా పెరగాలి. కానీ, ప్రపంచ వ్యాపితంగా గల మా ఎనిమిది రకాల జాతుల్లో, కొన్ని జాతులు కనుమర్గై పోతున్నాయి. మరి కొన్ని చివరి రోజుల్ని లెక్కిస్తూ బిక్కు బిక్కు మంటూ కాలం వెల్లదీస్తున్నాయి. అందుల్లో కొన్ని ఎలుగుబంట్లు గూర్చి మీకు తెలియాలి. వాటి దీనగాధను ఆలకించండి!

బద్రకష్టులైన ఎలుగుబంటి (Sloth Bear)

ఈ పేరు కూడా ఎందుకు వచ్చిందో తెలియదు. ఒకటి మాత్రం నిజం! ఇతర జంతువుల్లా వెంటాడి, వేటాడే చతురత మాకు లేదు. పైగా మేం రట్టమైన అడవల్లో కాక, కొంతమేర లోతట్టు అడవల్లో సంచరిస్తూ వుంటాం. అడవులకు అనుకొని వున్న పంటపొలాల్ని ఆసరగా చేసుకొని పొట్ట నింపుకుంటాం. మా ప్రధాన ఆహారం శాఖాహారమే! పోతే చీమల్ని, చెదల్ని, తేనెపట్టును తినడం మా అలవాటు. నీటి ఆవాసాల్లో చేవల్ని కూడా వేటాడుతాం! పైగా చీమల్ని, చెదల్ని నియంత్రించి, మీ కోసం పర్యావరణాన్ని కాపాడుతున్నాం. సాధారణంగా మేం సామూహిక జీవనాన్ని ఇష్టపడం. ఒంటరిగా (solitary)

తిరగాడడం మా అలవాటు. చిన్నప్పుడు మాత్రమే తల్లితో ఓ రెండు సంవత్సరాలపాటు కలిసి జీవిస్తాం. ఆ తర్వాత ఎవరిదారి వారిదే!

మా ఒంటరి తనాన్ని గుర్తించిన మీ మానవులు (గుడ్డెలుగులవాగా) అదను చూసి, వలవేసి మా తల్లి నుంచి మమ్మల్ని దొంగాచాటుగా పట్టుకొని తెచ్చి, బెత్తంతో కొట్టి, బెదిరించి, మా నోటికి ఉచ్చను బిగించి, వారి చెప్పు చేతుల్లో పట్టుకుంటారు. భయానికి వారు చెప్పినట్లుల్లా నిల్చోని సలాం చేయడం, తల ఊపడం చేస్తూ వుంటాం. దీన్ని మీరు నాట్యం (dance) అంటారు. మాకు ఏ నాట్యం రాదు. ఆట అంతకన్నా తెలియదు. మేమే పిరికి వారం. నిష్పాను చూస్తే

ఆమెడ దూరం పరుగెదుతాం. అలాంటిది, మా వీపుటై పిల్లల్ని కూర్చొపట్టి, వారికి ధైర్యాన్ని నూరిపోస్తారు. మా వెంట్లుకల్ని పీకి పసిపిల్లల మొలతాడుకు కడుతారు. ఇదంతా గుడ్డెలుగుల వారు పొట్టనింపు కోవడానికి చేసే జిమ్మెక్కులు.

అయితే, ఇష్టుడా పరిస్థితి లేదు. 1995లో స్వీ ఫీలీ కేంద్రంగా కార్టీక సత్యనారాయణ, గీతా శేషమణి లాంబి జంతు ప్రేమికులు స్థాపించిన అటవి జంతువుల రక్షణ నంస్థ (Wild Life SOS) తో మా ఎలుగుబంటుకు మంచి రోజులు వచ్చాయి. ముఖ్యంగా బద్దకం ఎలుగుబంటిగా (sloth) పేరు పొందిన మా జాతిని అధికంగా కాపాడారు. దాదాపు 400 సంవత్సరాల ప్రాచీన ఆచారంగా వస్తున్న గుడ్డెలుగుల విస్మాపాన్ని నిలుపుదల చేయించి, దేశవ్యాపితంగా 628 ఎలుగుబంటుకు రక్షణ కల్పించారు. మా కోసం

ఆగ్రాలో ఎలుగుబంటి రక్షణ కేంద్రాన్ని (rehabilitation centre) ముప్పుటై స్థాపించారు. మాతో పాటు మా సహచర ఇతర జంతువులను ఏనుగులకు మధురాలో ఏకంగా ఓ దవాఖాననే నిర్మించారు. పులులకు, చిరుతలకు, అలుగులకు (pangolin), పాములకు, మొసక్కకు, తాబేళ్ళకు, వివిధ రకాల పక్కలకు వివిధ ప్రాంతాల్లో సంరక్షణ కేంద్రాన్ని పుర్చు చేశారు. నిజానికి మేం పిరికి సలాం చేయాలి.

ఇలా ఓ పైగు మాపై దయా, కరుణ చూపే జంతు ప్రేమికులంటే, మరోపైగు మాపై వేట నిత్యకృత్యమే! మీ మానవులకు పులిగోళ్ళు మెడలో వేసుకోవడం ఓ గొప్ప పౌలా! పైగా ఆ గోళ్ళ చివరన బంగారు తొడుగులు తొడిగి దర్జాగా వెలిగి పోతారు. అటవి సంరక్షణ చట్టలు వచ్చి, పులివేటపై వేటుపడడంతో ప్రత్యామ్యుర్యంగా మమ్మల్ని వధించి, మా గోళ్ళను పీకి, పులిగోళ్ళలా భ్రమించచేసి, మోసపూరితంగా అమ్మి సామ్య చేసుకోవడం మీ మానవుల కుటీల నీతికి నిదర్శనం కాదా?

బద్ధకం ఎలుగుబంటి

గోధుమరంగు ఎలుగుబంటి

ధృవ ఎలుగుబంటి

పెద్ద పాండా

అంతరించుపోతన్న ఎలుగుబంట్ల జాతి

ప్రపంచ వ్యాపితంగా ఎలుగుబంట్లు - అంచనా
ప్రపంచంలో 2,00,000
రఘ్యా 1,20,000
అమెరికా 35,500
కెనడా 25,000
భారత్తు 20,000

భారత్తులోని గోధుమ రంగు ఎలుగు 500-700 మాత్రమే. దీన్ని అపాయకర (endangered)లో వున్న స్థాయి అని IUCN, ఎర్ర జాబితాలో పెట్టింది.

ధృవ ఎలుగుబంట్లు

22,000-27,000

ఇవి ప్రమాదపుటంచున (vulnerable)గా వున్నట్లు IUCN, ఎర్ర జాబితాలో చేర్చింది.

పెద్ద పాండాలు:

WWF లెక్కల ప్రకారం పెద్ద పాండాల జనాభా : 1864 జూలో : 600

రక్షణ చర్యలతో వాటి సంఖ్య పెరుగుతున్నట్లుగా భావన అందుకే వాటిని అత్యధిక ప్రమాదకర (endangered) నుంచి ప్రమాదకర (vulnerable) దశగా వున్నట్లు IUCN పేర్కొంది.

మీ మగసిరి... మా అవయవా..?

ఇంకో తర్వాదు ఆలోచన మాట్లా, మా అవయవాలపై కల్గించుకున్నారు. మానవుల మగసిరి పెరగడానికి మా పురుషాంగాన్ని కత్తిరించి, అంగళ్ళల్లో యువకులకు ఎరగా చూపి, సామ్య చేసుకుంటారు. అయినా, మీ జన్మ ఎన్నో జన్మ పుట్టిఫలమని కథలు చెప్పుకుంటారు. అలాంటి మిమ్మిల్చి ఏమనాలి?

బీజవ్యాప్తికి... మా సహకారం.... అంతించ కాదు....

బహుషా జంతు ప్రవంచంలో మాలాగా బీజవ్యాప్తికి తోడ్పడే మరో జంతువు లేదంటే అతిశయోక్తి కాదు. చివరికి పట్టలు, గాలి కూడా మా లాంటి పాత్ర నిర్మించలేవు. మా శరీరపై వుండే వెంటుకలు ప్రకృతి వరప్రసాదంగా భావిస్తోం. దాదాపు వంద చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తరణలో మేము వ్యక్త జాతికి చెందిన వందల రకాల విత్తనాల్ని వ్యాపి చెందించి, కొత్త మొక్కల పెరుగుదలకు మాకు తెలియకుండానే

దోహదపడుతాం. అయినా, మేం పెంచే మొక్కల్ని మమ్మల్ని తుదముట్టించడం మీకో సరదా! పరోక్షంగా, మీ ఉనికికి మీరే భంగం కలిగించుకుంటున్నారు. మా ఉనికిని లేకుండా చేస్తున్నారు.

ప్రపంచ వ్యాపితంగా వున్న ఎనిమిది జాతుల్లో, భారత ఉపభంగంలో నాలుగు రకాల జాతులుగా వున్నాయి. ఇందులో గోధుమ (brown)రంగు ఎలుగుబంటి కనుమరుగు దశలో (extinct) వుండగా, మిగతావి అపాయకర (vulnerable) దశలో, అంతరించుపోతన్న స్థితిలో (endangered) వున్నాయి.

అంటే, మాకు ప్రాణ సంకటం గాకా, మా జీవితాలు మీకు చెలగాంటంగా మారింది. ఇప్పుడన్నా మీ బుర్రల్లో మంచి ఆలోచనలు రానీయంది! ఇప్పుడు మా జాతిలోని మరి కొన్ని జంతువుల్ని చూద్దాం!

మంచే మా ఆవాసం! అది కరిగితే...? (Polar Bear)

భూమికి గల రెండు ఊపిరితిత్తులో ఉత్తర భాగానగల ధృవం మా ఆవాసం అని తెలిసిందే! సంవత్సరం పొడుగునా మంచుతో కప్పబడే ఈ ప్రాంతంలో చివరికి ఎస్టీప్రోలు కూడా వుండలేరు. మా ఆవాసాలకు దిగువన డక్కిణ దిశన వారు జీవిస్తారు. మేం అలా కాదు, (-5°C) నుంచి (-20°C) ఉప్పోగ్రతల్ని కూడా తట్టుకొని జీవించే శక్తిని ప్రకృతి మాకు ప్రసాధిస్తే, మీ మానవ జాతి దుశ్శర్యలతో, మా ఆవాసప్రాంత మంచు కరిగిపోయేలా చేస్తున్నారు. దీంతో డక్కిణాన గల తిమింగలాలు మా ఆవాసాలకు వచ్చి, మా ఆపోరమైన చేపల్ని, ఇతర మంచు ప్రసాదిత ఆపోరాన్ని కొల్గొడుతున్నాయి. చివరికి మాతో సహాయపనం చేసే, చిన్న తిమింగలాల్ని (narwals) వార్లెరసుల్ని (walruses), సీల్సు (seals)ను లేకుండా చేస్తున్నాయి. దీంతో మంచు నీటి ఆధారిత జంతువులకు, మాకు తీవ్ర ఆపోర కొరత ఎదురైంది. రోజుల తరలిసి ఆపోరం దొరక్కు ఒకచికిత్స మా శరీరాలు, చివరికి సంతానోత్పత్తికి కూడా జిరుపుకోలేని దీనస్తి. ఈ విధంగా మాకు తెలియకుండానే మానవ తప్పిదాలు మా జాతిని తుదముట్టిస్తున్నాయి. ఈ విషయాల్ని మీకు స్పృష్టంగా తెలియాలంటే, మాట్లాగత 20 సంగా పరిశోధన చేస్తూ, మా రక్షణకై పాటుపడుతున్న క్రిస్టిన్ లాయడ్రె (Kristin Laidre), వాపింగ్ లన్ విశ్వవిద్యాలయ పరిశోధకురాలిని అడగండి. ఈమె స్థాపించిన పోలార్ సైన్స్ సెంటర్ ద్వారా మా గురించి ఎన్నో వాస్తవాలతోపాటు, మా జీవనం విధానం గూర్చి, మా వినాశకర దశ గూర్చి, మాకు సంబంధించిన ఆపోరపు కొరత గూర్చి క్లూషింగా చెపుతుంది.

ఈ సందర్భంగా మరో విషయం. మీరందరు భావిస్తున్నట్లు

తలక్రిందుల చెట్టు - బాబాబ్ చెట్టు

కులీకుతుబ్బు కాలంనాటిదిగా భావిస్తున్న గోల్డ్ ల్యాండ భిల్లా
బాబాబ్ చెట్టు. కాండం మట్టుకొలత 90 అడుగులు.
ఈ కాండంలో 40 మంది దాక్షేచువు.

శ్రీ ఆఫ్ లైఫ్స్ గా చెప్పబడే ఈ బాబాబ్ (baobab) చెట్టు బారెల్ ఆకారపు కాండాన్ని కల్పింది, అతి తక్కువ కొమ్మలతో వుంటుంది. ఆప్రికా మడగాస్కర్ ప్రాంతం చెట్లగా భావించే ఈ చెట్టు, కాలక్రమంలో, రాజ్యకాంక్షలో సైన్యాలు ఒక ప్రాంతం నుంచి మరో ప్రాంతానికి పయనించినప్పుడు ఈ చెట్టు విత్తున్నాల్సి తమ వెంట తెచ్చేవారని, ఆ విధంగా భారత ఉపభండంతో సహా ఆప్ట్రోలియాకు చేరినట్లుగా కథనాలు. ఆరు జాతులుగా లభించే ఈ చెట్టు, తమ కాండాల్లో అత్యధికంగా నీటిని దాచుకుంటాయి. కాబట్టి, వాటి ఆకారం బారెల్ (bare)లా వుంటుంది. అంచీయు పురాణ కథల ప్రకారం, దెయ్యం దీని కొమ్మల్ని భూమిలోకి నెట్టిందని నమ్ముతారు. అందుకే ఈ చెట్టును దెయ్యం చెట్టుని, తల క్రిందుల చెట్టుని చెప్పుకుంటారు. దీని జీవిత కాలం అత్యధికం కాబట్టి, ఎల్లకాలం జీవించే (tree of life) చెట్లగా కూడా అంటారు.

9 నుంచి 18 మీటర్ల వెత్తు సుమారు 50 మీటర్ల చుట్టు కొలత (circumference) దాకా పెరిగే చెట్టు, మైదారాబాద్ గోల్డ్ ల్యాండ కోటలో, మధ్యపదేశ్ లోని మందు పట్టణంలో మాత్రమే వున్నాయి. కాండాల కలయికలో మహాకాండంగా మారే ఈ బారెల్ కాండం, నీటి నిల్వను కలిగి వుండడంతో, ఇది దీర్ఘకాలంగా జీవించగలుగుతుంది.

దీని ఆకులు, పొడవాటి కాయలు, వండ్లు, ఇతర భాగాలు జౌఖధంగా పని చేస్తాయి. తేలికపాటి మాంసక్రత్తులు, విటమిన్లు పుష్టులగా వుండడంతో దీనికి ఎనలేని ప్రతిష్ఠ పెరిగింది. పండులోని క్లేప్పుగుజ్జతో రిఫ్రెంచ్ పానీయాన్ని తయారు చేస్తారు.

మదగాస్కర్లో వున్న ఒక చెట్టు పయస్సు 1600 సంగా గుర్తించగా, నమిబియాలో వున్న మరో చెట్టు 2,100 సంగా భావిస్తున్నారు. దాదాపు 32 ఆప్రికన్ దేశాల్లో అగుపించే ఈ చెట్టు, 5,000 సంగా పరకు కూడా జీవిస్తాయని అంచనా. అందుకే దీన్ని కల్పవృక్షం అని కూడా అంటారు.

మేం తెల్లగా వుండం. నిజానికి మేం గోధుమ రంగు ఎలుగుబంటు వారసులం. అయితే మా ఆవాసానికి అనుగుణంగా, మా భావ్య వెంటుకల్పి తెల్లగా (camouflage) మార్పుకుంటాం. ఈ విషయాల్ని తెలియకుండా, మీ పార్యాంశాల్లో, మేమంతా తెల్లని ఎలుగుబంటుమని తప్పుడుగా రాసుకుంటారు.

మా పరిస్థితి ఇతర ఎలుగు బంటు లాంబిదే! పైగా భూమిపై మా జాతి మరే ప్రాంతంలో కానరాదు. అయినా, మీ దృష్టిలో మేం సమిధలమే!

ముద్దులోకి పాండా... అయినా ఏమిటం?

2008లో చైనాలో జరిగిన ఒలింపిక్ క్రీడల కిప్పు (mascot) పాండా అని జ్ఞాపకం వుండే వుంటుంది. ఇదే కాకుండా, నేను చైనా దేశవు జాతీయ జంతువునే కాక, ప్రవంచ వ్యాపితంగా ఎనిమిది ఎలుగుబంటు జాతుల్లో ఒకదాన్ని. చాలా మందికి ఈ విషయం తెలియక ఎలుగుబంటి వేరు, పాండా వేరీని అనుకుంటారు. పోతే మిగతా జాతిలా కాకుండా నేను సాధువైన జంతువుని. కొంచెం అపాయం అని భావిస్తే నీతిలో దూకి ఈదడం, దగ్గరలోని చెట్టెక్కడం నా పిరికి తనానికి నిదర్శనం. ధృవ ఎలుగుబంటి ఉత్తర ధృవాలకే పరిమితమైనట్లు నేను, చైనాలోని కొన్ని పర్వత శ్రేణులకే పరిమితమయ్యాను. తల నిర్మాణ పరంగా, కళ్ళతీరు ఇతర ఎలుగుబంటు భిన్నంగా వుండి, ముద్దుగుమ్మలా అగుపిస్తాను. పోతే, నేను చైనాలోనే ఎందుకు నివసిస్తానో తెలుసా? నా ప్రధాన ఆపోరం వెదురు బోంగులే! దాదాపు 98 శాతం ఆపోరంగా తీసుకునే ఈ వెదురు చైనాలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో విస్తారంగా వుండడంతో పాటు, అక్కడి వాతావరణం నాకు ఆవాస ప్రాంతంగా మారింది.

భారత్ లో కూడా నా ఉనికి సిక్కిం, మేఘాలయ, అరుణాచల్ ప్రదేశ్ లో వున్నట్లు చెప్పుతున్నారు. వుంటే ఇందులో వాస్తవం వుండవచ్చు! కాని, నా భద్రతక్క ఎలాంటి చర్యలు మాత్రం లేవు! 1985 దాకా నన్ను ఎలుగుబంగించా గుర్తించని వైనం. raccoons జాతిగా భావించడం జరిగింది. ఏ జంతువుకులేని విధంగా నా పంజాకు ఆరువేళ్ళంగాయి. మీ మానవులు ఇలా వుంటే అద్భుతపంతులని భావిస్తారు. కాని మాకా అద్భుతం కనుచూపు మేరలో కానరాదు. పుట్టుకతో కళ్ళ తెరవి మా కూనసలు, అరు నుంచి ఎనిమిది వారాల తర్వాతగానీ, బాహ్య ప్రపంచాన్ని చూడలేవు ఈ విధంగా ఓ ప్రత్యేకతను కలిగిన మా జాతి కూడా కనుచుగు దశలో వుండడం మీకు బాధాకరంగా లేదా!

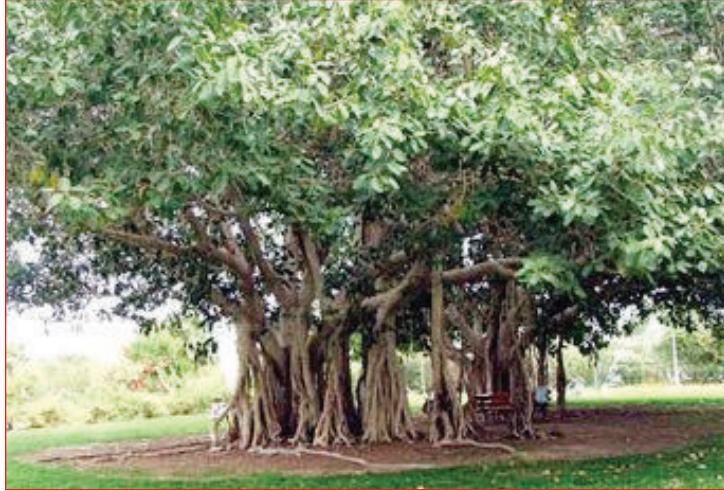
నేటి వెదురు వనాలకు, అడవులకు మా పాండాలే కారణమంటే మీరు నమ్మరుగాక నమ్మరు. వాటిని మేమెంతగా ఆపోరంగా తిన్నా, అంతకన్నా రెట్టింపుగా వాటి బీజవ్యాప్తిని (కాండం ప్రత్యుత్తుల్లో) చేస్తున్నాం. ఇలా మా ఆవాసాన్ని మేం కాపాడుకుంటే, మాకే రక్కణ లేకుండా మీ మానవ జాతి చేస్తుంది. అందుకే కాబోలు, మా మాదిరి బొమ్మల్ని మీ పట్టణాల్లో అమ్ము, మీ పిల్లలకు ఆనందాన్ని పంచుతున్నారు. మాకు మాత్రం ఉండి తాళ్ళను బిగిస్తున్నారు.

(పోతే) సంచికలో మరికొన్ని జంతువుల దీనస్తితిని చూచ్చాం!)

- డా. లచ్చయ్య గాండ్ల, ని : 9440116162

e : drglachaiah@gmail.com

హర్యానా ప్రభుత్వం పాత చెట్లకు ఎడాదికి రూ. 2,750 పించన్

హర్యానా ప్రభుత్వం గురువారం రాష్ట్ర నివాసితుల ఆసి అవరణలో లో ఉన్న 75 సంవత్సరాలు లేదా అంతకంబే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న చెట్లకు పెన్నెన్న అందించే పథకాన్ని ప్రారంభించినది. ప్రాణవాయు దేవతా పెన్నెన్న పథకం కింద 3,810 చెట్ల నిర్వహణ, సంరక్షణ కోసం ఏడాదికి రూ. 2,750 పించన్ జ్ఞస్తున్నామని, వృద్ధాశ్చ పించన్ మాదిరిగానే ఈ అలవెన్న వార్షిక ఇంక్రైమెంట్లను అందిస్తుందని ముఖ్యమంత్రి మనోహర్ లాల్ ఖట్టర్ తెలిపారు.

వయసు మళ్ళిన చెట్లను సంరక్షించే లక్ష్యంతో ఇలాంటి పథకాన్ని అమలు చేసిన తోలి రాష్ట్రం హర్యానా అని ఖట్టర్ తెలిపారు.

జల్ల ఆవరణలో 75 ఏక్కులేదా అంతకంబే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న చెట్ల ఉన్నవారు ఆయా జిల్లా అటపీ శాఖ కార్యాలయాలకు వెళ్లి పించన్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవాలని కోరారు. ప్రతి దరఖాస్తును ఒక కమిటీ క్షణింగా పరిశీలిస్తుందని, లభ్యిదారుడు పించన్ పొందే ముందు అన్ని ప్రమాణాలు పాటించేలా చూస్తామని, పించన్ సంరక్షకుడి భాతాలో జమ అవుతుందని తెలిపారు.

పించన్కు అర్పుతెన 3,810 చెట్లను ఇప్పటికే జిల్లా స్థాయి పరిరక్షణ కమిటీలు గుర్తించాయి.

పర్యావరణ అనుకూల కార్బోక్రమాలపై తమ ప్రభుత్వం క్రియాశీల వైభాగికి ప్రార్థించేన్నా, అక్కిజన్ ఉత్సత్తిలో చెట్ల కీలక

పాతను, ముఖ్యంగా ఈ ప్రాణాధార మూలకాన్ని గణసీయమైన మొత్తంలో విదుదల చేసే పాత చెట్లను ఖట్టర్ నొక్కి చెప్పారు. హర్యానా ప్రజలు చెట్ల పెంపకంలో చురుగ్గా పొల్చానాలని, పర్యావరణ పరిరక్షణలో చేతులు కలపాలని ఆయన కోరారు.

ఎంపిక చేయబడిన ప్రాణ వాయు దేవత చెట్లు రావి, మల్రి, వేష, మామిడి, జాల్, గులార్, కృష్ణ కదంబ మరియు పిలా? నో నహి నుమారు 40 విభిన్న జాతులకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాయి, వీటిలో ప్రతి ఒక్కటి గణసీయమైన పర్యావరణ ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉన్నాయి. ఈ చెట్లు ప్రైవేటు, పంచాయతీ పోర్ట్లింగ్స్ నుంచి సంస్థాగత, ప్రభుత్వ ఆస్తుల వరకు వివిధ రకాల భూముల్లో ఉన్నాయి. అటపీ ప్రాంతాల్లో ఉన్న చెట్లకు ఈ పథకం వర్తించదు.

మన దేశంలో మనిషి చెట్లూ నిష్పత్తి 1:28. అంటే ఒక మనిషికి 28 చెట్లు మాత్రమే ఉన్నాయి. పొరుగుదేశం చైనాలో ఒకరికి 119, అమెరికాలో 716, కెనడాలో ఏకంగా ఒకరికి 9వేల చొప్పున చెట్లున్నాయి. భారత్తలో ఉష్టోగ్రతలు పెరగడానికి, రుతువుల సమతల్యం దెబ్బతినడానికి ఇదే ప్రధాన కారణం.

- దక్కన్ హ్యాస్
m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

రంగారెడ్డి జిల్లా

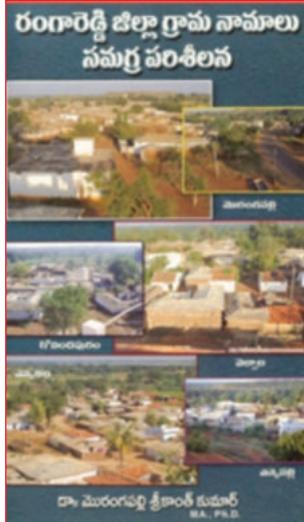
గ్రామ నామాలు - ఒక పరిశీలన

ఉమ్మడి రంగారెడ్డి జిల్లా దక్కన్ పీరభూమిగా పేరుగాంచినది. ఇక్కడ విష్ణు కుండినులు, శాతవాహనులు, బాదామి చాళుక్యులు, కళ్ళాటి చాలుక్యులు, రాష్ట్రకూటులు, కాకతీయులు పరిపాలించిన చారిత్రక ఆధారాలున్నాయి. ఈ జిల్లాని 1948కి ముందు ఆత్రావ్-ఇ-బల్లా అనే పేరతో వ్యవహరించారు. 1948 నుండి 1978 వరకు ప్రైదరూబాదు జిల్లాగా పిలువబడింది. 1978లో కె.వి.రంగారెడ్డి గారి పేరు మీదుగా రంగారెడ్డి జిల్లాగా ఏర్పడింది. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పడిన తరువాత జిల్లాల పునర్వ్యవస్థీకరణలో భాగంగా 2016లో రంగారెడ్డి, మేడ్చల్ మల్కూజ్ గిరి, వికారాబాద్ అను మాడు జిల్లాలుగా విభజించారు.

ఉమ్మడి రంగారెడ్డి జిల్లా ప్రధానంగా 37 మండలాలు, 951 గ్రామాలతో ప్రైదరూబాద్ జిల్లకి చుట్టూరా ఆవరించి ఉన్నది. జిల్లాలో ప్రవహించే మాసీను (ముచికుంద), కాగ్ని నదులు ముఖ్యమైనవి. అనంతగిరి కొండలు పవ్వుదనం ప్రత్యేక ఆకర్షణ. ఇక్కడి అనంత పడ్డనాభ స్వామి క్షేత్రం పర్యాటకులను విశేషంగా ఆకర్షిస్తుంది. కీసర రామ లింగేశ్వర స్వామి ఆలయం, కర్కన్ ఘాట్ అంజనేయ స్వామి ఆలయం, చిలుకూరు బాలాజీ పెంపుర్, ఎల్లంకొండ శివాలయం ప్రాచీనమైనవి ఉన్నాయి. ఈ జిల్లా రాష్ట్ర రాజధానికి చేరువగా ఉండటం వల్ల భిన్న నంస్యుతులకు నిలయంగా మారింది. దేశ విదేశ భాషలకు కేంద్ర స్వానంగా, కళలు సంస్కృతి సంప్రదాయాలు పండుగలు పర్వదినాలు వేదుకలన్నీ నగరీకరణ చెందడం విశేషం. గతంతోని గ్రామాలన్నీ చాలా చాలా వేగంగా పట్టణీకరణలో కలిసి, కాలనీలుగా మారుతున్నాయి. గ్రామ నామాల కోణంలో ఉమ్మడి జిల్లా ప్రాంతాన్ని పరిశీలించినప్పుడు అనేక ఆస్కరికర విషయాలు వెల్లడుపుతాయి. జిల్లాలోని గ్రామ నామాల పై కుతుంబ షాహీలు, అస్థి జిహీలు ప్రభావంతో ఉర్రూ భాషా ప్రభావం ఉండగా, తాండూరు, పెద్దముల్, బషిఱాబాద్ ప్రాంతాల్లో కన్నడ భాషా ప్రభావం కనబడుతుంది.

ఆటింగింపట్టం మాలం వీర పట్టుం, హాయత్ బిల్కి పేరు మీదుగా హాయత్ నగర్, మంచాల్ రెడ్డి పేరు మీదుగా మంచాల్, పెద్ద వేముల నుండి పెద్దముల్, పుండ్రపురం నుండి పూడూరు, యాచవరం నుండి యాచారం, దొరవేటి నుండి ధారూరు'గా మారిన నామాల ప్రస్తావనలు ఎన్నో కనబడుతాయి.

హాయత్ నగర్ దగ్గరలో ఉన్న తొప్రారు, గండిచెరువు, పసుమాముల అను గ్రామాలు సూర్యాపేట జిల్లా తుంగతుర్, వ్యవహారాలు అను గ్రామాలు సూర్యాపేట జిల్లా తుంగతుర్,

తిరుమలగిరి ప్రాంతాలలోని తొప్రారు, గుండెపురి (గుండియాపూండి) పసుమారు (పసుపుల) నామాలతో సామ్యం కనబడుతున్నది. తిర్మారా గండిచెరువుకు మూలం గుండెపురి లేదా గుండియాపూండి పేరు, పసుమాములకు మూలం పసుమారు లేదా పసుపుల అయి ఉండ వచ్చు. ఇది కేవలం అంచనా మాత్రమే.

నాగారం, భోగారం అనే గ్రామ నామాలు దగ్గరగా జంట గ్రామ నామాలుగా కనబడుతుండడం మరో విశేషం. వికారాబాద్ పట్టణానికి సమిపంలోనూ, కీసర గుట్టకు దగ్గరలో ఈ జంట గ్రామ నామాలు ఉన్నాయి. యాదాది జిల్లాలో వలిగండ దగ్గర్లో నాగారం, భోగారం కూడా జంట నామాలుగా ఉండడం విశేషం. పెద్ద అంబర్ పేటకు సారూప్యంగా ప్రైదరూబాద్ జిల్లాలో బాగ్ అంబర్ పేట, నల్గొండ జిల్లా శాలి గౌరారం మండలంలోని అంబార్ పేట అను నామాలు ప్రత్యేకతను కనబరుస్తున్నాయి.

గ్రామ నామాలలో సాధారణంగా భోగేళ్ళక స్థితిని బట్టి (వెళ్ళ, ఏల్లవిప్రవల్లి, పరిగి, రాళ్ళగుడిప్రవల్లి, బాట సింగారం, దండు పైలారం), వ్యక్తుల పేర్లను బట్టి (కేతిరెడ్డి ప్రవల్లి, మాదిరెడ్డి ప్రవల్లి, రామచంద్రాపురం, నవాబ్ పేట, షాబాద్, మోమిన పేట, మొయునాబాద్, పటేల్ గూడ), ఇంటి పేర్లను బట్టి (పోచారం, కౌకుంటల్, చిలుకూరు, చింతపట్ల), వృక్షాలను బట్టి (మూడు చింతలపల్లి, మేడ్చల్, మోత్తుపల్లి) ఏర్పడుతుంటాయి. అయినా ఈ జిల్లాలో ముస్లిం సంబంధ నామాలు అధికంగా కనబడుతుండడం విశేషం.

గ్రామ నామాల వాస్తవ రూపాలు జన వ్యవహారంలో మారుతుంటాయి. మండి గౌరేల్లిని మొండి గౌరేల్లిగా, రాయపోల్లిని రాయపోల్లిగా, బ్రాహ్మణపల్లిని బ్రాహ్మణపల్లిగా కొహెడను కొయ్యెడగా, అనంతపరాన్ని అనంతారంగా, నాగ్న పల్లిని నయినంపల్లిగా, కేరెవైని క్రైరెల్లిగా మరిన్ని గ్రామ నామాలను వ్యవహరించడాన్ని గమనించవచ్చు.

ఏదులాబాద్:- ఘుట్టేసర్ మండలంలోని గ్రామమిది. ఇక్కడ 2013లో కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర బృందం వెలికి తీసిన సిరిచాప శాసనం ద్వారా ఏదులాబాదుకు రాయపురము, శ్రీవల్లిపుత్తూరు, లక్ష్మీనారాయణపురం అనే పేర్లు ఉన్నాయని తెలుస్తోంది.

కీసర:- కీసరగుట్టలో జరిపిన తప్పకాలు విష్ణుకుండిన రాజు రెండవ వర్గ కాలపు నిర్మాణాలను తెలియజేస్తాయి. 1967లో పురాపున్ శాఖ గుర్తించిన శాసనం. తొలి తెలుగు శాసనం తొలుచుప్పు అనే లేబుల్ శాసనాన్ని చరిత్రకారులు కీసరగుట్ట మీద గుర్తించారు.

చీర్యాలు:- కీసర మండలంలోని చారిత్రక గ్రామమిది. కొత్త తెలంగాణ చరిత్ర బృందం వెలికి తీసిన కళ్యాణి చాటక్కుల శాసనంలో ఈ గ్రామమామం శ్రీర్యాలపురం అని ప్రస్తావించబడింది.

తారామతి పేట్, ప్రేమావతి పేట్:- ఈ గ్రామ నామాలకు ఒక ప్రత్యేకత ఉన్నది. గోల్గొండ నవాబు తానీపా పరిపాలనా కాలంలోని ప్రముఖ రాజ సర్తకులుగా భ్యాతి గాంచిన తారామతి, ప్రేమావతి ఇరుపురి పేర్ల మీదుగా ఈ గ్రామ నామాలు ఏర్పడినవని చారిత్రక కథనం ఉన్నది.

పాన్ మక్కా:- ఈ గ్రామ నామం ఆనాటి ఆచారాన్ని తెలియజేసే కథనంతో ఏర్పడింది తాంబాలం కట్టి ఇచ్చే వారికి ఇనాముగా ఇష్టబడిన గ్రామమని తెలుస్తుంది. రాజరిక వ్యవస్థలో రాజుల, రాజబంధువుల విలాసాలకు ఎన్నో నిదర్శనాలు లభిస్తాయి. తాంబాలం ఖర్ప కింద ఇచ్చిన భూమి అని కూడా చెప్పుకోవచ్చు.

బోడుపుర్లు:- ఈ నామం బడా ఉప్పల్కి రూపొంతరమని, యాదాది భువనగిరి జిల్లాలో చౌటుపుర్ల బోటా ఉప్పల్కి మూలమని స్థానిక ఐచ్ఛిహ్య కథనాలన్నావి.

మేధ్ముల్:- కాకతీయుల కాలంలో సైనిక సరిహద్దుగా ఉండేరట. ఇది అతి ప్రాచీన పట్టణమని 1943లో రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ సంచాలకులు జి.యాజ్ఞాని గారు అభిప్రాయ వడ్డారు. ప్రాచీన పరిశోధకులు తారిథ్-వీ-జాప్రా అనునతడు తన గ్రంథంలో ఈ మేధ్ముల్ ప్రస్తావన చేసి ఉన్నాడు. జెరంగాబాద్ కలెక్టర్ శ్రీ నవాబ్ మన్ సబ్ జంగ్ ఒహదార్ తన వ్యాసంలో మేధ్ముల్ ఒక పెద్ద అడవి ప్రాంతమని ఇది గోల్గొండవలె ప్రసిద్ధిగాంచి ఉండెనని పేర్కొన్నారు. కాశీ యాత్ర చరిత్రలో ఏనుగుల వీరస్వామి ఇక్కడ అన్నీ మద్ది చెట్లు ఉన్నట్లు పేర్కొన్నారు. (రంగారెడ్డి జిల్లా గ్రామ నామాలు, దా.మెరంగపల్లి శ్రీకాంత్ పుట్, 222-223)

లాల్ గడి మలక్ పేట్:- లాల్ గడి అనగా ఎర్కోట తలుపులది. అనగా ఎత్తైన తలుపులు కలిగి ఎర్ని రంగు గల ద్వారము గలది అని అర్థం. ఇది జన వ్యవహరంలో మలుకున్న పేట నుండి మలకపేటగా, లాల్ గడి మలక్ పేట్గా మారినదని స్థానిక కథనం.

వీకారాబాద్:- జిల్లా కేంద్రంగా ఉన్నది. ఈ పేరును స్థానికులు వీకారాబాద్ అని కూడా చిలుస్తారు. ఈ ఉచ్చారణకు మూలం ఏమిలో తెలుసుకోవాలి. ఇంకా గంగారంగానూ వ్యవహరిస్తుండడం విశేషం.

గ్రామ నామాలు మూలాధారాలు ఉమ్మడి జిల్లా వ్యాప్తంగా ఉన్న గ్రామ నామాలను పరిశీలించగా ప్రత్యేక రూపాలుగా కనబదుతున్న కొన్ని గ్రామ నామాలలో అక్కాపూర్ -అక్కాపురం, అగ్నమారు -అగ్నమారు,

అముడా పూర్ -అందానిపూర్, అల్లా పూర్ -బహీరాబాద్, ఆరుట్ల -అరుపుట్ల, ఇందోల్ -లింగమయ్యతుంట, ఎన్నతుల -ఏనుగుతల, ఎనెష్టపల్లి -కుండల ఎనెష్టపల్లి, కంకణాలపల్లి -కంకడాలపల్లి, కంకల్ -కనకపరేగల్లు, కప్ప పహోడ్ -కాప్పుపహోడ్, కవాడిపల్లి -కవాతుపల్లి, కుల్చచర్ల -కులుకుచర్ల, కేసారం -ఘుట్టుక్కాసారం, కొకుంట్ల -గౌకుంట, కొంపల్లి -కొమ్మపల్లి, కొంపెట్లి పల్లి/కొమ్ము క్రేప్పి పల్లి, గండి పేట -ఉస్సాన్ సాగర్, గున్ గల్ -గునగలు, గురువుదోట్లు -గురుదొట్లు/గుడరొట్లు, చందానగర్ -చాందా నగరం, చించల్ పేట -చింతచెట్లపేట, చింతపల్లు -చింతలపల్లు, చిత్తాపూర్ -చింతాపురం, చిలుకూరు -చిలుకపూరు, చేవెళ్ళ -చేవెళ్ళ, చౌదర్ పల్లి -చౌదరి పల్లి, జనువాడ -జొన్నాడ, జెన్నార్పం -జైనవరం/జైనార్పం, తిప్పాయిగుడాం -తిప్పునిగుడాం, దుందిగల్లు -దొంతులపల్లి, దూలపల్లి -దూడలపల్లి, దోబిపేట్ -మునికాలు/మహో మంగాపురం, నంచర్ల -నందిచర్ల, నల్లవెళ్ల -నల్లపల్లి, నవాబు పేట ప్రభునగర్ /యతిరాజుపల్లి, వగిడియాల -వగిడివిల, బడంపల్లి -బడమ్మపల్లి, బస్తపురం -బస్టేపురం, బుద్దారం -బుద్దపరం, బైరాంపల్లి -బయిరాములపల్లి బౌరాంపేట్ -బపురుస్టేపేట/బపురంపేట, మంబాపూర్ -అంబాపురం, మణ్ణికల్ -మణ్ణికాల్పు/మరికల్, ముడి మ్యాల -ముదిమియాల, మేధ్ముల్ -మేధ్ముల్ పల్లి, మోత్తుపల్లి -మోదుగుపల్లి, రుద్రారం -రుద్రపరం, ఎన్నచేడ్ -నవసీతపురం వంటి అనేక గ్రామ నామ రూపాలు కనబదుతవి.

మున్సుందు ఉమ్మడి జిల్లా వ్యాప్తంగా చారిత్రక కోణంలో కృషి జరిగే ఎన్నో ఆసక్తికరమైన అంశాలు బయల్పడే అవకాశం ఉన్నది.

ఆధార గ్రంథాలు

- కాకతీయుల నుండి ఆసఫ్ జాహీల వరకు తెలంగాణ : తెలంగాణ సాపిఅంగ్ అకాడమీ.
- తెలంగాణ చరిత్ర తోవుపల్లి : శ్రీరామేజు హరగోపాల్ : దెక్కన్ పోరిటేజ్ అకాడమీ ట్రిస్ట్ ప్రైంటర్స్.
- తోలుత తెలుగు రాతి రాత తోలుచువాస్టు : శ్రీరామేజు హరగోపాల్ : దెక్కన్ పోరిటేజ్ అకాడమీ ట్రిస్ట్ ప్రైంటర్స్.
- నల్లగొండ జిల్లా గ్రామ నామాలు (Ph.D సిద్ధాంత గ్రంథం, అమ్మద్రితం): దా. మండల స్ట్యూడింగ్
- రంగారెడ్డి జిల్లా గ్రామ నామాలు : దా. మెరంగపల్లి శ్రీకాంత్ : ధృతి మంజీర పబ్లికేషన్స్, ప్రైంటర్స్.

-దా॥ మండల స్ట్యూడింగ్

m: 9177607603

e: mandala.smy@gmail.com

మహాబుట్టనగర్ జిల్లా - బడిపిల్లల కథలు

- బాలచెలిమి కృషి

పిల్లల్ని స్నేహం, సోశిల్యం, శాంతి, జిజ్ఞాసు, భావుకత, అమాయకత్వం, వినయం వంటి గుణాలు పెద్దలకు, దేశానికి ఆదర్శం కావాలి. తెలుగు మాతృభాషగా గల బాలలందరిలోను ఒక సమగ్ర సంఘటిత వైతన్యశక్తిని పెంపొందించవలసిన అవసరం ఎంతో ఉంది. బాలల ఆలోచనలు, అభిరుచులు, ఆశలు, ఆశయాలు జాతి జీవన గితిని నిర్ణయిస్తాయి. వాళ్ళ ఆటపాటలు, చదువు సంధ్యలు, వాళ్ళ మనోవికాసానికి ముఖ్య సాధనాలు. ఒక విధంగా బాల్యం వంటిదే బాల వ్యాయం. బాల్యంలో సూచన ప్రాయంగా గోచరించిన లక్షణాలే తరువాత దశలలో వికసిస్తాయి. అలాగే బాల సాహిత్యంలో అంకుర ప్రాయంగా కనపడే కవితా లక్షణాలే ప్రోఢ రచనలలో అనలుకొనులుగా అల్లుకొని వ్యాపిస్తాయి. గతం లేనిదే ప్రస్తుతం లేనట్లుగా బాల్యం లేనిదే మిగతా జీవితాన్ని ఊహించటం కష్టసాధ్యమైనది. ఒక జాతి సంపద అనదగిన బాల సాహిత్యాన్ని ఇప్పటి వరకు మనం సేకరించి పదిలపర్చుకున్నది చాలా తక్కువే. పల్లె పల్లెలో, మూల మూలలందున్న ఈ అమూల్యమైన సాహిత్య సంపదమును నేకరిస్తూ విశేషమైన కృషి చేస్తున్న పత్రిక బాలచెలమి. ఈ పత్రిక సంపాదకులు మణికొండ వేదకుమార్ గారు పిల్లల చేత మరియు పిల్లల కోసం పెద్దల చేత కథలను ప్రాయిస్తూ వేల కథలను బాలచెలమి ద్వారా వెలుగులోకి తెచ్చారు. ఈ కథలకు అర్థం వట్టేలా మంచి విత్రాలము వేయిస్తూ అందమైన పుస్తకాలను ప్రచురిస్తున్నారు.

బాల చెలిమి ద్వారా చిల్డ్రన్ ఎడ్యూకేషనల్ అకాడమీ చైర్మన్ మణికొండ వేదకుమార్ గారు తెలంగాణ లోని పది ఉమ్మడి జిల్లల నుండి పెద్దలు, పిల్లలు ప్రాయిన కథల పుస్తకాలను ముద్దించి వెలుగులోకి తెచ్చారు. ఈ సందర్భంగానే మహాబుట్టనగర్ జిల్లా నుండి కూడా పిల్లలు, పెద్దలు ప్రాయిన కథల పుస్తకాలు కూడా ముద్దించారు.

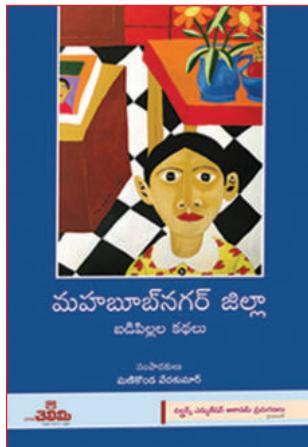
“బాలచెలిమి”క్రీస్టన్ అయినటువంటి గిరిపట్లి అశోక్ గారి మాటల్లో “ఏ దేశం, ఏ జాతి బాలభూతి, వాళ్ళ సాహిత్యాన్ని పట్టించుకోదో ఆ దేశం, ఆ జాతి అభివృద్ధిని ఊహించలేం”. అంటూ బాల సాహిత్య గొప్పదాన్ని తెలియజేసారు. ‘బాల చెలిమి’ పత్రికకు మణికొండ వేదకుమార్ గారు చైర్మన్గా దాదాపు మూడు రథాబ్దాలుగా బాలల వికాసం కోసం పనిచేస్తూనే “బాల చెలిమి ప్రతిక”, “బాల చెలిమి - గ్రంథాలయం” “చెలిమి క్లబ్”లు నిర్వహించటమే కాకుండా తెలంగాణలోని పది ఉమ్మడి జిల్లల నుంచి తెస్తున్న “తెలంగాణ

బడిపిల్లల కథలు”. ఈ కథల కోసం ఆప్సోనం పంపగా 882 కథలు రాగా అందులో నుండి నిష్టాతులైన బాల సాహితీవేత్తలు మహాబుట్ట నగర్ నుండి 90 కథలను ఎంపిక చేయగా మళ్ళీ అందులోనుండి 13 కథలను ఎంపిక చేసారు. ఈ కథలు పుస్తక రూపంలోనికి రావడానికి బాలు చెలమి ముచ్చట్లు క్రీస్టన్ మోహన్ గారు, కూరెళ్ళ క్రీనివాస్ గారు చక్కబీ చిత్రాలను అందించిన తునికి భూపతి గారు, వడ్డేపల్లి వెంకటేర్ గారు, డా. భీంపల్లి క్రీకాంత్ డా. తెలుగు తిరుపతేశ్ గారు, జగావ్ విలికి గారు ఇలా అందరూ తమ ఇతోధిక సేవలందించారు. “మహాబుట్ట నగర్ జిల్లా బడిపిల్లల కథల పుస్తకానికి గిరిపట్లి అశోక్, ఎం. రాములు గార్లు, తమ అభినందనలు తెలుపుతూ తమ అభిప్రాయాలను పుస్తకంలో పొందుపరిచారు.

ఇందులో మెదరటి కథ అయినటువంటి “తికమక” కథను మహాబుట్ట నగర్ ఎం.జి.ఎస్ పారశాలకు చెందిన 9వ తరగతి విద్యార్థి ఎం.ఎస్. జయంత్ కుమార్ రచించాడు. ఈ కథలోని రాజుకు తన కోటలోని కొలనులో అందమైన చేపలను పెంచాలని ఆలోచన రాగా భట్టలను పిలిచి కొన్ని చేపలను తెమ్ముని ఇజ్జాపించడం, ఎందుకు తెమ్మున్నారో తెలియని భట్టులు చేపలను రాణికి అప్పగించడం. ఆమె వాటిని కూరా వండటం. దానిని తిన్న తరువాత రాజు మొదట కోపం తెచ్చుకోవడం. అందుకు తాను నరిగా చప్పకపోవటం కారణం కావడం ద్వారా ఇదంతా జరిగిందని తెలుసుకొని ఇక నుండైనా ఏ పని ఎందుకు చేస్తున్నామో తెలపటం ద్వారా తప్పిదాలు జరగపని తెలుసుకున్నాడు. ఈ కథ ద్వారా ఏ పన్నెనా చేయాలనుకున్నప్పుడు ఎందుకు? ఏమితి? ఎలా? అనే ప్రశ్నలను వేసుకోవాలని రచయిత తెలిపాడు.

రెండవ కథ “మానవత్వం” ఈ కథను మహాబుట్ట నగర్ లోని మూసాపేట, జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాల వేములకు చెందిన 9వ తరగతి విద్యార్థిని కె.మాధవి ప్రాసింది. ఈ కథలోని అప్పకు శివుడు అన్నం తినపెట్టకపోగా చీరదించుకుంటాడు. అదే సమయానికి అడుకోవడానికి వచ్చిన శివుని స్నేహితుడైన రాముడు అప్పకు అన్నం తినిపించి, శివునికి బుద్ధి చెప్పటం, శివునిలో పరివర్తన కలిగి పెద్దలకు సేవ చేయడం. ఒక ఆర్యపటంగా భావించడం జరుగుతుంది. ఈ కథ ద్వారా పెద్దలను గౌరవించాలి అనే నీతిని తెలుసుకుంటాము.

మూడవ కథ “నిజాయాతీ”. ఈ కథను దేవరకద్ర జిల్లా పరిషత్

బాలికల ఉన్నత పారశాలకు చెందిన 9వ తరగతి విద్యార్థిని డి.బస్వర్య ప్రాసింది. ఈ కథ రాధ, జ్యేతి, శృతి స్నేహితురాళ్ళ మర్యాద జరుగుతుంది. ఈ కథలో రాధ అమాయకత్వం మూలాన శృతి శిక్షార్థరూలపడం. తరువాత రాధ తన తప్పను నిజాయితీగా ఒప్పుకోవడం జరుగుతుంది. ఈ కథ ద్వారా తప్పులందరూ చేస్తారు కనీ వాటిని నిజాయితీగా ఒప్పుకోవడునేది చాలా గొప్ప గుణం.

నాలుగవ కథ - "సీటి విలువ తెలుసుకో" ఈ కథను దేవరకద్ర జిల్లా పరిషత్ బాలికల ఉన్నత పారశాలకు చెందిన పదవ తరగతి విద్యార్థిని ఎ. జ్యేతిక ప్రాసింది. ఈ కథలో తులసి, రమ్య ప్రాథారులు. వాళ్ళిద్దరు మంచి స్నేహితులు. తులసి ఎప్పుడూ సీటిని వృధాచేసేది అది చూసి రమ్య ఎంతో బాధ పడేది అలాగే తులసికి సీటిని వృధా చేయడం సరికాదని, సీటిని పొదుపుగా వాడమని ఎప్పుడూ చెప్పుతూ ఉండేది. కొన్ని రోజుల తర్వాత తులసి వాళ్ళు ఊరు వెళతారు. అక్కడ ఎంతో సీటి కొరత ఉండటంతో తులసి తాను ఇన్ని రోజులు ఎంత తప్పు చేసానో అని తెలుసుకొని చాలా బాధపడుతుంది. ఈ కథ ద్వారా రచయిత్రి తెలిపిన సీఱి ఏమిటంబే మంచి స్నేహితులను దూరం చేసుకోవచ్చు.

“బంటరి మేక పిల్ల” కథను బల్యపల్లి జిల్లా పరిషత్ బాలికల ఉన్నత పారశాలకు చెందిన 7వ తరగతి విద్యార్థిని కె. అప్పర్ ప్రాసింది. ఈ కథలో మేకపిల్ల, బంటరిగా పికారుకు వెళ్లి సింహం దృష్టిలో పడి తప్పించుకొని ఊరిలోకి వెళ్ళగా సింహం మేక పిల్లను అనుసరిస్తూ ఊరిలోకి వెళ్ళుంది. అక్కడి ప్రజలందరు భయపడటం, మేకపిల్ల ఉపాయంతో సింహం చనిపోయేలా చేస్తుంది. కథ ద్వారా రచయిత్రి తెలిపిన సీఱి ఏమిటంబే బంటరిగా ఎక్కువికి వెళ్ళారు. ఎవరిస్తే తోడుగా తీసుకొని వెళ్లాలి.

‘పోషణ’ కథను 10వ తరగతి విద్యార్థిని ప్రియాంక ప్రాసింది. ఈ కథలో గీత తండ్రి రామయ్య ఉంటారు. రామయ్య తన తోటలోని మొక్కలకు ప్రతిరోజు సీక్కుపోస్తూ, ఎరుమట్టి, పేడ వేస్తూ చక్కగా చూసుకొనేవాడు.. ‘ఒక రోజు రామయ్య ఊరు వెళ్లా మొక్కలను జాగ్రత్తగా చూసుకోమని చెప్పాడు. గీత అందంగా పూలుపూసే గులాబీ చెట్లు మొదట్లో దుర్వాసన కలిగించే పేడ ఉండటం చూసి దాన్నితీసి మట్టి లేని తెట్టిలో పెడుతుంది. రామయ్య గీతపై కోపపడుతూ మొక్కకు అందాల్చిన పోషణ గురించి వివరించగా గీత తన తప్పును తెలుసుకుంటుంది. ఈ కథ ద్వారా తెలుసుకోవాల్సిన సీఱి ఏమిటంబే పైకి చెడుగా కన్వించినా అది ముఖ్యం కాదు దానివల్ల ఎంత మంచి జరుగుతుందన్న విషయాన్ని తెలుసుకొని ప్రవర్తించాలి.

దేవరకద్ర జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాలకు చెందిన 9వ- తరగతి విద్యార్థిని ఎం. అక్కయ “మంచి మిత్రుడు” అనే కథను ప్రాసింది. ఈ కథలో ఒక పిల్లవాడు, చెట్లు మంచి మిత్రులు. పిల్లలవానికి చెట్లు అన్ని విధాలా సహాయపడుతుంది. పిల్లలవాడు పెరిగి పెద్దయి, ముసలివాడైనప్పటికి ఎంతో స్నేహంగా ఉంటూ తను చనిపోయి కూడా తన మిత్రుని బ్రతికించాలను కుంటుంది.

ఈ కథలోని సీఱి ఏమిటంబే తాను చనిపోతూ కూడా

బతికించాలనుకునే త్యాగానికి ప్రతిరూపం చెట్టు. మన అవసరాలకు చెట్లను నరకదం చేయవద్దు.

నారాయణ పేట, కొల్లంపల్లి, జెట్టి, హెచ్.ఎస్.కు చెందిన 9వ తరగతి విద్యార్థిని తరంగిచి “శిక్షతో మార్పు” కథ ప్రాసింది. ఈ కథలో ఒక దొంగ శిక్ష ద్వారా మంచిగా మారుతాడు.. ఈ కథలోని సీఱి ఏమిటంబే మనం ఎప్పుడూ ఇతరులపైన ఆధారపడకూడదు. మన కాళ్ళపై మనం నిలబడాలి..

ప్రైపారశాలకే చెందిన మరో విద్యార్థిని అయిన హిందు “ప్రాణ స్నేహితులు” అనే కథను ప్రాసింది. ఈ కథలో ఉన్న ముగ్గురు స్నేహితురాళ్ళలో ఒకరి కుటుంబ ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుండక పోవడంతో చదువు అర్థాంతరంగంగా ఆగిపోతుందనే కారణం తెలిసి మిగతా స్నేహితురాళ్ళ కలిసి ఆమె తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడి ఆమె చదువు కొనసాగేలా చేస్తారు. ఈ కథ ద్వారా తెలుసుకునే సీఱి ఏమిటంబే కప్పాలలో ఉన్నప్పుడు ఆదుకున్న వాడే నిజమైన స్నేహితుడు.

మహాబాబ్ నగర్, మాసాపేట జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పారశాలకు చెందిన 8వ తరగతి విద్యార్థిని అర్థసి.జి “నెమలి” అనే కథను ప్రాసింది. ఈ కథలో రంగయ్య, ఆతని కూతురు ఉంటారు. వేటగాడైన రంగయ్యల్లో కూతురు మార్పు తీసుకొని వస్తుంది. ఈ కథ ద్వారా జంతువులపట్ల దయతో మెలగాలనే విషయాన్ని తెలుసుకోవచ్చు.

పై పారశాలకు చెందిన మరొక విద్యార్థిని వి. షైఫ్ట్వి (7వ తరగతి) ‘మార్పు’ అనే కథను ప్రాసింది. ఈ కథలో గారి, గంచేష్ లు అక్క తమ్ముళ్ళ. తమ్ముడు సోమరిపోతు తనాన్ని పోగట్టి కష్టపడే తప్పాన్ని అలవరుస్తుంది. ఈ కథలోని సీఱి ఏమిటంబే లభ్యంగా ఉండకూడదు, కష్టపడే తత్వమును అలవర్పుకోవాలి.

అత్యకూరు ఎంవి. రామున్ స్కూల్కీ చెందిన 8వ తరగతి విద్యార్థికి. ట్రైకంత్ నాయక్ “గుడ్డికోతీ” అని కథను ప్రాశాదు. ఈ కథలో ఒక గుడ్డి కోతి, ఏనుగు మంచి మిత్రులు. అయితే నక్క పన్నగంలో నక్క చనిపోవడం జరుగుతుంది. కానీ నక్క మంచిదని గుడ్డిగా కోతి నమ్మటం జరుగుతుంది. ఈ కథ ద్వారా రచయిత కళ్ళు లేనంత మాత్రాన గుడ్డిగా ఎవరిని నమ్మరాదు.

ఆత్మకూరు ఎంవి. రామున్ స్కూల్కీ కే చెందిన మరొక విద్యార్థికి. మహావేంద్ర యాదవ (10వ తరగతి) “చెరవకూరా చెదేవు” అనే కథను ప్రాశాదు. ఈ కథలో ఒక గుడ్డి కోతి, ఏనుగు మంచి మిత్రులు. అయితే నక్క పన్నగంలో నక్క చనిపోవడం జరుగుతుంది. కానీ నక్క మంచిదని గుడ్డిగా కోతి నమ్మటం జరుగుతుంది. ఈ కథ ద్వారా రచయిత కళ్ళు లేనంత మాత్రాన గుడ్డిగా ఎవరిని నమ్మరాదు.

ఆత్మకూరులోని ఎంవి. రామున్ స్కూల్కీ కే చెందిన మరొక విద్యార్థికి. మహావేంద్ర యాదవ (10వ తరగతి) “చెరవకూరా చెదేవు” అనే కథను ప్రాశాదు. ఈ కథలో రామయ్య, రంగయ్య ఇద్దరు రైతులు వుంటారు. నక్కి మందు మారడంతో రామయ్య పొలాన్ని పాడు చేద్దాముకొని రంగయ్య తన పొలాన్ని నాశనం చేసుకొంటాడు. ఈ కథ ద్వారా ఎవరినై చెడుపాలనుకుంబే అది తనకే జరుగుతుంది కాబట్టి ఎవరిని చెడుపరాదు.

“బాలచెలిమి” పిల్లల వికాస మాసపత్రిక విశేషమైన కృషి సల్వుతూ ప్రతి జిల్లా నుండి బడిపిల్లలు, పెద్దలు రాసిన కథలను అందమైన చిత్రాలతో ముద్దిస్తూ పిల్లలలో పరసాక్రమ పెంపాందిస్తండ్రి.

- దుగ్గి గాయత్రి

పరిశోధక విద్యార్థిని,
m : 9704055161

నీటి బిందువు - రైతు బంధువు

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత కట్టిన ప్రాజెక్టుల వలన నీటి కొరత తీరింది. అందువలన రైతులు అధిక ఆదాయం గల పంటలు పండిస్తున్నారు. తక్కువ నీటితో ఎక్కువ పంట పండించడం సూక్ష్మ సేద్య పథకం (MIP) ముఖ్య ఉద్దేశం.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, తెలంగాణ మైక్రో ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టు-TSMIP (తెలంగాణ సూక్ష్మ సేద్య పథకం) ద్వారా రైతులకు ట్రిప్ ఇరిగేషన్ సొకర్యం కలిపిస్తుంది.

ట్రిప్ లేదా బిందుసేద్యం వలన ఉపయోగాలు:

- ట్రిప్ పద్ధతి ద్వారా మొక్కల నీటి అవసరాలకు అనుగుణంగా, నీరు అవసరమైనవుడల్లా అందించడం వలన మొక్కలు ఏపుగా, ఆరోగ్యవంతంగా పెరిగి పంట దిగుబడులు, పంట నాట్యత పెరగుతాయి.
- నీటిని మొక్కలకు నేరుగా అందజేయడం వలన నీటి వృధాను అరికట్టి తక్కువ నీటితో ఎక్కువ భూమికి సేద్యపు వనతి కల్పించవచ్చు.
- మొక్కలన్నిటికి నీరు నమంగా అందజేయడం ద్వారా పైరు మొత్తం ఒకేసారి కోతక వస్తుంది.
- నీటిలో కరిగే ఎరువులను, సేద్యపు నీటితోనే మొక్కలకు చిన్న చిన్న మొత్తాదులలో వాటి అవసరాలకు అనుగుణంగా అందజేయగలగడం (ఫైర్ట్‌గేషన్) వలన ఎరువుల వృధా తగ్గుతుంది.
- ఫైర్ట్‌గేషన్ వలన వాడిన ఎరువుల సామర్థ్యం పెరిగి ఎక్కువ దిగుబడులు పొందవచ్చు.
- పంటకు అవసరమైన నీరు మాత్రమే మొక్కల వేర్లకు అందజేయడం వలన సేద్యపు నీరు, మాటార్ల వాడకంలో కరెంట్ ఆడా అవుతుంది.
- సాంప్రదాయ సేద్య పద్ధతులలో నీరు అందించేందుకు కావలసిన కాలువలు, సాళ్ళపై ఖర్చు ఆదా అవుతుంది.
- నీటిని మొక్కల వేర్లకు మాత్రమే నేరుగా అందజేయడం వలన, పంట మొక్కలు లేనివోట నీరు అందక కలుపు పెరగడు. ఇందువలన కలుపు తియ్యడంపై ఖర్చు ఆదా అవుతుంది.
- ఎగుడు దిగుడు నేలలలో, పర్పుత ప్రాంతాలలో ట్రిప్ పద్ధతి ద్వారా సేలను సాగుకు అనుకూలంగా చేయవచ్చు.
- చౌడు లేక క్షార యుక్త భూమిలలో ట్రిప్ పద్ధతి వలన నీరు ఎల్లవేళలా ఉండడం వలన మొక్క మొదళ్ళలో చౌడు తగ్గుతుంది. ఈ విధంగా అతిగా సేద్యపు నీరు వాడకుండా, నీటిని ఆదా చేయవచ్చు.

ట్రిప్ సిస్టమ్లో రకాలు :

అన్ లైన్ ట్రిప్ సిస్టమ్ : మొక్క మొక్కకు దూరం ఎక్కువగా ఉన్నపుడు లెటరాల్ పైపులపై ట్రిప్పర్లు అమర్చి అన్ లైన్ ట్రిప్ కు ఉ

పయోగిస్తారు. మామిడి, జీడిమామిడి, ఆయల్ పామ్, సీతాఫలం మొదలైన పండ్ల తోటలలో ఈ రకమైన ట్రిప్ సిస్టమ్ అమర్చుతారు.

ఇన్ లైన్ ట్రిప్ సిస్టమ్ : మొక్క మొక్కకు దూరం తక్కువగా ఉన్నపుడు లెటరాల్ పైపులోపల అమర్చి నేలను తడపడం జరుగుతుంది. కూరగాయలు, బొప్పొయి, అరటి, చెరకు, మొక్కజోన్, పత్రి, పసుపు మొదలైన పంటలకు ఈ రకమైన ట్రిప్ సిస్టమ్ అమర్చుతారు.

మైక్రో స్ప్రైటర్ : మొక్కలకు, చెట్లకు తక్కువ వ్యవధిలో ఎక్కువ వేతాదులో నీరు ఇవ్వమిలసినవ్వుడు వైక్రో స్ప్రైంక్లర్ ఉపయోగిస్తారు.

మిన్ స్ప్రైటర్ : ఇవి నీటిని ఎక్కువ దూరం వెదజల్లుతాయి. ఇది తక్కువ వ్యవధిలో ఎక్కువ మొత్తాదులోనీటిని ఎక్కువ దూరం వెదజల్లుతాయి.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖ్య మంత్రి కల్వకుంటల్ చంద్రశేఖర్ రావు గారు, వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి సింగిరెడ్డి నిరంజన్ రెడ్డి గారు స్వతహాగా రైతులైవుండి ట్రిప్ ఇరిగేషన్ పై ప్రత్యక్ష అవగాహన కలిగి ఉండడం వలన రైతులకు అనేక మేళ్ళ జరుగుతున్నాయి.

రైతు బంధు, రైతు భీమాతోపాటు ట్రిప్ ఇరిగేషన్కు ప్రభుత్వం భారీ రాయతీలు కల్పిస్తుంది.

- ఔడ్యోల్డ్ కులాలు మరియు ఔడ్యోల్డ్ తెగల రైతులకు - 100% రాయతీ
- చిన్న నన్నకారు మరియు బి.సి రైతులకు -90% రాయతీ

- ఇతర రైతులకు - 80% రాయతీ
- పన్చెంటున్నర ఎకరాలకు మింకుండా ప్రతి రైతుకు ట్రిప్ ఇరిగేషన్ సొకర్యం కల్పించ బడుతుంది.

రైతు తను కోరుకున్న ట్రిప్ కంపనీద్వారా తన పొలానికి ట్రిప్ ఇరిగేషన్ సొకర్యం కల్పించుకోవచ్చు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ధ్యేయానికి అనుగుణంగా ప్రతి ఆయల్ పామ్ రైతుకు ట్రిప్ ఇరిగేషన్ అందించాలి అనే ఉద్దేశంతో 2022-23 సంవత్సరములో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 82 వేల ఎకరాలలో ఆయల్ పామ్ రైతులకు ట్రిప్ సొకర్యం ఉద్యాన శాఖ ద్వారా కల్పించారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో రైతులు ఎక్కువగా నదుల ప్రక్కన, సాగునీటి కాలువలు ప్రక్కన, చెరువుల ప్రక్కన ఆయల్ ఇంజన్స్ సాగుచేస్తారు. అటువంటి రైతులకు TSMIP పథకం క్రింద రాయతీలు పొందే అర్పత లేదు. అట్లో రైతులకు ట్రిప్ ఇరిగేషన్ సొకర్యం కల్పించి ప్రత్యేకంగా వలన నీటి ఆదాతో పాటు దిగుబడి అధికంగా వస్తుంది.

- సముద్రాల విజయ్ కుమార్

m: 8374449922

నవంబర్ 14న బాలల దినోత్సవం

నవంబర్ 14న బాలల దినోత్సవాన్ని దేశవ్యాప్తంగా వేదుకలా జరుపుకొంటారు. బాలల దినోత్సవం అంటే.. భారత తొలి ప్రధాని పండిట్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ పుట్టిన రోజు. ఆయన జన్మదినాన్ని ‘చిల్డన్ డెగా నిర్వహించుకుంటారు. కానీ ప్రపంచ దేశాలన్నీ నవంబర్ 20న బాలల దినోత్సవం జరుపుకొంటాయి.

మన దేశ మొట్టమొదటి ప్రధాన మంత్రి జవహర్లాల్ నెహ్రూ. 1889 నవంబర్ 14న పుట్టిన నెహ్రూకు పిల్లలన్నా, గులాబీలన్నా అమితమైన ప్రేమ.

నెహ్రూ ఎక్కడికెల్లినా.. పిల్లలను వెతికి మరీ అప్పాయంగా పలకరించేవారు. వారికి కానుకలను ఇచ్చి ఉణ్ణాహపరిచేవారు. ప్రధాని కాకముందు స్వాతంత్ర పోరాటంలో భాగంగా ఆయన పలుమార్లు జైలు జీవితం అనుభవించారు. పిల్లలంటే ఎంతో ఇష్టమైన నెహ్రూకు తన కుమార్తె ఇందిర అంటే ఎనలేని ప్రేమ. అందుకే ఆయన జైలు నుంచి ఆమెకు అనేక ఉత్సర్పాలు రాశేవారు. స్వతపోగా రచయిత అయిన నెహ్రూ తన కుమార్తెకు రాశిన ఉత్సర్పాల్లో బోలెడు మంచి నంగతులు చెప్పేవారు. పిల్లలు ఎలా ఉండాలి? ఎలాంటి విషయాలు నేర్చుకోవాలి? నమాజంలో మంచి, చెడులను ఎలా గ్రహించాలి?

నమయ్యాలను ఎలా అధిగమించాలి తదితర అంశాలను కూలంకషణగా విపరించేవారు.

పిల్లలకు కూడా నెహ్రూ అంటే పల్లమానిన ప్రేమ. ముద్దగూ ‘చాచా నెహ్రూ’, ‘చాచాబీ’ అని పిలుచుకుంటారు. ఇష్టమైన మేంమాము / బాబాయి అని దీని అర్థం. 1964లో నెహ్రూ మరణించిన తర్వాత ఆయన మర్టీన రోజును ‘బాలల దినోత్సవంగా నిర్వహించాలని భారత ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. నాటి నుంచి నవంబర్ 14ను ‘చిల్డన్ డెగా జరుపుకొంటాన్నాం.

స్వాతంత్ర్యానికి ముందు నవంబర్ 20న

స్వాతంత్ర్యానికి ముందు బాలల దినోత్సవాన్ని నవంబర్ 20న నిర్వహించుకునేవాళ్లం. ఈ రోజున పిల్లల దినోత్సవం నిర్వహించాలని ఐక్యూర్జ్య సమితి సభ్య దేశాలన్నీ తీర్మానించాయి. 1964 వరకు మనం కూడా ఇదే సంప్రదాయాన్ని కొనసాగించాం. కానీ, నెహ్రూ మరణం తర్వాత నుంచి నవంబర్ 14న నిర్వహించుకుంటున్నాం.

ఈ రోజున పారశాలల్లో పండగ వాతావరణం ఉంటుంది. పిల్లలకు ఇష్టమైన చాక్సెట్లు, ఇతర కానుకలను పంచిపెడతారు.

వ్యాపారాల క్రిందిల్లు నిర్వహించి బహుమతులు అందిస్తారు. అనంతరం సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలతో పిల్లల్లో ఉత్సాహం నింపుతారు. పిల్లల అరుదైన వేషధారణ కూడా ఆహ్లాదం నింపుతుంది. **చాచా నెహ్రూ చెప్పిన మంచి మాటలు**

- భయం మనలో ఎప్పటికీ ఉండకూడని విషయం. మనం దైర్యంగా ముందడుగు వేసినప్పుడు మనకు మద్దతుగా బోలెడు మంది ఉంటారు.
- ఉర్దూ, హిందీ, ఇంగ్లీష్.. భాష ఏదైనా సరే.. అక్షరమాల నుంచే క్షణంగా నేర్చుకోవాలి. ఏ విషయమైనా అంతే. మూలం నుంచే క్షణంగా అర్థం చేసుకోవాలి. అప్పుడే దానిపై మనకు పట్టు వచ్చేస్తుంది. (నెహ్రూ ఇందిరతో చెప్పిన మాట ఇది.)

● మనం కొన్ని సార్లు అబ్బాలాడతాం. తర్వాత విమవుతుందోనని భయపడి పోతాం. అలా ఎప్పుడూ చేయొద్దు. మనలో ఎలాంటి రహస్యాలు దాచు కోకుండా స్వచ్ఛంగా ఉండాలి. మనం ఏ తప్పా చేయనప్పుడు మాత్ర వే అలా ఉండగలం. ఏదైనా లోపల దాచుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నామంటే ఏదో తప్పు చేశామనో, ఎందుకో భయపడుతున్నామనో అర్థం.

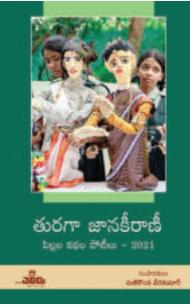
- తెలియని విషయం గురించి ఎవరితో అయినా మాట్లాడాలంటే మనకు భయంగా ఉంటుంది. కొన్ని సార్లు ఇతరులతో చర్చ వల్ల కూడా నిజానిజాలు తెలుస్తాయి. చాలా విషయాల్లో విజ్ఞానం ఇలాగేవస్తుంది.
- మనుషులంతా సమానమే. అందులో నలుపు, తెలుపు అంటూ తేడా ఏం ఉండదు. జాతిని బట్టి మనుషులకి విలువ ఇప్పకూడదు.
- దేశాల చరిత్ర, గొప్ప వాళ్ల జీవిత చరిత్రలు చదవాలి. మామూలు వాళ్లంతా తమ జీవనోపాధి, తమ పిల్లలు అంత వరకే ఆలోచించుకుంటారు. అంతకు మించిన గొప్ప వాళ్ల గురించి చదివినప్పుడు, ఆలోచించినప్పుడే మనలోని గొప్ప వ్యక్తి బయట పడతారు. మనకంటా ఓ చరిత్రను సృష్టించుకోగలగుతాం.
- ఇలా అనేక అంశాలను ప్రసాదిస్తా కుమార్తె ఇందిరాలో నెహ్రూ అమితమైన దైర్యాన్ని నింపారు. బోలెడు విజ్ఞాన విషయాల్లో ఉత్తరాల్లో పంచుకున్నారు.

- దక్షన్ స్కూల్,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

దిగులేసింది.

“ఎగరటం కూడా పూర్తిగా రాలేదు. ఎక్కడికి వెళ్లిందో ఏమిటో!” అని బాధపడుతూ కిందకు వెళ్లి చూసి వచ్చింది. ఎక్కడా లేదు. తల్లికాకి కళ్లుల్లో నీళ్లు తిరిగాయి.

తెచ్చిన ఆహారం షైపు చూస్తూ.. “తీసుకురాగానే గబగబా తినేసేది. ఎంత బాగుందో అమ్మా కడువు నిండిపోయింది” అని కూడా అనేది. అని కళ్ల నీళ్లు పెట్టుకుంది. ఇంతలో మెల్లగా వచ్చింది పిల్లకాకి.

దానిని చూడగానే చాలా ఆనందపడిపోయింది తల్లికాకి. గబగబా దగ్గరకు తీసుకుని ముద్దులు పెడుతూ.. “ఎక్కడికి వెళ్లావు? ఎంత భయపడ్డానో తెలుసా. ఆకలి వేస్తుందా? ఇదిగో తిను” అంటూ గబగబా తెచ్చిన ఆహారాన్ని పిల్లకాకి తినిపించబోయింది.

“అమ్మా..! నాకు వద్దు. ఆకలిగా లేదు” అంది పిల్లకాకి దూరంగా జరుగుతూ.

“చాలాసేపు అయ్యాంది కదా తిని! ఆకలి ఎందుకు లేదు?” అంది బాధగా తల్లికాకి. అది విని..

“జప్పుడే తిన్నానమ్మా?” అంది పిల్ల కాకి. “ఎక్కడ తిన్నావు?” అంది తల్లికాకి ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ.

“పైన ఉంటున్న కొంగ మామ వాళ్లింట్లో..”

“అవునా. వాళ్లేలా తెలుసు నీకు?” అంది తల్లికాకి అయ్యామయంగా.

“తెలుసమ్మా నువ్వు బయటికి వెళ్లినపుడు అప్పుడపుడూ మన ఇంట్లో నుండి బయటికి వచ్చి మెల్ల మెల్లగా కొమ్మలన్నీ తిరిగేదాన్ని కదా. అప్పుడు ఒక కొంగ పిల్ల జత అయ్యాంది. నాకు బతికి ఉన్న చేపని పెట్టిందమ్మా. భల్ ఉందమ్మా.” అంది పిల్ల కాకి ఆ రుచినే తలచుకుంటూ.

ఏం చెప్పాలో తెలియలేదు తల్లికాకికి. ఆ తర్వాత కూడా చాలాసార్లు అక్కడి తింటూ ఉండటంతో ఇక చెప్పక తప్పదు అనుకుని ఒక రోజు తల్లికాకి పిల్ల కాకిని పిలిచి..

“నువ్వు పెద్దదానివి అపుతున్నావు. నేను తెచ్చిన ఆహారమో, వాళ్లు పెట్టిందో ఏదో ఒకతి జప్పటి వరకూ తిన్నావు. ఇక నీ ఆహారాన్ని నువ్వు సంపాదించుకునే వయసు వచ్చింది నీకు. రేపటి నుండి నువ్వు నా వెంట రా. ఆహారం ఎలా సంపాదించుకోవాలో నేర్చుతాను..” అంది.

“మనంతట మనం కష్టపడి సంపాదించుకున్న ఆహారం రుచి ఎవరో పెట్టిన దానిలో నీకు కనిపించినదా? అయినా చేపలు కొంగల ఆహారం. అవి బతికి ఉన్న వాళ్లినే పట్టుకుని తింటాయి. అది వాళ్ల అలవాటు. చేపలు మన ఆహారంలో ఒక భాగం మాత్రమే. అయినా ఎన్నాళ్లు పెడతారు వాళ్లు నీకు? స్నేహం కొద్ది మరి కొద్ది రోజులు

పెట్టపచ్చు. అపే, మనమూ ఎప్పుడూ ఇక్కడే ఉండము కదా. చెట్లు మారి పోతాము. ఎక్కడెక్కడికో వెళ్లిపోతాము. కాబట్టి అలా వాళ్ల మీద ఆధారపడకు” గట్టిగా చెప్పింది తల్లికాకి.

“పసిపిల్లలు అంతే. ఎవరు ఏది చెప్పే అదే వింటారు. కూడా వెళ్లి ఒక కంట కనిపెడుతూ ఉండు. తప్పదు.” అనేసరికి మర్మాదు పిల్లకాకికి తెలియకుండా దానిని అనుసరించింది. అనుకున్నట్టుగానే పిల్ల కొంగ.. పిల్లకాకిని చేపల వేటికి నది దగ్గరకి తీసుకు వెళ్లింది. వాళ్ల వెనుకే వెళ్లిన తల్లికాకి దగ్గరల్లో చెట్ల కొమ్మల్లో దాగి వాళీని గమనించసాగింది.

పిల్ల కొంగ నది మధ్యలో ఉన్న చిన్న రాయి మీద ఒంటికాలి మీద నిలబడి పిల్లకాకిని అలా నిలబడుమని చెప్పింది. పిల్లకాకి ఎంత ప్రయత్నించినా అలా నిలబడలేక అనేక అవస్థలు పడసాగింది.

అదే నదిలో ఉన్న ఒక పిల్ల మొనలి వీళ్లిర్చర్చి చూసింది. “అబ్బా. ఈ కాకి ఆహారంగా దొరికితే అమ్మ దగ్గర గొప్పలు పోవచ్చు బహుశా అమ్మ కూడా ఎప్పుడూ కొంగమానమే తప్ప కాకి మాంసం తిని ఉండి ఉండడు” అనుకుని నోట్లో నీళ్లు ఊరుతుండగా మెల్లగా వీటి షైపు రాసాగింది.

అది తెలియని కొంగపిల్ల ఒంటికాలి మీద ఎలా నిలబడాలో కాకిపిల్లకి చెబుతునే ఉంది.

ఈలోపు పిల్ల మొనలి దగ్గరకుంటా వచ్చేసి అవకాశం కోసం ఎదురు చూడసాగింది.. అది గమనించిన తల్లికాకి పిల్లలకు రాబోయే ప్రమాదాన్ని పసిగట్టి అరుచుకుంటూ అక్కడికి వచ్చేసింది. అది గమనించిన పిల్ల మొనలి ఇక అలస్యం చేయకూడదని గబక్కున వాటి మీదకి ఒక్క దూకు దూకింది. దాంతో అలవాతైన కొంగ పిల్ల గబక్కున ఎగిరి తప్పించుకుంది. పిల్లకాకి కాలి వేలు మాత్రం మొనలి నోటికి చికిట్టిపోయింది. దాంతో తల్లికాకి పిల్లని ఎలాగైనా రక్కించుకోవాలని తన కాళ్లతో మొనలి మూతి మీద బలంగా గీరుతూ “బలంగా పైకెగురు... పైకెగురు” అని పిల్లకాకికి వినిపించేలా అరపసాగింది.

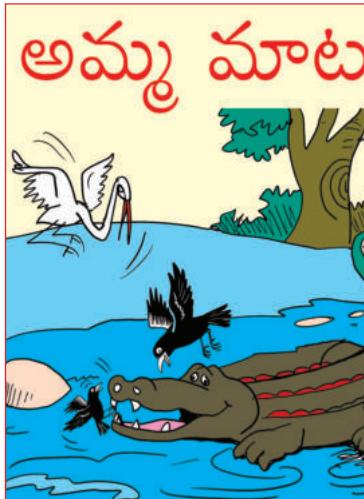
తల్లి అరుపులతో పిల్లకాకి ఒక పక్క ఏడుస్తూనే తన రెక్కల్లోకి బలం అంతా తెచ్చుకుని పైకి ఎగరటానికి ప్రయత్నించింది. ఈలోపు కాకి తన్నిన తన్నులతో.. పిల్ల మొనలి లేత మూతికి గాయాలు అయ్యాయి. దాంతో భయపడిపోయిన పిల్ల మొనలి పిల్లకాకిని వదిలేసింది.

దాంతో తల్లికాకి, పిల్లకాకి గోల గోలగా అరుచుకుంటూ ఇంటి దారి పట్టాయి.

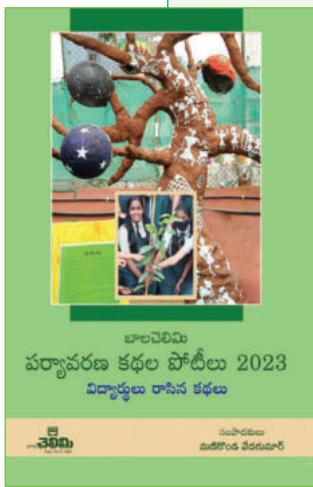
“ఇకనుండీ సువ్వేది పెడితే అదే తింటానమ్మా..” అంటూ పిల్లకాకి తల్లిని గర్వంగా చూసింది.

దాంతో.. “కొత్త ఆహారమే కాదు, స్నేహిలూ మంచివే. కానీ ఎవరి పరిధి వారిదే. అది తెలిసేంతవరకూ జాగ్రత్తగా ఉంటే చాలు..” అంది తల్లికాకి పిల్లని దగ్గరకి తీసుకుంటూ..

-కన్నెగంటి అనసూయ, ఫోన్ : 9246541249

కాలుఘోనికి తెర

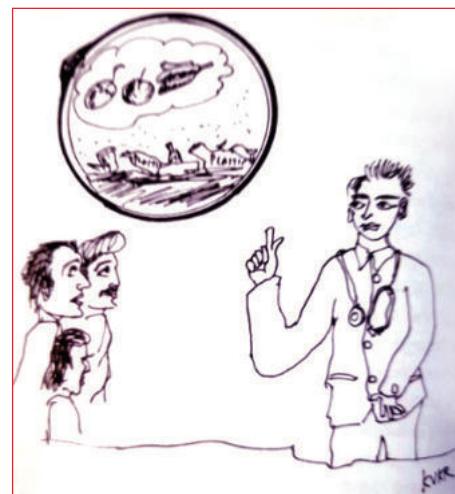
పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచ్చేది ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పార్శ్వ పుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. భాషకు సంబంధించిన ప్రాధమిక పరిజ్ఞానాన్ని అందించేవి కథలే. కొత్త కొత్త పదాలను పరిచయం చేసేది కథల పుస్తకాలే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో స్మఱణాత్మకతను పెంచుతాయి.

పిల్లలలో నైతికతను, సమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను ఉమ్మడి కుటుంబాల్లో నాయనమ్మలు, అమ్మమ్మలు చేపే కథలు నెరవేర్చేవి. మారిన పరిస్థితులలో ఆ బాధ్యతను బాల సాహిత్యమే నెరవేర్చగలదు.

ఈ మే నెలలో బాలచెలిమి పర్యావరణ కథల పోటీలు - 2023 నిర్వహించింది. తక్కువ సమయంలోనే, వేసవి సెలవులు అయినప్పటికీ విద్యార్థుల నుంచి మంచి స్పందన లభించింది. 51 కథలు వచ్చాయి. కథలన్నీ చాలా బావున్నాయి. బాల సాహిత్య నిపుణులు ఈ కథలను చదివి, చర్చించి ప్రచురణకు 24 కథలు ఎంపిక చేశారు. ఈ కథల పోటీలు నిర్వహించి మరియు పుస్తక రూపొన్నిచ్చింది బాలచెలిమి. - వేదకుమార్ మణికొండ

అనగనగా కిష్టపురం అనే ఊరిలో ప్రజలు చాలా సంతోషంగా ఉండేవారు. వారికి బయటి లోకం తెలియదు. అప్పుడే వారి ఊరిలో ప్లాస్టిక్ ఉపయోగం మొదలయింది. మొదట్లో వారు ప్లాస్టిక్ ను అంతగా ఉపయోగించేవారు కాదు. ఆ ప్లాస్టిక్ & చెత్తను ఎలా డిస్ట్రీబ్యూజ్ చెయ్యాలో తెలియక అశద్ధతో వారు కూరగాయిల చెత్తను పారవేసినట్టు ప్లాస్టిక్ ను కూడా ఒక పెద్ద స్థలంలో పారవేయడం మొదలుపెట్టారు. అదే ఊరిలో రాజమ్మ రామయ్య అనే దంపతులు ఉన్నారు. వారికి కృష్ణ అనే కొడుకు ఉన్నాడు. అతడికి 15 ఏళ్లు. తన ఊరిలో కాలేజీ లేందున అతన్ని రాజమ్మ, రామయ్య పట్టణానికి పంపించారు.

పదేళ్ల తర్వాత కృష్ణ డాక్టర్ అయ్య కిష్టపురానికి తిరిగి వచ్చాడు. తన ఊరు అవ్యాప్తి లాగా లేదు. వెంత్తం మారిపోయింది. చెత్త ఎక్కువయ్యాంది. ఇది మంచిది కాదని కృష్ణ అందరినీ హెచ్చరించాడు. కానీ ఎవ్వరూ తన మాట వినలేదు. ఆ తర్వాత అందరికి రకరకాల జబ్బులు రావడం మొదలయ్యాయి. ఆ ఊరిలో ఏ అసుపత్రి లేదు. కృష్ణ సాంతంగా ఒక ఆసుపత్రిని మొదలు పెట్టాడు. ప్రజలంతా ఆసుపత్రికి రావడం మొదలు పెట్టారు. వారికి డెంగ్యు, మలేరియా, టైఫోయిడ్, కలరా వంటి వ్యాధులతో బాధపడుతున్నారు. కృష్ణ ఈ వ్యాధులకు కారణం ఆ ప్లాస్టిక్ చెత్త అని ప్రజలకు చెప్పాడు. ఊరి ప్రజలు చెత్త ఈ వ్యాధులకు

ఎలా కారణమవుతుంది అని అడిగారు. అప్పుడు కృష్ణ ప్లాస్టిక్ మన కూరగాయల లాగా భూమిలో కలిసిపోదు, అందుకే దాని మీద ఈగలు దోషులు గుడ్డు పెట్టి నిపసిస్తాయి. దీని వలన వాటి సంఘ్య పెరిగిపోయి వ్యాధులు వ్యాప్తి చెందుతాయి అని చెప్పాడు. అప్పుడు ప్రజలు తాము చాలా పెద్ద తప్ప చేసామని బాధపడ్డారు. అప్పుడే ఒకతను ఆ చెత్తను కాలేజీల్లో చెప్పాడు. ఇంకాకతను ఆ చెత్తను నదిలో వదిలేద్దామన్నాడు. అప్పుడు కృష్ణ చెత్తను కాల్చివేస్తే గాలి కలుపిత మవుతుంది. అప్పుడు టీటీ లాంటి వ్యాధులు వస్తాయి. చెత్తను నదుల్లో లేదా చెరువుల్లో పారవేస్తే నీరు కూడా కలుపితమవుతుంది. అప్పుడు ఆ నీరు దేనికి వనికిరాకుండా పోతుంది అని ఈ సమస్యకు తాను పరిష్కారాన్ని చూపిస్తానని చెప్పాడు.

ప్రజలంతా తమ తమ ఇళ్లకు వెళ్లారు. ఆరోజే కృష్ణ ఆ నియోజకవర్గపు ఎమ్ముల్యేకు తన ఊరి సమస్యను తెలువుతూ ఉత్తరం రాశాడు. అది ఎమ్ముల్యేకు చేరుకుంది. ఆ ఘలితంగా ఎమ్ముల్యే చెత్తను తీయించాడు. ఇదంతా కృష్ణయే చేసాడని అందరూ తనని మెమ్పుకున్నారు. ఘలితంగా అందరూ అనారోగ్యం నుండి బయటపడ్డారు.

- వలిపే రామ్ చేతన్,

ఫోన్ : 9502156813

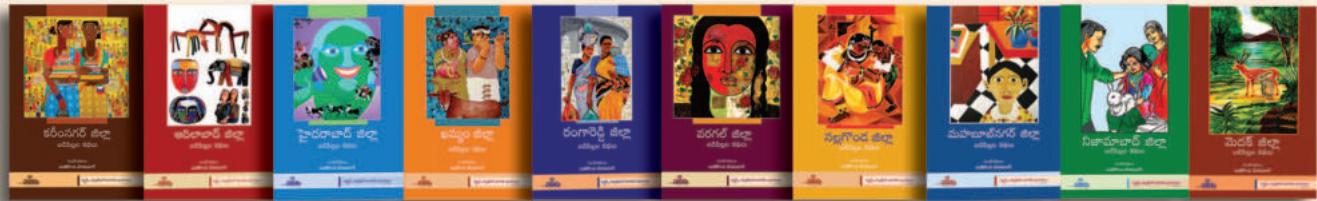
చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యూకేషన్ లకాడమీ

ప్రైదరాబాద్ (Regd. 720/1982)

పిల్లల వికాస పత్రిక

తెలంగాణ బడి పిల్లల కథలు

10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 330 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిష్టమై ఆపి బోమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పార్ట్యూప్పుకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరింతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. పుస్తకాలు పిల్లల అలీచొనా వైపుళ్లాను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాంచం పోస్తాయి. వాలలో స్పృజనాత్మకతను పెంచుతాయి. చరిత్ర, సంస్కృతి, కళలు, ప్రైస్ మానవ స్వభావాలు, జంతు స్వభావాలు, ఆరోగ్య సంబంధిత అంశాలు - ఒకపేమీది ప్రాథమిక విజ్ఞానానికి బాలసాహిత్యం, పిల్లలో వైతికతను, ఆధ్యాత్మికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను బాలసాహిత్యమే నెరవేర్పగలదు.

జావి అప్పుగా మన పిల్లలు రాసిన కథలు, స్వాధైన కథలు, 'చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యూకేషన్ లకాడమీ' తెలంగాణలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లాల "బడి పిల్లల కథలు" సంకలనాలుగా అందమైన బోమ్మలతో గతంలో వెలువలించింది. అవి రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనూ విశేష ఆదరణ వాందాయి.

అలాగే ఇప్పుడు పిల్లలకోసం తెలంగాణలోని ఉమ్మడి పది జిల్లాల బాల సాహిత్య రచయితలు రాసిన "పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు" పది సంకలనాలను అందమైన బోమ్మలతో వెలువలించింది. చిన్నారులు, పెద్దలు, సాహితీ వేత్తలు ఎప్పచేపలె ఈ పుస్తకాలను ఆదరిస్తారని ఆరీస్తున్నాం.

-మణికోండ వేదకుమార్

చైర్మన్, చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యూకేషన్ లకాడమీ

పెద్దలు రాసిన పిల్లల కథలు (ఉమ్మడి పది జిల్లాలు)

10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 350 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

ప్రతులకు

అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు. మరియు
‘భూపతి సదన్’ 3-6-716, స్ట్రీట్ నెం. 12,
హిమాయత్నగర్, ప్రైదరాబాద్-500029

ఫోన్ : 9030 6262 88

email: edit.chelimi@gmail.com website : www.balachelimi.com

చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యూకేషన్ లకాడమీ ప్రచురించిన ఇతర పుస్తకాలు

Oxford
Grammar High School

We make school time the best time for your kids

At OGS Juniors, all the children are given a warm, safe, and stimulating environment so that they can grow to become individuals while exploring, imagining, creating, and playing.

- Loving atmosphere & play ground
- CCTV surveillance
- Certified teachers & caring staff
- Kids zone & play area
- Interactive & Value based Learning

CARING TEACHERS & STAFF

Your child will get the best care and attention

ECO-FRIENDLY PRACTICES

We let the children play with nature friendly material

HUGE PLAYGROUND

Your child will get lots of fresh air and playtime

INTERACTIVE LEARNING

Our trusted method helps your child communicate and learn with ease.

Street No. 13, Himayathnagar, Hyderabad | Ph : 040 2763 6214, 99590 20512